

Слово ВЧИТЕЛЮ

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

БУДЬТЕ,
ЯК ДІТИ

Християнський духовно-просвітницький часопис	
«СЛОВО ВЧИТЕЛЮ» № 2(52)/2020	
Наше кредо: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»	
Головний редактор	Тарас Приступа
Науковий редактор	Василь Жуковський
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Коректор	Галина Венглінська
Дизайн і верстка	Андрій Тригуба
Менеджер з розповсюдження	Аркадій Сльоза
Відповідальна за випуск	Надія Доля
Редакційна колегія: Тетяна Артерчук, Олена Бесараб, Олег Блощук, Адріан Буковинський, Василь Вепрук, Світлана Власова, Олександр Вознюк, Сергій Головін, Валерій Громов, Сергій Гула, Наталія Жигайло, Руслана Ковальчук, Оксана Матласевич, Василь Махлюк, Людмила Москальова, Дар'я Новікова, Олег Огірко, Оксана Ревінкель, Оксана Рудь, Ганна Самолюк, Тетяна Саннікова, Ірина Сіданіч, Андрій Смирнов, Любомир Турчак, Галина Шевченко.	
Засновник і видавець — Міжнародна громадська організація «Надія — людям»	
Адреса:	вул. С. Крушельницької, 71, м. Рівне, 33023, Україна.
Телефон/факс:	(0362) 63-79-76
e-mail:	slovo@hopetopeople.org
Видається за сприяння: • Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія»; • Науково-дослідницької лабораторії християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки НаУ «Острозька академія».	
Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідoctво про державну реєстрацію: серія KB № 12846-1730P від 27 червня 2007 р.	
Передплатний індекс — 99864.	
Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис, Слово вчителю», або на рахунок: РОХМ «Надія — людям», р/р UA963333910000026009054740378, АТ КБ «Приватбанк», МФО 333391, ЄДРПОУ 43075744 з позначкою: «Благодійні пожертвування».	
За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.	
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.	
Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;). Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.	
Фото на обкладинці з сімейного архіву. Ганна Іванівна Попідоха з онуками.	
Надруковано: ПП «Естеро», вул. Данила Галицького, 25А, м. Рівне, 33000, Україна тел. 068 22 62 444 Наклад 2500 прим.	
© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»	

Шановні читачі,
дорогі друзі! Мир вам!

Обравши темою номера слова Ісуса Христа «Будьте, як діти», ми ніколи не думали, що вони допоможуть краще зрозуміти Никодима. Так-так, того самого вчителя ізраїльського, який прийшов до Ісуса вночі й не міг зрозуміти, як це доросла людина може народитися вдруге. Адже народившись удруге, тобто духовно, ми знову стаємо дітьми. Однак виявляється, що для нас це не тільки до кінця не зрозуміло, але й небажано. Виявляється, ми буваємо надто гордими, закостенілими й самодостатніми, щоб визнати свою залежність, немічність і потребу в Ісусі Христі. Потребу в Тому, Хто єдиний у всьому світі може врятувати, навчити, захистити, зрештою, узяти за руку, як дитя, і провести життєвою стежиною до вічності. Або ж, до кінця не довіряючи Богові, боїмося дитячої вразливості й незахищеності. Ми ж досвідчені й добре знаємо, які можуть бути наслідки такої довірливості й відкритості! Утім Писання не залишає місця для сумнівів:

«Ангол Господній табором стає кругом тих, хто боїться його, і визволяє їх» (Пс. 34:7);

«Сам бо сказав: Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!» (Євр. 13:5);

«Як жалує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його» (Пс. 103:13).

І це лише кілька з десятків подібних текстів. Отож, продовжуючи тему року «Християнські чесноти», у цьому часописі зосередимо свою і вашу увагу на таких якостях характеру, як покірність, послух, смирення, щедрість і, звичайно, усвідомлення нашої повної залежності від Бога, що особливо відчутно останнім часом, коли світ потерпає від пандемії. Особливістю цього випуску є те, що на вас чекають зустрічі з кількома «гостями номера», інтерв'ю з ними читайте в рубриках «Погляд фахівця» і «Знайомство». А наші постійні автори допомогли зібрати різноманітний методичний і дидактичний матеріал за вказаною темою. Приємного читання! Нехай Божий захист і благословення буде з вами й вашими родинами!

З повагою – редакційна колегія

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4
- Спілкування з дітьми приносить мені величезне задоволення
Надія Доля
- 6
- Освіта в Україні: погляд у майбутнє
Ірина Сіданіч

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 8
- Її величність покірність
Олександр Калінський
- 11
- Небезпечні християнські чесноти
Олег Блощук

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 13
- Урок смирення
Метью Генрі
- 15
- Щедрість
Любомир Турчак

ЗНАЙОМСТВО

- 17
- З любов'ю до людей
Віра Сучок
- 19
- Не мислю свого життя без поезії
Надія Доля

НАУКА І ХРИСТИЯНСТВО

- 22
- Захисники Жени (імунна система)
Рік Дестрі

МЕТОДИКА І ДОСВІД

- 26
- Булінг в освітньому просторі.
Ольга Гузик
- 28
- Бог у кольорах веселки
Ангела Чудовець
- 31
- Трійця
Наталія Солопова
- 32
- Гостинність та щедрість
Руслана Ковальчук
- 34
- Подорож стежиною «Послуху»
Софія Прокопчук
- 36
- Вчимося любити і робити добро
Світлана Піговська
- 41
- Лагідність, смиренність, мир як плід Святого Духа
Ольга Прокопович

- 44
- Вікторина «Знавці моральних цінностей»
Світлана Прозапас

ХРИСТИЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 46
- Христина Рой — дитяча письменниця, яку читають дорослі
Олег Блощук

СПРАВИ СІМЕЙНІ

- 48
- Місце спокою
Наталія Педченко

АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я

- 50
- Пірсинг і татуювання
Олена Коваль

ПОДІЇ

- 54
- З нами Бог, а чи ми з Ним?
Любов Бринська
- 56
- Олімпіада «Юні знавці Біблії»: досвід Черкащини
Євдокія Шляхетко, Лідія Гальченко

З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ

- 58
- Час
Віктор Хоцик

С. 17

С. 56

СПІЛКУВАННЯ З ДІТЬМИ ПРИНОСИТЬ МЕНІ ВЕЛИЧЕЗНЕ ЗАДОВОЛЕННЯ

Світлана Нерянова — начальник відділу дошкільної освіти головного управління дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти директорату дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України.

— Світлано Іванівно, розкажіть, будь ласка, яким був Ваш професійний шлях у дошкільлі?

— Народилася я в мальовничому селищі Димер на Київщині в сім'ї робітників.

Перебування в дитячому садку залишилось яскравим спогадом мого дитинства. Я завжди хотіла працювати в садочку вихователем. Спілкування з дітьми приносить мені величезне задоволення, хоча часто з ними буває нелегко.

Саме тому, після закінчення школи, я не стояла на роздоріжжі, а подала документи до Київського міського педагогічного училища на спеціальність «дошкільне виховання», яке закінчила 1982 року.

Попрацювавши в садочку декілька років, я зрозуміла, що мені для ефективної роботи не вистачає більш глибоких знань про дітей дошкільного віку. Отже, моє рішення про здобуття вищої освіти було виваженим.

Моя сім'я мене підтримувала протягом усього періоду навчання в Українському державному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова, який я закінчила 1997 року за спеціальністю «дошкільне виховання».

Працювала вихователем до 2006 року, потім методистом науково-методичного центру та головним спеціалістом управління освіти в Дарницькому районі Києва.

З 2010 року працюю в Міністерстві освіти і науки України і продовжую займатись своєю улюбленою справою — дошкільною освітою.

Заміжня, маю двох дітей і двох онуків.

— Що у своїй роботі на посаді начальника відділу дошкільної освіти вважаєте найважливішим?

— Дошкільна освіта є найважливішою сферою реалізації прав людини в забезпеченні рівних можливостей в отриманні якісної освіти. Доступність до якісної освіти започатковується з дошкільця, оскільки саме воно є базою цілісного розвитку майбутніх громадян України, фундаментом творення нового освітнього простору.

Найважливішим у своїй роботі вважаю визначення та реалізацію якісної дошкільної освіти в Україні.

— Що, на Вашу думку, обов'язково треба закласти, виховати в дитині в перші роки життя?

— У перші роки життя необхідно закласти любов до ближніх — насамперед, це сім'я: мама, тато, братик чи сестричка; до своєї родини; а також до своєї Батьківщини.

— Чи погоджуєтесь, що християнські чесноти є фундаментом морального виховання людини? Чому?

— Коли душі дітей довірливо відкриті на добро, важливо закласти ціннісний фундамент успішної, доброчесної особистості на засадах духовно-морального виховання, що забезпечить її повноцінний розвиток та внутрішнє становлення на наступних вікових етапах життя.

Для різнобічного й гармонійного розвитку особистості важливо, щоб освітній процес базувався на основі традиційного світогляду українства, на скарбах духовного, морального та культурного надбання українського народу й людства загалом. Тому сьогодні в багатьох садочках успішно здійснюється робота в цьому напрямі.

— Як би Ви прокоментували твердження: «Інтеграція християнських цінностей в освітній процес із дошкільного віку може стати одним із факторів протидії булінгу в майбутньому»?

— Дошкільний вік дуже сприйнятливий як до хорошого, так і до поганого. Засвоюючи певні цінності, дитина згодом починає самостійно керуватися цими цінностями в різних видах діяльності, а далі поступово набуває життєвого досвіду, реалізуючи їх. Тому дуже важливо інтегрувати в освітній процес із дошкільного віку цінності духовно-морального виховання. Спостерігаючи за становленням ціннісних орієнтацій дітей в різних видах діяльності й спілкуванні з оточенням, бачимо специфіку їх прояву в наступних формах:

- цінності, які реалізуються у людських відносинах: любов, дружба, співчуття, благородство, справедливість — цінності спілкування;
- цінності, які реалізуються у переживаннях краси природи, краси мистецтва — цінності переживання;
- цінності, які реалізуються в продуктивній діяльності: працелюбство, творення, перетворення речей навколишньої дійсності — цінності практичної діяльності.

Робота батьків та педагогів над формуванням особистості на цінностях духовно-морального виховання дійсно один із факторів протидії булінгу.

— Ви відвідуєте різноманітні освітні заходи в різних куточках України. Як Ви вважаєте, наскільки наше суспільство в цілому готове запроваджувати виховання дітей на християнських засадах?

— Наше суспільство, молоді батьки все більше хочуть виховувати дітей на християнських цінностях, а значить, і заклади освіти повинні реагувати на запити батьків.

Необхідною умовою впровадження в закладах освіти християнської етики є неухильне дотримання законодавства України. При МОН України вже багато років працює Громадська рада з питань співпраці з церквами і релігійни-

ми організаціями. У Міністерстві неодноразово проводили круглі столи за участі педагогів-практиків.

Для координації роботи щодо впровадження методики виховання дітей на християнських цінностях в закладах дошкільної освіти МОН України спільно з Громадською радою з питань співпраці з церквами і релігійними організаціями, Благодійним фондом «Живи, Буковино!», Всеукраїнським благодійним фондом «Східноєвропейська гуманітарна місія» з 6 по 11 липня 2019 року у Вижицькому районі Чернівецької області було проведено Всеукраїнську літню школу на тему: «Духовно-моральне виховання дітей в закладах дошкільної освіти». Міністерство працює над тим, щоб такі заходи проходили щорічно.

Позитивним явищем сучасної освіти є те, що в новій системі цінностей, яка формується у молодого покоління, починаючи з дошкільного віку, чільне місце посідає робота духовно-морального спрямування. Українське суспільство покладає великі сподівання у подоланні духовно-моральної кризи на християнські цінності, тому необхідно висвітлювати цю тему через засоби масової інформації, періодичні видання, більш активно залучати батьківську громадськість до виховання дітей на християнських засадах.

— На жаль, відлуння війни на Сході України відчують сім'ї в різних куточках України. Які рекомендації стосовно виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і переселенців пропонує МОН?

— У ситуації воєнного конфлікту в країні діти дошкільного віку є найуразливішими. Це пов'язано з тим, що процеси становлення і розвитку психіки, соціалізації, формування особистості, її світогляду започатковуються саме в цей період дитинства. Сталося так, що зростання нинішніх дошкільників проходить в умовах реальних подій військової агресії на території рідної країни. Особливо гостро воєнні події переживають діти, в родинях яких є учасники АТО, загиблі, поранені в зоні антитерористичної операції, внутрішньо переміщені особи, біженці. Така ситуація визначає необхідність здійснення психолого-педагогічного супроводу виховання і розвитку дітей дошкільного віку з родин учасників АТО і внутрішньо переміщених осіб, адже вони пережили психотравматичні події, внаслідок чого отримали психологічну травму.

МОН України підготувало методичні рекомендації щодо комунікації з дітьми дошкільного віку з родин учасників ООС/АТО, внутрішньо переміщених осіб та організації взаємодії з їхніми батьками (лист МОН від 12.12.2019 № 1/9-766).

Завдання педагогів закладів дошкільної освіти — допомогти дітям подолати негативні наслідки травматичних подій та адаптуватися до нових обставин їхнього життя. Вихователям необхідно пам'ятати про пріоритетність родинного виховання, забезпечувати єдність вимог родинного виховання дітей і закладу дошкільної освіти на засадах поваги до цінностей родини, її культури, традицій. Робота з батьками має бути спрямована на посилення позитивних тенденцій родинного виховання та тактовне подолання виховних помилок.

— Що Ви можете сказати про діяльність інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти зараз і в перспективі?

— З 1 січня 2015 року набули чинності зміни до Закону України «Про дошкільну освіту» щодо організації інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти.

Необхідними умовами якісного інклюзивного навчання є: визначення особливих освітніх потреб дитини; підвищення кваліфікації педагогічних працівників; створення інклюзивного освітнього простору; надання освітніх, психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг; забезпечення дітей спеціальними засобами корекції психофізично-

го розвитку; здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу.

Міністерством розроблено пакет нормативно-правових актів щодо організації допомоги дітям з особливими освітніми потребами раннього та дошкільного віку в умовах інклюзивної освіти та діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти.

Завдяки спільним зусиллям місцевих органів та Міністерства з кожним роком інклюзивна дошкільна освіта стає більш доступною для маленьких українців. Збільшується кількість інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти. Інклюзивна освіта стає якіснішою.

З 2019 року діє державна субвенція для дітей дошкільного віку, які здобувають освіту в інклюзивних групах. Субвенція передбачена для оплати корекційних послуг та створення відповідної матеріально-технічної бази в закладі дошкільної освіти.

Робота щодо розвитку мережі закладів дошкільної освіти, навчання фахівців інклюзивно-ресурсних центрів, організація інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, модернізація їх матеріально-технічної бази, створення ресурсних кімнат продовжується відповідно до затвердженої Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти до 2030 року.

— Одним зі шляхів розв'язання питання забезпечення дітей установами дошкільної освіти є створення приватних дошкільних закладів. Чи вивчається питання державного фінансування цих закладів або надання фінансової допомоги батькам, які користуються послугами таких закладів?

— Дошкільна освіта фінансується з місцевих бюджетів. Згідно зі статтею 89 Бюджетного кодексу України видатки на дошкільну освіту здійснюються з бюджетів міст республіканського, Автономної Республіки Крим та обласного значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Проте місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування можуть ухвалювати рішення щодо компенсації приватним закладам дошкільної освіти, розташованим на їх території, вартості видатків на утримання вихованців за принципом «гроші ходять за дитиною».

Таке рішення діє з 1 січня 2019 року у Києві. На основі тристоронньої угоди приватні заклади отримують кошти за кожну дитину, зареєстровану в м. Києві, яка відвідує цей приватний заклад, з місцевого бюджету у розмірі базового фінансового нормативу бюджетної забезпеченості закладів дошкільної освіти. У 2020 році цей норматив складає 3050 грн на місяць за кожну дитину.

Процес удосконалення механізму фінансування приватних освітніх закладів триває, а щонайменші зрушення — уже позитивний тренд. Великі зміни криються в маленьких кроках і головне, що про це заговорили і починають працювати над розв'язанням проблеми.

— Як, на Вашу думку, християнський часопис «Слово вчителю» може сприяти розвитку прогресивної дошкільної освіти в Україні?

— Християнський часопис «Слово вчителю» може сприяти інформуванню освітян та батьків про нові розробки програмно-методичного забезпечення закладів дошкільної освіти щодо виховання дітей дошкільного віку на основі християнських цінностей.

Бажаю часопису багато нових вдячних читачів і творчого процвітання.

Матеріал підготувала **Надія Доля**

Люди часто намагаються видати бажане за дійсне. Можливо, і ми піддалися цій спокусі, запрошуючи до розмови фахівців, які апіорі підтримували впровадження предметів духовно-морального спрямування в освітній процес України. На жаль, загальна картина в освіті стосовно цього питання не додає оптимізму. І треба дивитися правді у вічі — державна система освіти України взяла курс на виключно світський характер навчання, де немає місця для християнського виховання, де немає місця для Христа.

Очільник Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, **Петро Саух**, поділився своїм баченням ситуації в суспільстві й освіті зокрема.

ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПОГЛЯД У МАЙБУТНЄ

Петро Саух — український учений, філософ, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України, дійсний член НАПН України, доктор філософських наук, професор, віцепрезидент Української академії акмеології.

— **Петре Юрійовичу, Ви відомий учений-філософ, педагог, автор численних наукових праць. Яке місце у Вашій науковій роботі посідає релігійна проблематика в цілому й духовно-моральне виховання зокрема?**

— Проблеми релігії, точніше філософії релігії, завжди мали особливе місце в моїй науково-дослідній та науково-педагогічній роботі. Ще зі студентських років я цікавився питаннями історії та історіософії релігії, соціології та феноменології релігії. Моя дипломна робота була присвячена християнському екзистенціалізму Габріеля Марселя, а предметом дослідження кандидатської

роботи була концепція відчуження в релігійному екзистенціалізмі. Особливе місце у творчій діяльності займали дослідження релігійно-філософської спадщини Острозького культурного центру XVI — поч. XVII ст., побудова моделі категоріальної структури релігії та вільнорудства, визначення рівнів організації цієї структури, експлікація у філософському дискурсі категорій щастя, стражденності, трагічності людського буття тощо. Результатом цього стала низка монографій, науково-публіцистичних книг, сотні статей. Усе це було основою для створення і ствердження наукової школи «Філософія та феноменологія релігії», яка об'єднує сьогодні понад 50 учнів-послідовників, кандидатів і докторів філософських та педагогічних наук, серед яких є й священники.

Щодо духовно-морального виховання, то які б посади мені не доводилося обіймати (завідувач кафедри, декан, ректор, заступник голови облдержадміністрації), постійно працював зі студентською молоддю, серед якої ця ділянка роботи була найвідповідальнішою.

— **Чи вдавалося Вам і наскільки повно здійснювати релігійне і духовно-моральне виховання студентської молоді у своїй практичній діяльності?**

— Звісно, як науковець релігійним вихованням студентської молоді я не займався. Релігійне виховання лежить поза межами школи й ЗВО. Так має бути згідно з нашим законодавством і, до речі, не лише нашим. Ми маємо розуміти, що найвищий успіх у вихованні може бути лише при об'єднанні зусиль сім'ї, школи, церкви та суспільства загалом. І кожна з цих інституцій має здійснювати цю святую справу креативно й відповідально.

Коли ми сьогодні «пускаємо сльозу» щодо духовно-соціальної пандемії молоді, то виною її, будемо відверті, є не лише серйозні упущення в сім'ї та шко-

лі, але й у церкві. Церква, упадаючи періодично в «обійми» держави, забуває про людину. Як на мене, релігія має насамперед опікуватися душею людини, її духовним спокоєм. А усім нам разом слід пам'ятати слова Блеза Паскаля: «Бог, який нас створив без нашої участі, не може без нашої участі нас спасти».

— **Зараз Ви обіймаєте високу посаду в Академії педагогічних наук України. Скажіть, як НАПНУ ставиться до проблем духовно-морального виховання? Кого з колег-науковців Ви могли б виділити серед тих, хто послідовно й активно займається цією проблемою? Яким чином сьогодні відбувається формування філософії державної політики щодо освіти дітей і молоді в Україні?**

— Одним із найважливіших завдань НАПН України є організація та забезпечення науково-методичного супроводу освітнього процесу на всіх його рівнях. А освітній процес, звісно, передбачає синергію навчання й виховання, якими опікуються практично всі співробітники наукових установ академії. До того ж у НАПН України функціонує Інститут проблем виховання, співробітники якого досліджують різноманітні аспекти й форми виховання. Очолює цей інститут відомий учений, автор яскравих робіт із проблем духовно-морального виховання, академік І.Д. Бех. Предметом прискіпливої уваги проблеми духовно-морального виховання виступають також в організації навчального процесу Університету менеджменту освіти НАПН України.

Реалізація стратегії навчально-виховного процесу за умов загострення ціннісних трансформацій нелегка справа. Сьогодні відчувається явний дефіцит якісно нових методологій, спроможних подолати наявну демаркацію навчання й виховання. Головною метою має бути навчити молоду людину не лише володіти загальною здібністю ставити й розв'язувати проблеми, оперувати принципами організації, які

б давали змогу «зв'язувати» знання та надавати їм смисл, а й перетворювати їх на життєву мудрість, яка б стала когнітивною експертизою всіх її життєвих практик. Як на мене, нашими науковцями здійснюється плідне розв'язання проблеми розбалансованості навчання: виховання на основі гуманістичної педагогіки, яка виступає фундаментом генетичного зв'язку знань, умінь, моральних імперативів і життєвих цінностей. І прикладом цього є, зокрема, україно-литовський проєкт, результатом якого стала колективна монографія українських і литовських учених «Горизонти духовності виховання», яка побачила світ наприкінці 2019 року у Вільнюсі.

— **Зараз у нашій державі простежується тенденція витіснення релігії у сферу особистих інтересів, а духовно-морального виховання — з освітніх закладів різних рівнів. Яка Ваша думка з цього приводу? Чи можемо говорити про жорстке протистояння систем цінностей, традиційно притаманних нашому народу (віра в Бога, християнські цінності, сімейні цінності, духовність), і сучасних постмодерністських, які базуються на гуманістичному світогляді і не визнають абсолютних авторитетів?**

— Ще раз підкреслюю, успіх духовно-морального виховання може бути забезпечений зусиллями сім'ї, школи, церкви. Трагізм того, що діється в сучасному молодіжному середовищі, пов'язаний із відчуженістю, байдужістю, відчуттям непотрібності й покинутості, наркоманією, алкоголізмом, тягою до тілесної насолоди і зручностей, рівною мірою мають розділити і сім'я, і школа, і церква. Сім'я... — поклавши в основу лише матеріальний достаток, школа... — продукуючи вузький прагматизм й комерціалізацію знання, церква... — потонувши в міжконфесійних конфліктах та в боротьбі за «тепле місце», визначене перстом можновладців...

Мені іноді здається, що ми не до кінця розуміємо, у якому світі ми перебуваємо. Нині гору бере екзистенціал «мати», а не «бути», як було колись. Сталось так, що все, що не пов'язано з принципом володарювання (вдячність, дружба, співчуття, честь, любов тощо) відкидається на маргінес і позбавляється соціального й культурного престижу. Подобається нам, чи ні, ми мусимо сприймати людину як у площині «бути», так і в новій площині «мати», зважати на реалії життя, особливо, коли вони стають домінуючими й незворотними. Протистояти цим об'єктивним процесам означало б приблизно ту ло-

гіку дій, за якої не будують громовідвід, а створюють товариство з питань боротьби із блискавкою. І завдання кожної із соціальних інституцій — сім'ї, школи, церкви — будувати свій громовідвід.

— **З одного боку, спостерігаємо негативне ставлення МОН до викладання предметів духовно-морального спрямування (відсутність годин на курс «Основи християнської етики», призупинення нового курсу «Основи сім'ї»), з іншого — співпраця з громадськими організаціями, пов'язаними з ЛГБТ-спільнотами. Що скажете з цього приводу?**

— Думаю, Міністерство освіти і науки має дослуховуватись і враховувати конструктивні пропозиції різних громадських організацій щодо удосконалення освітнього процесу. Правда, мудрість тут не завадила б! Щодо призупинення викладання курсу «Основи християнської етики», вважаю, що керувалося воно Законом України «Про свободу совісті та релігійних організацій», стаття 6 якого визначає, що державна система освіти в Україні відокремлена від церкви й має світський характер. І як би я високо не оцінював потенціал релігії в сфері духовно-морального виховання, як релігієзнавець мушу констатувати, що наука і релігія — це як зелене й червоне світло світлофора, з алгоритмом функціонування якого варто рахуватися будь-кому.

— **Як Ви оцінюєте реформу освіти? Які можуть бути критерії для оцінювання її успішності/неуспішності?**

— Реформи в українській освіті, звісно, потрібні. Й установи НАПН України намагаються забезпечити це реформування науково-методичним супроводом. На жаль, на рівні управлінської системи в освіті багато реформаторських рішень ухвалюється без глибокого вивчення освітніх реальій, без широкого обговорення проблем початкової, середньої й вищої школи. Нерідко ці рішення ухвалюють авторитарно, безсистемно й кулуарно лише на основі запозичених світових практик. Іноді здається, що риторика наших «реформаторів» має на меті одне — показати сильному Заходу, що ми тут теж не ликом шиті.

На жаль, тут існує ще одна серйозна проблема — «вимивання» гуманітарної складової зі змісту освіти, що збіднює її світоглядну складову. Не випадково в НАПН України широко продукується гуманістична педагогіка, яка надає в освітньому процесі спочатку перевагу включеності людини в багатовимірний

комплекс культури й природи, і лише потому через неї виходить на освіченість.

— **Чи проводив хтось із науковців аналіз результатів багаторічного викладання християнської етики в загальноосвітніх навчальних закладах України, які подає, наприклад, Громадська рада з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН?**

— Мені невідомо про здійснення аналізу результатів викладання християнської етики в навчальних закладах освіти вітчизняними науковцями. Думаю, у цьому не було потреби. Призупинення викладання «Основ християнської етики» пов'язане, як я вже наголошував, із дотриманням Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації». Ви знаєте, уся наша заклопотаність проблемами духовного спустошення людини, хоча й пов'язана з прорахунками в сімейному вихованні, вимиванням гуманітарної складової із навчального процесу тощо, насправді пов'язана, так би мовити, із суєтою зі створення «товариства з питань боротьби із блискавкою»... Сучасна криза духовності спричинена, передусім, самою людиною — її ставленням до світу, до самої себе, до інших людей. І «товариство» тут не допоможе, потрібен «громовідвід». Цим громовідводом може бути, як зазначає католицький теолог Йоганн Баптист Мец, лише антропологічна революція, яка звільнить людину від ілюзії власної невинності. У цьому дискурсі Й.Б. Мец говорить, зокрема, і про єдину можливу перспективу християнства: сполучати святість із дієвою любов'ю, що бере на себе чуже страждання. З ним важко не погодитися.

Розмовляла **Ірина Сіданіч**, доктор педагогічних наук, професор Університету менеджменту освіти НАПН України

Друзі, у вас ніколи не виникало питання, чому в давні часи, коли люди багато чого не знали, вони виявляли дивовижну вірність Богові і мудрість, гідну нашого захвату й наслідування. А нині, коли ми знаємо набагато більше, життя християн не настільки впливове? Що не так? Чому примноження знань не відображається на нашому практичному житті? Що заважає нам, християнам, уподібнюватися Ісусові Христу?

Пропоную розглянути базовий елемент християнського зростання й змін. Поговоримо про те, без чого все наше знання пліснявіє на складах нашого розуму. Подивимось на те, що нас лякає, але дано нам Богом, як єдиний інструмент для перетворень і зростання. Отож, що робить наше знання живим досвідом?

ІІ ВЕЛИЧНІСТЬ ПОКІРНІСТЬ

«Тому то, входячи в світ, Він говорить: «Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготував. Цілопалення й жертви покутної Ти не жадав. Тоді Я сказав: Ось іду, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже!» (Євр. 10:5–7). Біблія відкриває нам красу щирої покірності Сина.

Ключовий елемент нашого духовного зростання — це покірність Христові та Його істині, яка виявляє життя Сина світові. Що ж таке справжня покірність, яка змінює життя?

I. Краса і сила покірності Богові

«І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: «Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти» (Мт. 26:39) — це шедевр покірності!

A. Два Адама і наше розуміння покірності

«Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного, прийшло виправдання для життя на всіх людей. Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними» (Рим. 5:18–19).

Звичайно, ми пам'ятаємо, що Адам і Єва мали в еденському саду повну свободу, і послух Богові безсумнівно був їхнім радісним і добровільним станом. Фактично, сумнів у доброті Бога став коренем гріхопадиння. Брехня диявола очорнила Творця й звеличила творіння у свідомості перших людей, і вони зробили свій вибір, підкорившись ворогові. Як наслідок, воля кожної людини на землі закабалена власними цілями й бажаннями, а не Божими. Нам усім хронічно хочеться не Божого.

Ось чому засудження — природний супутник усіх, хто живе для себе. Воно затьмарює будь-яку земну радість і досягнення. Погляньте на розвалений навколо нас світ, на поламаним сім'ї й долі, причина цього — покірність людини своїй волі й цінностям.

Другий Адам, народжений у яслах, прийшов, щоб явити абсолютну залеж-

ність і цілковитий послух Отцеві. І Його покірність через хрест з'єднала нас із Богом. Ісус народився й жив, будучи завжди упевненим у любові Батька. Його покірність виростала з єдності з Ним, смирення й цілковитої довіри.

Покірність — це завжди плід любові. Він народжений у Трійці, був виявлений у місії Різдва, щоб захувати нам праведність, а через Пасху вчинити примирення.

Послух Христа приніс виправдання всім, хто в Нього повірив. Але воно не просто зняло з нас засудження, але дарувало нам нову здатність. Ми набули вільну волю й навички підкорюватися Богові, а не тілесним бажанням. Через нашу єдність з Особою Духа, ми стали

здатними обирати Боже, виходячи за межі свого досвіду.

Отже, що ми маємо зараз у собі? Перше, вроджену схильність першого Адама шукати свого. По-друге, подаровану нам здатність Сина слухатися в усьому Батька. Ось чому кожен із нас відповідальний чинити не за тілом, а за Духом, утверджуючи покірність нову сутність.

B. Складність і унікальність послуху віри

Покірність — це плід довіри, упорення й любові. Під ударами, у болю, у пільмі й під тиском ми підкоряємося через довіру, смирення й любов до Бога.

Покірність завжди пов'язана з вірою в доброту Бога. Ми діємо наосліп, вибираючи Його волю, часто йдучи всупереч видимій вигоді. Ми віримо Богові, а не очам.

Покірність віри випереджає усвідомлення й розуміння. Якщо у світі діє принцип: зрозумій і дій, то в Божому Царстві: дій і зрозумієш. Довіра — первинна!

Покірність віри не повинна залежати від наших почуттів і вражень. Емоції мають свої джерела. Вони не завжди відбивають реальність. Віра не вірить почуттям!

Покірність Богові — це для нас завжди крок смерті. Ми наступаємо на горло вимогливому волянню своєї плоті, заради нашої любові до Батька й упевненості в Його турботі.

Покірність Богові — це завжди акт поклоніння й перемоги над страхами й тілесною вигодою. Прощення ворога і його прийняття — це крок поклоніння. Покорюючись, я поклоняюся.

Як ви гадаєте, чи може християнин підкорятися Богові на сто відсотків?

B. Покірність — результат єдності з Христом

«Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви» (Ів. 15:5). Це святе святих нашої покірності.

Усі Христові заклички до святих учинків згідно з волею Бога ґрунтуються на Його силі в нас. Він закликає нас робити те, що Він у нас хоче і може зробити. У нашій єдності з Христом закладений секрет сили і всякої перемоги. Підкорюючи Йому свою волю, ми від Нього набуваємо могутності Його сили. У кожній життєвій ситуації найважче для нас — це здолати старий рубікон під назвою: «Я НЕ МОЖУ!» Євангелія ж веде до нового досвіду: все може в Тім, Хто мене підкріплює (Флп. 4:13).

Мета кожної кризи — здолати рубікон минулого досвіду!

Віра наполегливо переконує наше серце: у Ньому ти можеш усе! Я можу не ображатися, не гніватися, не нервувати, не кричати, а прощати й ніжно любити!

Не треба боятися чесно і прямо говорити Богові: «Господи, я не можу! Але Ти в мені можеш, і я підкоряюся Тобі!» А відтак робити крок віри (пробачити, прийняти, обняти, поділитися Євангелією тощо).

II. Необхідність стовідсоткової покірності Богові

«А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. Хто говорить: «Пізнав я Його», але не

додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди! А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалилась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуємо. А хто каже, що в Нім пробує, той повинен поводитися так, як поведився Він» (1 Ів. 2:3–6)

A. Покірність Слову — ознака істинної віри

Істинною ознакою спасіння, згідно зі сказаним Іваном, є послух і любов. Божа віра через покірність оживляє наше знання! Віра, через послух, «нарізає» нові лінії досвіду.

Покірність істині доводить істинне знання Бога і дає нам непохитну впевненість у єдності з Ним. Той, хто знає Бога, має природне бажання підкорятися Йому й виявляти свою любов до Нього й до людей.

Ми зростаємо в пізнанні Бога, виявляючи послух Йому, і не зростаємо через непослух. Покірність — це двері до нових глибин розуміння слави й сили Сущого. Віра без покірності й діл — це мертва віра лицеміра й неправдомовця.

B. Покірність Слову — ознака перемоги Божої любові

Якщо людина покірна Божому слову, то Його любов насправді досягла в ній своєї повноти; це і є свідченням того, що ми перебуваємо в Нім.

Покірність Слову — це доказ того, що Його любов полонила моє серце й керує моєю волею. Покірність Богові доводить, що ми справді перебуваємо в Нім, а Він у нас.

Як пробачити те, що не пробачається? Полюбити нелюбе? Умістити невмістиме? Покрити те, що не покривається? — Лише тоді, коли ми в Ньому відчуваємо Його любов! Як послужити, коли не хочеться? — Підкорюючись Його любові.

Покірність породжує в нас ініціативу любові, і ми не живемо в орбіті власних інтересів, а шукаємо можливості передати Його любов, що наповнює нас.

Якщо ми не підкоряємось Христовій любові, то це означає, що ми залишаємось у полоні егоїзму. І цілком можливо, що ми не в Нім. Єдність із Богом плодоносить любов'ю неземної якості й смаку!

Саме за наявності цієї неземної любові, як між нами, так і до ворогів, нас упізнаватиме цей світ. Це печатка небесного життя Христа всередині мого серця!

Божа любов перепрошила «сина грому» в апостола любові. Вона ж робить із ледарів і егоїстів палких Божих служителів у Христі, які не думають про себе...

Не страх, а саме повнота любові Бога до нас у Христі змушує нас підкорятися Слову, і це — плід єдності.

B. Покірністю ми утверджуємо життя Христа

Якщо ми не бачимо плоду любові в житті людини, вона не знає Бога!

Знати Бога = підкорятися Йому та Його любові.

Перебування в Христі обов'язково відобразиться у відповідному способі життя. Життя Христа не може бути пасивним у нас, воно ламає наш досвід.

Від задоволення своїх бажань і догодження собі ми переходимо до пошуку Божої волі й догодження Богові, від саможалощів і непростення ми йдемо до милосердя, від гри на милому комп'ютері — до миття чиїхсь брудних ніг.

Покірність — це Божий шлях розкриття моєї нової природи та практичної єдності з Христом. Коли спокуса тягне до гріха, покірність Христу надихає прославляти Його любов і близькість.

Отже, через нашу дієву покірність ми набуваємо нового досвіду духовних перемог і щораз більше вподібнюємося Божому Синові.

III. Практичні навички утвердження покірності

Як і в чому саме нам треба підкорятися Богові? Якої покірності очікує від нас Божий Син?

«Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! Упокоріться перед Господнім лицем, і Він вас підійме!» (Як. 4:7–10).

A. Покірність розуму

Історія зі спокушанням Христа в пустелі, коли диявол робив Йому різні заманливі пропозиції, але Христос на жодну з них не пристав, доводить, що нам треба розбиратися, кого слухатися й чому підкорятися.

Нам необхідний біблійний світогляд для духовної битви! Треба наповнювати свій розум Словом, щоб ми бачили фальш і підробку диявола, щоб знати, де воля Божа, а де оманливий шепіт сатани...

Але іноді нам треба підпорядкувати свій розум Богові всупереч логічним аргументам. Якщо так написано в Біблії, то Бог має слушність, і я підкоряюся навіть якщо не розумію.

Якщо ми не розвиваємося в пізнанні Сина Божого, ми деградуємо. Так, Христос для нас Спаситель, а ще — Хоттабич,

а іноді — «Христе, не зачіпай мене!» І дуже рідко: Христос — Господь!

Глибоке пізнання Христа приводить до покірності Йому як нашому Господареві, Пану, а не до навичок жити для себе за Його кошт. Близькість із Ним народжує послух!

Ось тут і проходить межа між знанням про Бога і знанням Самого Бога.

Покірність істині — це визнання того, ким я тепер став у Христі Ісусі, це навичка жити відповідно до нової природи, утверджуючи подароване нам у Сині.

Б. Покірність почуттів

«Послухом правді очистьте душі свої через Духа на неліцемерну братерську любов, і ревню від щирого серця любіть один одного» (1 Петр. 1:22).

«Я вже не люблю... Він/вона мені неприємний... Усе вигоріло й минулося...» — приблизно так часто звучить фінал усіх наших людських потуг у любові й служінні. Але кінець моїх почуттів, симпатій і приємностей змушує мене шукати надприродну любов. У Христі, підкоряючись істині, ми можемо любити!

Улюблений Богом має в собі Джерело любові! Наша відповідальність очистити свою душу від образи, неприязні тощо, а потім підкоритися Тому, Хто в нас, і Він виле Свою любов у нас і через нас на будь-кого!

Душевність є одним із найстрашніших ворогів нашої покірності Христові. Ми плутаємо земні почуття з Його небесними дарами і Скарб неба з земним дріб'язком.

«Радість і загальне відчуття благополуччя, які часто (але не завжди) супроводжують почуття закоханості, легко можуть заглушити голос совісті й завадити критичному мисленню. Як часто люди стверджують, що відчувають «Божу руку» у своєму рішенні одружитися або вийти заміж, коли насправді вони відчувають особливий, новий стан ендокринної рівноваги, яка й викликає у них відчуття повної радості та щастя» (О. Берклі, богослов-біолог).

Покірність Богові вміє йти всупереч усім почуттям. Усі емоції Христа в Гефсиманії були проти Його кроку, і краплі крові на лобі тому підтвердження. Але Він підкорився Отцеві й пішов супроти всіх почуттів і аргументів розуму. «Нехай станеться воля Твоя!» — гімн любові!

Ось чому найбільше переживання Христа за Ефеську церкву, записане в Об. 2:4, пов'язане з втратою нею любові. Якщо я не люблю Його понад усе — це кінець!

Любов до Христа — це двигун моєї покірності і її єдина правильна мотивація, що долає пожадливість і голос плоти. Це секрет нашої перемоги.

В. Покірність волі

«А до всіх Він промовив: «Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за мною йде. Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збереже» (Лк. 9:23–24).

«...У Біблії мене бентежать не ті речі, які я не розумію. У Біблії мене бентежать ті речі, які я розумію...» (Марк Твен). «Припиніть роздумувати про те, чого ви не знаєте, і почніть підкорятися тому, що ви знаєте» (Роббі Галлаті).

Наша воля є невіддільною частиною нашого розуму, почуттів і всієї особи. Але вона має честь і обов'язок підкорятися безпосередньо Богові й Господу нашому Ісусові Христу.

Гефсиманія продемонструвала цю перемогу волі над раціональним опором душі. У молитві дух бадьорий і сильний перемагати плоть, що опирається всьому Божому.

Якщо Христос — мій скарб, я заради Нього залишу все, але якщо ні, то виберу собі не хрест, але «легкий хрестик», щоб випадково не перетрудитися на шляху служіння і не втомитися.

Послух є надійною ознакою спасіння й наявності спасительної віри. Ось чому людей, які виправдовують свою ліню, важко вважати християнами.

Любов до Христа спонукає наверх шукати можливості служити Богові в тілі, а непокірність Слову й Духові породжує «релігійних трутнів» і номінальних християн. Пам'ятайте, Христа нудить від «теплоти» (Об. 3:16)!

Покірність народжується в таємній кімнаті, у пустелі, в тихому саду чи на горі. Вона з'являється від усвідомлення Його величчя й любові до Бога. Справжня близькість породжує послух Володарю. Святі линути до неї, а лицеміри її уникають, щоб не підкоритися!

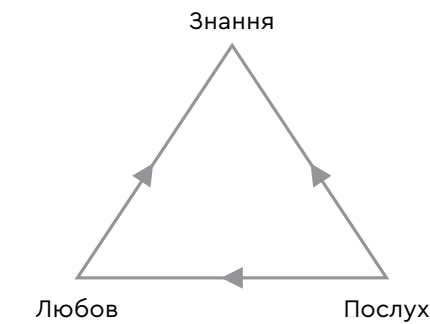
Ми маємо видаляти все те, що стоїть на шляху наших стосунків з Господом Христом. Серіали, ютуби, фейсбучну й інстаграмну нарцисичність, новини, флірт і порно, самовираження у спорті чи на сцені, бої без правил і з правилами, усе, що обкрадає мою віру, — геть!

Чи має раб Христа вільну волю? Безперечно! І ця воля у радісному підпорядкуванні себе дорогоцінній і люблячій особистості Спасителя, Його цілям і бажанням.

Спробуйте відповісти самим собі на запитання:

Що зміниться, якщо я прислухаюся до цієї Божої обітниці?

«Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші

думки у Христі Ісусі» (Флп. 4:6–7).

Як перетвориться моє життя, якщо я відгукнуся на заклик Сина?

«Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй!» (Ів. 15:9).

Що буде зі мною, якщо я підкорятимусь цим Божим словам?

«Не мститься самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: «Мені помста належить, Я відплачу», — говорить Господь. Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. Не будь переможений злом, але перемагай зло добром» (Рим. 12:19–21).

Висновок

Шановні християни! Наше знання і віра не матимуть жодного ефекту, якщо покірність Христові не поєднає їх із практичним життям.

Покірність веде нас до поклоніння, яке народжує зміни і прославляння Христового Імені. Щоразу, підкоряючись, ми поклоняємося Богові й прославляємо Його Ім'я в серці і перед навколишніми. На превеликий жаль справедливе й зворотне: непокірність християн свідчить про поклоніння собі й знеславляє Боже Ім'я.

Лише її величність покірність відчиняє двері для прояву справжньої сили й життя Христа всередині нас. Християнство — це не демонстрація наших богословських знань, але життя Сина через нас!

Олександр Калінський,
пастор церкви «Джерело життя»
м. Здолбунів Рівненської обл.

Усі люди знають про християнські чесноти. Усім подобається розважати про важливість цих чеснот і їх благотворний вплив на характер і життя людини. Правда, мало хто може назвати бодай п'ять чеснот підряд, але це так, просто до слова. Проте все одно так приємно перебувати в товаристві, що визнає важливість і незаперечний вплив на суспільство християнських чеснот.

Але, коли постає питання практичного втілення цих чеснот в житті, то з людьми коїться щось дивне. Вони відразу починають пригадувати якісь історії, які не вельми добре закінчилися через те, що їхні герої були занадто добрими, вельми чуйними або ж не в міру стриманими особами. Складається враження, що люди побоюються повною мірою виявляти у своєму житті позитивні якості так, ніби відчувають якусь небезпеку в тому, щоби почати жити за тими повеліннями й добрими намірами, про які вони щойно розмірковували. Так, неначе ці речі — небезпечні для них та їхнього життя.

Тож чому нам так легко говорити про хороші речі й так важко почати цілеспрямовано їх практикувати?

У матеріалі «Сім смертних гріхів», що друкувався в попередньому номері («Слово вчителю» № 1/2020; <https://slovovchitelyu.org/author/bloschuk/sim-smertnyh-grihiv/>), було зазначено, що Церква протягом своєї історії визначила низку чеснот, які мають бути притаманними будь-якій людині, що називає себе християнином.

Ось вони:

1. *Любов і покірливість (смирненість).*
2. *Щедрість.*
3. *Цнотливість, або чистота.*
4. *Доброзичливість.*
5. *Помірюваність.*
6. *Лагідність.*
7. *Старанність, або пильність.*

Це сім чеснот, які Церква вказала на протипагу семи смертних гріхів.

Окрім того, у Біблії знаходимо багато речей, які тісно пов'язані з нашими стосунками з Богом і Його працею в наших серцях. Вони також є чеснотами християнського життя, хоча й не входять у вищенаведений список. Наприклад, один із найвідоміших текстів про такі добрі якості — це уривок із Послання апостола Павла до галатів, де згадані плоди Духа: «А плід духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, лагідність, здержливість: Зако-ну нема на таких!» (Гал.5:22–23).

НЕБЕЗПЕЧНІ ХРИСТИЯНСЬКІ ЧЕСНОТИ

Тобто Бог, працюючи з нами, змінює нас насамперед ізсередини. Плід нашого життя з Богом — це і є ті речі, які ми називаємо чеснотами. Протягом нашого земного існування ці чесноти мають виявлятися через наш внутрішній стан: радості, миру, милосердя до всіх тощо. І Бог хоче, щоб саме ці відчуття й стан були панівними в серці кожної людини, що присвятила себе Богові.

Але стається так, що багато людей із острахом підходять до подібних речей. Адже не раз можна почути: «Ага, ти будь добреньким, то тобі на голову сядуть!», або: «Раденький, що дурненький!». І найчастіше: «Та то він такий, бо ще життя не знає!..» Після подібних зауважень у мене завжди виникало питання: панове, ви ж хочете, щоби вас любили, вас терпіли, до вас виявляли доброту й чуйність! Чому ж тоді така реакція, коли вас самих закликають бути такими?

Отже, що відлякує людей від повної посвяти цим чеснотам? Не претендуючи на вичерпну відповідь, наведемо лише три речі з безлічі того, що може лякати нас на шляху християнської добротності.

ВІДКРИТІСТЬ

Щоби втілити християнські чесноти, потрібно бути відкритим. Відкритим до Бога, до розуміння реального стану свого серця і, найголовніше, відкритим для інших людей. А в нашому суспільстві всі знають, що бути відкритим — це означає бути вразливим. Вразливим до того, що вас можуть використати, вами можуть зманіпулювати чи, навіть, зневажити й висміяти.

Ми звикли закриватися від інших. Це наша захисна реакція перед людьми. Ми ховаємо свої справжні почуття від інших, відчуваючи страх перед усім вищезазначеним, бажуючи себе таким чином захистити. Бажаючи звести до мінімуму ризики, пов'язані з реакцією людей на наші почуття. Бажаючи унеможливити нагоду використати нас.

Проте неможливо втілити Божі чесноти, не будучи відкритим до інших. Бо лише так ми побачимо їхні проблеми й болі, лише так ми зможемо достукатися до їхнього серця й надати потрібну їм допомогу. Не можна відчути чийсь почуття, зрозуміти емоції, не будучи самим відкритими до прояву цих відчуттів. Вразливість — це плата за наше бажання бути справжніми у світі, що пропагує заміники всьому, почуттям і емоціям також.

Яскравим прикладом такої вразливості й чутливості до людських переживань є наш Спаситель Ісус Христос. У Євангелії від Івана читаємо історію, яка розповідає про прихід Ісуса до гробу Його друга Лазаря (Ів. 11 розділ). На той час Лазар уже помер і три дні був у гробі. Христос же йшов до гробу, щоби явити світові Свою владу над смертю, знаючи, що Він воскресить Лазаря. Проте, коли Він прийшов і побачив той сум і журбу, яких завдає людям смерть близької їм людини, той розпач перед неминучістю смерті й неможливістю щось змінити, Він заплакав. Заплакав, відчуваючи, як Людина, усі ці почуття й нерозділений біль. І в такий спосіб показав нам, що Він, будучи Богом і Володарем життя, відкритий до наших болів і страждань. Навіть незважаючи на те, що Христові супротивники використали цю Його відкритість проти Нього, адже це не відповідало їхнім уявленням про побожність і Божу дію у світі й стало причиною їхньої зневіри в Ньому як пророкові.

ПОСВЯТА

Десь глибоко всередині ми прекрасно знаємо й розуміємо, що не можна бути трішки добрим, не можна бути трішки радісним, чи трішки працюючим, чи трішки щедрим, якщо підходити по-Божому. Наприклад, довготерпіння вимагає від нас терпіння, яке не припиняється, чи принаймні має дуже тривалий період дії. Не можна про лю-

дину сказати, що вона «трішки довго-терпелива», — це безглуздя!

Неможливо трішки йти за Богом, трішки втілювати Його заповіді, трішки жити християнським життям і думати, що цього вистачає. Правда, багато людей так роблять, обманюючи себе, що всього того вистачає, щоби Бог до них не чіплявся.

Але коли ми залишаємось наодинці, коли затихає гомін світу й відступає суєта (чи то під час хвороби, чи то на самоті, чи то перед самісіньким сном, коли уже дрімота торкається наших повік) — ми гостро відчуваємо, що «трішки» — це самообман, і він не працює. Ми знаємо, що Бог хоче нашої повної посвяти.

Ісус Христос, навчаючи людей іти за Богом, сказав наступне:

«...покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: Коли хоче хто йти слід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде!» (Мр. 8:34).

«А інший сказав був: Господи, я піду за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми. Ісус же промовив до нього: Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!» (Лк. 9:61–62).

І своїм життям утілював Свої ж слова, коли пішов хресним шляхом спасіння людства до кінця, зрікшись Себе й присвятивши Своє життя послухові Богові.

Саме це нас лякає. І тоді ми вирішуємо, що якісь речі в нашому житті ми не будемо робити. Або будемо й далі робити їх «трішки», переконуючи себе, що так нормально.

БУТИ ЯК ДІТИ

У слідуванні за Богом і втіленні Його волі у своєму житті, згідно зі Словом Божим, ми маємо бути як діти, тобто як ті, хто щиро довіряє дорослим, або тим, хто краще знає (як вони думають). Майже всі це розуміють правильно, і саме це розуміння нас лякає.

Адже в нашому дорослому житті ми все звикли ускладнювати. Ми навіть не віримо тим людям, що пропонують якісь прості шляхи для нашого життя. «Отак просто, покаятись перед Богом і все?..» — часто можна чути щодо прощення в Христі Ісусі. Для нас, що звикли ускладнювати навіть найпростіші речі, просто втілити те, що каже Бог, досить складно. Просто бути милосердним? Чи щедрим? Чи стриманим? Чи довірливим? Це суперечить тим прави-

лам, які ми засвоїли потом і кров'ю на власному досвіді!...

На початку історії Церкви — про це ми читаємо в перших розділах Книги Дії святих апостолів — багато віруючих продавали свої маєтки, піклуючись один про одного. Вони це робили щиро, як діти, довіряючи Богові, який сказав, що Сам піклуватиметься про Своїх послідовників. І ця соціальна програма була настільки вражаючою, що дехто навіть хотів обманом долучитись до неї. Не тому, що це було дуже вигідно, а тому що вони бачили, як втілюються Божі слова, коли люди в дитячій довірі до Нього чинять за Словом Його.

Повеління бути як діти торкається й іншого пласту нашого життя. Коли ми виконуємо Божу волю, у якій площині стосунків із Богом і людьми ми починаємо ходити? Що мається на увазі? Я хочу сказати, що коли ми починаємо втілювати Божі чесноти у своєму житті (повірили в те, що саме так потрібно жити), ми ступаємо на територію Бога. Тобто ми неначе проголошуємо: я, як дитина, довіряю Тобі й вірю, що Ти, Господи, незважаючи на весь мій досвід, що аж кричить проти цього, незважаючи на мої стереотипи й комплекси, які виробились, як реакція на всю світову несправедливість, — Сам попідкуєшся про мене. Ми, як дитина, яка вірить, що тато захистить її від шибеника чи поганого дядька, ступаємо на Божу територію, на якій уже Він буде розбиратись із кривдником. Адже Ісус Христос сказав: *«Шукайте ж найперше Царства Божого й праведности Його, — а ВСЕ ЦЕ вам дасться»* (Мт. 6:33).

Починаючи в дитячій довірі втілювати Господні чесноти у своєму житті, ми запрошуємо Бога як Свідка й нашого Захисника на цьому шляху. Саме в цьому й полягає та дитяча довіра, яку проголошував Христос. І саме вона нас лякає, адже ми розуміємо, що це виходить за рамки наших уявлень і всього того, що протягом життя ми виховували й плекали. І саме цей стан «дитячої довіри» вимагає від нас максимальної відкритості перед Богом і кардинальної роботи над собою й своїм характером. А ми, будучи просякнуті лінню, не хочемо вилазити з мушлі свого комфортного життя, тож і не поспішаємо жити тими чеснотами, які нам так подобаються в інших...

І на закінчення роздумів не можу не згадати закон СІЯННЯ І ЖНИВ. Він лежить в основі і фізичного світу, і душевних речей, і духовної дійсності. Не можна подарувати любов, якщо ти не маєш її всередині. Не можна отримати прийняття у складних обставинах, не приймаючи інших. Не можна мати щастя, сіючи навколо нещастя. Не мож-

на відчутти Божі благословення, не йдучи за Богом. Не можна пізнати Бога, не ставлячи Його на перше місце у своєму житті.

Апостол Павло чітко написав: *«Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!»* (Гал. 6:7). Лише те, що ми сіємо у своєму житті, будемо жати. Ніщо інше... Не обманюйтесь — тобто не кажіть неправди самі собі. Чуда не станеться, хоча наш Бог — Бог чудес. Але чудес, які стаються лише з тими, хто присвячено йшов за Ним і хотів, як дитина, просто втілити Його слова у своєму житті.

І чесноти саме тому називаються чеснотами, що вимагають від нас чесної позиції, твердих переконань і жертвності. А без Бога цього ніяк не досягнути, бо це надприродний стан. І все це — плід Духа, який зростає в кожному, хто йде за Господом...

Яскравим прикладом практичного прояву християнських чеснот були мученики за віру, котрі своїм життям засвідчили повну посвяту Богові. Чому вони не відступили перед лицем смерті?

Можливо, тому що всі ці люди були щирими не трішки, а до кінця. Щирими у своїй вірі, у своєму слідуванні, у своїй посвяті й стилі життя. І навіть смерть не змогла їх налякати. Як сказав перед спаленням Іринеєм Ліонський, архієпископ міста Ліон, якому запропонували відрекшись від Христа (а страта відбувалась, коли Іриней було 82 роки): «За все моє життя Ісус жодного разу не вчинив зі мною погано. То чому я маю чинити Йому прикрість?..» Тож, розважаючи про чесноти, я задумався: а може, ми всі боїмося бути просто щирими? Щирими у житті і відчуттях, у думках і вчинках, у словах і ділах?.. Не знаю, я буду й далі шукати. І закликаю вас це робити...

Олег Блоцук, магістр теології, викладач народних звичаїв, свята та обрядів, пастор євангельської християнської церкви «Скеля», м. Рівне

УРОК СМИРЕННЯ

Як не було у світі кращого зразка смирення, ніж Христос, так не було й більшого проповідника смирення, ніж Він. Христос використовував кожену нагоду для того, щоб рекомендувати смирення своїм учням і послідовникам.

Ісус і дитина. Малюнок Тетяни Артерчук.

Одного разу приводом для бесіди про смирення послужила суперечка між учнями, яка зовсім їм не личила, — суперечка про першість. «Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: «Хто найбільший у Царстві Небеснім?» (Мт. 18:1).

Вони мали на увазі не якості характеру, якими має володіти така людина (у такому разі запитання було б правильним і, швидше за все, Ісус дозволив би їм дізнатися, про які дари й обов'язки треба дбати), але йшлося про конкретну особу. Хоча Христос багато говорив про Свої страждання і зовсім мало — про Свою славу, однак вони вхопилися за останнє й не зауважили першого. Замість того щоб запитати Його, як вони можуть набути більше сили й благодаті для участі в Його стражданнях, вони цікавляться, хто буде найбільшим у Його Царстві.

Христос же навчає їх смирення за допомогою наочного прикладу. «Він же дитину покликав, і поставив її серед них» (Мт. 18:2). Навчаючи людей, Христос часто використовував зримі образи. Дивлячись на малу дитину, ми маємо згадати, що Христос хотів сказати нам через неї, тобто провести духовні паралелі.

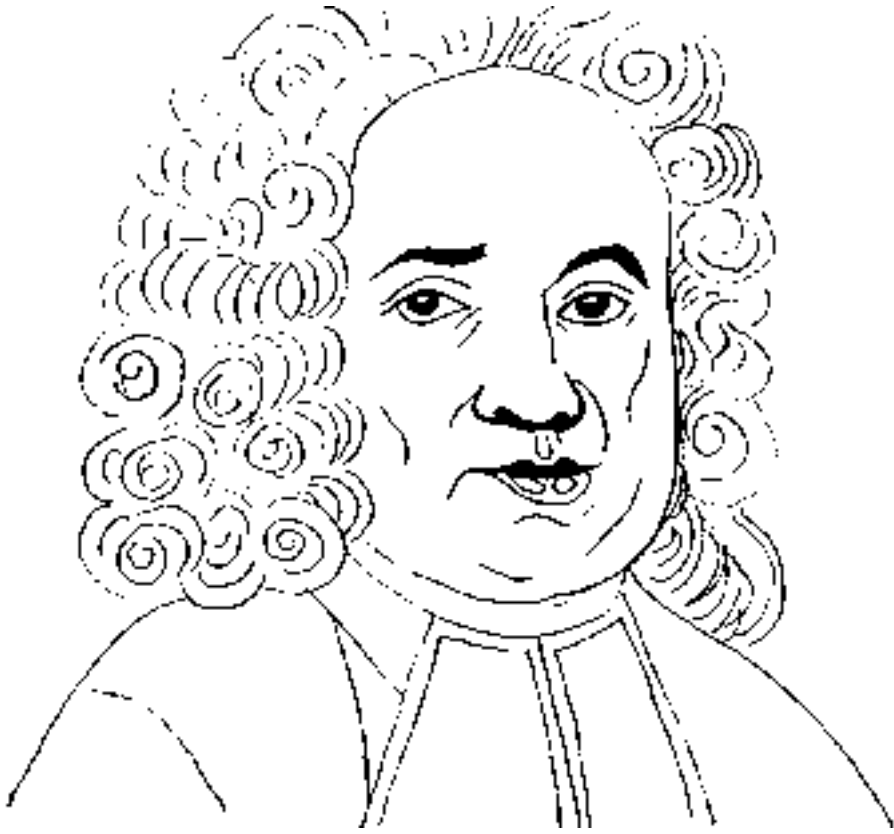
Він поставив дитя серед них не для того, щоб вони погралися з ним, але для того, щоб повчилися від нього. Дорослі люди, навіть найвизначніші, не повинні нехтувати спілкуванням з дітьми, вважаючи їх не гідними своєї уваги. Вони можуть або розмовляти з ними й наставляти їх, або дивитися на них і самі отримувати наставлення через них.

За допомогою цього прикладу Христос показує учням, а також і нам, необхідність смирення: «Поправді кажу

вам, коли не навернетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне (Мт. 18:3). Христос робить урокисту передмову, що вимагає як уваги, так і згоди.

Зауважте, чого вимагає Христос, на чому наполягає?

По-перше: «Вам треба навернутися, вам треба отримати інший розум, іншу вдачу й характер, вам треба переіменувати свої уявлення й про самих себе, і про Царство Небесне, перш ніж ви будете гідні бути в ньому. Вам треба покаятися в гордості й честолюбстві, у прагненні до почесностей і влади, які виявилися у вас, вам треба відкинути все це, виправитися, вам треба отямитися». Зазначимо: окрім найпершого навернення душі від її природного стану до стану благодаті, є ще й наступні навернення від конкретного шляху відступлення, так само необхідні для спасіння. Після кожного кроку відступлення має бути

крок повернення через покаяння. Після того як Петро зрікся свого Учителя, він розкався і навернувся.

По-друге: їм треба стати як малі діти. Благодать, яка нас повертає, робить нас подібними до малих дітей:

- не розумом, як діти («*Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихому дітьми, а в розумі досконалими будьте!*», 1 Кор. 14:20),
- не малолітками («...щоб більш не були ви малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду», Еф. 4:14),
- не грайливими («*А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба*», Лк. 11:16),
- такими, що бажають «щироного духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння» (1 Петр. 2:2),
- які ні про що не турбуються, віддавши всі турботи Небесному Отцеві («*Отже, не журіться, кажучи: Що ми будемо їсти, чи: Що будемо пити, або: У що ми зодягнемось?*», Мт. 6:31),
- залежні, невинні, необразливі, незлобиві, покірливі («*але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько*», Гал. 4:2),

— смиренні, які не величаються, не вимагають почесей («...не величайтеся, але наслідуйте слухняних; *«Не вважайте за мудрих себе!»*, Рим. 12:16).

Діти благодонних батьків можуть гратися з дітьми жебраків, дитина в лахмітті, якщо вона не голодна, цілком задоволена й не заздрить вишукано одягнутій дитині. Мале дитя не має великих і честолюбних планів, не мріє піднятися в цьому світі, вона «не ганяється за речами, що більші й дивніші» від неї, так і ми маємо «втихомирювати і заспокоювати душу свою» (Пс. 130). Діти мають маленьке тіло й маленький зріст, а в нас має бути смиренний дух і невисока думка про себе.

Царство Боже треба приймати як діти, що приймають маєток за правом спадщини, а не як набуते, і називати його даром Отця. Вони не претендують на те, що заслужили Його дари, але радісно усвідомлюють, що цілковито зобов'язані щедрій благодаті.

Саме така вдача веде до інших добрих якостей, дитячий вік — вік навчання.

Водночас Христос підкреслює: без цього не ввійдете в Царство Небесне. Учні Христа, ставлячи своє запитання, були впевнені, що вони увійдуть в Царство Небесне, але Христос спонукує їх потурбуватися про себе. Вони прагнули стати найбільшими в Царстві Небеснім. А Христос говорить їм, що якщо

вони не зміняться на краще, то ніколи не ввійдуть у нього. На жаль, багато з тих, хто видає себе за великих у церкві, виявляються не лише малими, але взагалі ніким, такими, що не мають частки й жереба. Господь хотів цим показати, наскільки небезпечна гордість і честолюбні амбіції. Що б не сповідувала людина, якщо вона терпить у собі цей гріх, то буде відторгнута від Божої скрині і Його святої гори. Гордість скинула з небес ангелів, що згрішили, і ми можемо опинитися поза небом, якщо не навернемося від гордині. Той, хто підноситься у своїй гордині, підпаде під один осуд із дияволом; щоб уникнути цього, нам треба стати, як малі діти, а для цього нам належить народитися згори й зодягнутися в нового чоловіка.

Христос указує на честь і переваги смирення: «Отже, хто впокориться, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім», даючи в такий спосіб пряму й вражаючу відповідь на запитання учнів. Хто упокорився й став, як мале дитя (навіть якщо він і побоюється, що люди зневажатимуть його за боязкість і соромливість, і він утратить через це багато можливостей), той більший у Царстві Небесному. Адже що смиренніші християни, то більше вони подібні до Христа й користуються найвищим Його благоволінням. Вони найкраще підготовані до прийняття Божественної благодаті, найбільше придатні для служіння Богові в цьому світі та для насолоди Ним у потойбічному світі.

Христос виявляє особливу турботу про смиренних: Він підтримує їх, захищає їх, цікавиться їхніми потребами, стежить, щоб їх не спіткало зло, щоб ніхто не зазіхав на їхні права.

Смиренні люди можуть побоюватися, що їх ніхто не прийме. Але Христос говорить: «І хто прийме таку дитину до одну в Моє Ім'я, той приймає Мене» (Мт. 18:5).

Вони можуть також побоюватися, що будь-хто буде ображати, принижувати їх, негідні люди люблять пригноблювати смиренних. Христос ураховує це побоювання: «Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млинове на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині...» (Мт. 18:6), попереджуючи всіх людей, щоб вони не завдавали ніякої шкоди жодному з малих Христових, оскільки інакше на них чекає погибель. Це попередження ненавчє будує навколо малих вогненну стіну — той, хто торкається їх, торкається зіниці Божого ока.

Метью Генрі. Толкование на книги Нового Завета. Евангелие от Матфея. 2002. Т. 1. С. 292–294.

Переклад з російської *Надії Доли*

ЩЕДРІСТЬ

Хто скупю сіє, той скупю й жатиме, а хто сіє щедро, той щедро й жатиме!

2 Кор. 9:6

Щедра людина! Як по-різному її можна описати; у кожного своя характеристика такої людини. Ось один із варіантів. Пізно ввечері літній чоловік заходить до продуктової крамниці й бачить стареньку згорблену бабусю, яка розглядає вітрину й намагається знайти продукт, на який у неї вистачить коштів. Поряд багата людина, з рук якої випадає пакет із дорогими продуктами. Багатій переступає через них і йде собі. Бабуся, з великою вдячністю на лиці, збирає ці продукти собі у фартух. Літній чоловік дивиться на це зі слізьми співчуття й вирішує віддати бабусі всі свої кошти. А сам повертається додому без бажаних продуктів...

Словник української мови дає таке визначення щедрості. Щедрий — той, який охоче ділиться своїм майном, коштами тощо, не шкодує витратити що-небудь. Протилежна якість до щедрості — скупість. Скупий — той який уникає витрат; надміру, до жадібності ощадливий.

Дослідники Біблії говорять, що **щедрість** — бажання й уміння використовувати все те, що ми маємо, для слави Божої, тому що це все Його.

А що Біблія говорить про щедрість Бога? Адже Він є нашим еталоном, на який ми маємо рівнятися і з якого маємо брати приклад.

I. Божа щедрість

«А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і багатомилостивий, і справедливий» (Пс. 86:15)

1. Бог щедрий до бідних

«Він щедро дає бідним» (Пс. 112:9)

На сторінках Біблії є дуже багато історій, коли наш Бог виявляв особливу щедрість до бідних людей. Одна з них — це розповідь про вдову. «*І він (Ілля) устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрова одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся. І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: Візьми мені й шматок хліба в свою руку! А та відказала: Як живий Господь, Бог твій, не маю я калача, а тільки повну пригорщу борошна в дзбанку та трохи олії в горняті. А оце я назбираю дві поліниці дров, і піду, і приготую це собі та синові своєму. І з'їмо ми, та й померемо... І сказав до неї Ілля: Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і винесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш потім. Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбанок муки не скінчиться, і не забракне в горняті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на поверхню землі. І пішла вона, і зробила за словом Іллі, і їла вона й він та її дім довгі дні, дзбанок муки не скінчився, і не забракло в горняті олії, за словом Господа, що говорив через Ілля» (1 Цар. 17:10–16).*

Я чомусь переконаний, що в продуктовому магазині Бог так само потурбувався про бабусю і дав їй продуктів не на один тиждень життя. У кожного з нас є своя життєва історія, коли Бог про нас щедро потурбувався. Я одружився в той час, коли був безробітним, і моя дружина теж. Ми винаймали квартиру. Минуло чотири місяці, і в нас закінчилися всі кошти. 20-го числа я мав сплатити за оренду, а 19-го ввечері я молився до Бога: «Небесний Батьку, мені завтра потрібно заплатити 20 доларів, їх у мене немає. Дуже прошу: попіклуйся

про нас. Ти знаєш, що я ніколи нічого не брав у борг. Дякую щиро, що розв'яжеш нашу проблему». 20 числа вранці — телефонний дзвінок від далеко знайомої людини. Він передає 20 доларів і каже: «Не знаю, навіщо тобі ці кошти, але я цілу ніч через них не спав. Ось бери і знай, що це Бог тебе благословив». Біблія говорить, щоб ми прохали як діти, коли нам щось потрібно, щиро, відверто і з повною надією, що нам це дадуть.

2. Бог щедрий до неправедних

Бог щедрий і до тих, хто живе, порушуючи принципи Писання. Таку людину Біблія називає неправедною або грішною. Згадуючи своє життя до покаяння (я жив по закону, а не по вірі в Божі обітниці), бачу дуже багато благословень. І тоді я думав, що отримую їх через те, що дуже розумний, добрий і правильний. Але це неправда, я мав ті благословення, бо Бог до мене, неправедного (грішного), був напрочуд щедрий: «*А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і молитесь за тих, хто вас переслідує, щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своему над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних» (Мт. 5:44–45).*

Дорогі друзі, якщо ви маєте багато благословень, хоча не служите Ісусові Христу з усього серця, то це тому, що наш Бог щедрий до неправедних. І це Він робить для того, щоб ми повірили в Нього і почали жити згідно з Його Словом. Батьки дуже часто дають дітям те, чого вони взагалі не заслужили. Тому що ми дивимося на дитячу безпомічність і нам їх дуже жаль, тоді ми даємо їм те, що вони просять. Бог дивиться на безпомічних людей, які своїми вчинками заслужити вічне покарання, а не Його доброту, дарує нам те, що нам потрібно, бо Він щедрий до нас грішних: «*Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16).* Цей вірш розкриває нам всю повноту Божої щедрості до грішної людини. Віддати найцінніше на смерть заради впертого грішника — це надзвичайна щедрість. Скористайтеся Божою щедрістю й повірте у викупну жертву Ісуса особисто за вас.

3. Бог щедрий у тяжких обставинах

«Він розсік скелю в пустині і щедро всіх напоїв, як з безодні» (Пс. 78:15)

Коли людям важко і вони щиро звертаються до Бога, то Він щедро виливає Своє благословення. Ізраїльський народ перебуває в пустині, люди не мають що пити й просять у Творця всесвіту втамувати їхню спрагу. І Він щедро зі скелі виливає Своє благословення. Дає набагато більше, ніж вони просять.

Кожен із нас може зробити аналіз свого життя і разом зі мною сказати, що Бог справді щедрий у тяжких обставинах. Я багато разів бачив це у своєму житті. Перші шість місяців нашого шлюбного життя минули в крайній бідності. Ми жили цілий тиждень за 5 грн (у 1997 році). За наступних півтора року Бог дав можливість заробити гроші на трикімнатну квартиру. Щоправда, грошей вистачало тільки на квартиру й ліжка. Але Небесний Батько на ту ж суму дав квартиру з усіма меблями, технічними засобами і всім необхідним — аж до щітки для чищення взуття.

4. Бог щедрий до вірних

«А Господь щедро поблагословив мого пана, і він став великий...» (Бут. 24:35)

Це історія про Авраама. А ці слова належать слугі, якого він послав до своєї рідні, щоб привести дружину для свого сина Ісака. Свого часу Авраам був багатий, але все залишив і пішов в інший край, бо так сказав Бог. І тепер слуга розказує, що Авраам став ще багатший, бо був вірний Господу. Бог справді щедро благословляє вірних Своїх дітей: одних дарами духовними, інших мудрістю, а інших — матеріально.

Біблія переповнена обітницями, які говорять про Господню щедрість до праведних (тих, які живуть згідно з Божими принципами): «Тож як ви, будиши злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього!» (Мт. 7:11). Нам лише треба йти за Христом по Його слідах і просити в Нього всього того, що відповідає Його святій волі.

II. Людська щедрість

Бог створив людину на Свій образ та подобу (Бут. 1:26), тобто щедрою, бо Він щедрий, але гріх, який ми вибрали, спотворив у нас Божу подобу, і ми втратили оригінальну властивість щедрості. Тепер нам потрібно це усвідомити, попросити в Бога прощення за неправильне життя (спрямоване проти Нього) й докладати зусиль, щоб знову повернути Божу подобу, зокрема оригінальні властивості щедрості. Для цього необхідно навчитися:

1. Щедро давати

«Пам'ятайте: хто сіє скупно, той і пожне скупно, а хто сіє щедро, пожне також щедро!» (2 Кор. 9:6)

До того, як я почав читати Біблію (до 25 років), я подавав милостиню бідним (бо так мене навчила мама), але був переконаний, що роблю добре тільки комусь, а сам втрачаю. Згодом, вивчаючи Слово Боже, я зрозумів дуже важливу істину: даючи іншим, я не тільки комусь роблю приємне, але собі роблю добро набагато більше. «Дехто щедро дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє» (Пр. 11:24). У цьому тексті сказано, що хто щедро даватиме, той отримає набагато більше, ніж дав. Але тут є ще одне правило: хто не дає, той буде бідніти. Вибір залишається за нами: давати й мати більше, чи не давати й бідніти. Богові дуже подобається, коли ми даємо, до того ж — найкраще. Як наслідок, Він зможе дати нам те, що для нас буде найкорисніше. Моя мама завжди садить велику картоплю, тому в неї завжди хороший врожай, щоб роздавати іншим.

Кожен, хто читає цю статтю, був у ролі тієї людини, яка щось отримувала, і тієї, яка щось давала. Я переконаний, що більшу радість ви відчували, коли давали, аніж тоді, коли отримували. «У всьому я показав вам, що так працюючи, ви можете подати поміч слабім та пам'ятати слова Господа Ісуса, які Він сам сказав: «Блаженніше давати, ніж брати!» (Дії 20:35). Тож будемо прагнути блаженства (щастя), воно в наших руках. Бог пообіцяв нам блаженство, і Він його нам обов'язково дасть, проте нам потрібно навчитися щедро давати.

Дуже прикро, коли людина сама себе обкрадає. Ми це робимо тоді, коли мало даємо або зовсім цього не робимо. Багато людей рідко дають тим, хто просить. Біблія говорить, що ми маємо давати, коли це на добро, і навіть шукати тих, кому потрібна допомога. Даючи допомогу нужденним, ми потрапляємо в число тих, кому Бог стає боржником. «Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому» (Пр. 19:17). Якщо ми це зрозуміємо, то будемо постійно шукати, кому допомогти.

Отож, «давайте і дадуть вам; мірою доброю, напотною, струснутою й переповненою вам у подолок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам» (Лк. 6:38).

2. Щедро творити людям милостиню

«Корнилій побожний і богобоязний з усім домом своїм: творив людям багато милостині і завжди молився Богові» (Дії 10:2)

Корнилій був римським сотником, тобто офіцером (полковником). Євреї ж були тими людьми, які створювали найбільше проблем для Риму. Однак ми бачимо в цьому тексті, що цей офіцер, який має владу гнобити євреїв, будує для них святиню, де б вони могли поклонятися своєму Богові. Біблія називає цей учинок дуже гарно: «Творив людям багато милостині». Творити милостиню — це давати людям те, що їм потрібно, тоді коли вони цього не заслужили. Навколо нас можуть бути вороже налаштовані люди, чиї серця може змінити тільки Бог. Він почне діяти, коли ми розпочнемо творити для них милостиню. Тож учімося від дітей швидко забувати зло, яке нам зробили, і навзаєм робити добрі справи, виявляючи людям милість.

Дорогі християни, Бог сьогодні закликає нас, щоб ми перейнялися прикладом римського офіцера й творили милостиню: батькам, братам і сестрам, друзям, а також ворогам. Господь дав Корнилію і всій його родині вічне життя. Небесний Батько дуже любить благословляти людей, які творять щедрі милостині. Прагнім бути поміж тих, хто бажає Божих благ, хто, як діти, бачать подарунок і біжать першими.

3. Щедро виливати Божі благословення

«Духа Святого Він вилив на нас щедро через Ісуса Христа, Спасителя нашого» (Тит. 3:6)

Бог замість того, щоб знищити людство, яке завдало смерті Його Сину, вилив на нього Духа Святого. Ми можемо навчитися цього принципу від Небесного Батька. І не тільки рясно дарувати людям матеріальні блага, а й щедро благословляти людей добрими словами. Кожного дня, зустрічаючись із людьми, ми можемо надихати їх божественними словами: «Нехай вас Бог благословить», «Живіть у мирі», «Щасливого життя», «Божого вам захисту» тощо. Ось, як Біблія вчить це робити: «Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! Нехай Господь засяє на тебе лицем Своім, і нехай буде милостивий до тебе! Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир!» (Чис. 6:24–26). Наші слова мають збагачувати життя людей і надихати їх до нових добрих звершень. Повикидайте зі свого лексикону вульгарний жаргон, а також непристойні слова, які руйнують ваше життя та життя інших людей. Писання застерігає нас про наслідки такої мови: «Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! Бо за слів своїх будеш виправданий, і за слів своїх будеш засуджений» (Мт. 12:36–37). Благословляйте, а не проклиняйте. Даруйте людям словесні благословення і вас також благословить Бог.

І на завершення декілька порад:

- ✓ Діліться тим, що маєте.
- ✓ Не очікуйте нічого як відплату за свою щедрість.
- ✓ Використовуйте свій вільний час і здібності на добро іншим.
- ✓ Хваліть людей за позитивні якості.
- ✓ Пам'ятайте: багатий не той, хто багато має, а той, хто багато дає!
- ✓ Будьте щедрі, як щедрий наш Небесний Отець.

Любомир Турчак, сімейний психолог-консультант, пастор євангельської церкви «Дім Божий», м. Рівне

З ЛЮБОВ'Ю ДО ЛЮДЕЙ

Серед мальовничих Карпат у старовинному місті Коломия живе чудова працьовита родина, про яку хочемо сьогодні вам розповісти.

Дмитро і Ганна Попідокси

Коли 1978 року Дмитро Попідокха брав за дружину красуню Ганну Абрам'юк, молодята погодилися будувати свою сім'ю на біблійних засадах, як і належить християнам. Минали роки, Господь подарував їм чотирьох синів і трьох дочок. Ганна Іванівна ростила дітей, Дмитро Артемович піклувався про сім'ю, а також про євангельську громаду, у якій був настановлений на служіння пресвітера.

Спостерігаючи за навколишнім життям, бачачи поряд неблагополучні сім'ї й дітей-сиріт при живих батьках, їхні люблячі небайдужі серця завжди шукали можливість допомогти. За це їх поважали сусіди, мешканці міста й адміністрація. Зважаючи на особливий дар переконання, яким володіла Ганна Іванівна, її неодноразово залучали до розв'язання непростих сімейних питань, які стосувалися, насамперед, знедолених, занедбаних дітей. Та її й просити не треба було — вона сама їх знаходила й намагалася нагодувати, одягнути, вилікувати, огорнути любов'ю. До цього долучала своїх дітей, які підросли й ставали помічниками для своєї турботливої мами. Коли ж хтось заперечував: «Мамо, у нас і так тісно, і своїх проблем вистачає», вона відповідала коротко: «Так треба, дитино, хто, як не ми». І діти погоджувалися з маминим рішенням, а згодом воно ставало і їхнім власним глибоким переконанням і потребою — допомагати ближнім у ім'я Ісуса Христа.

2013 року своєрідним сімейним підрядом родини Попідокх стала благодійна організація «Золота генерація», яку очолила Ганна Іванівна. Статутною діяльністю організації є надання фінансово-матеріальної, психологічної, культурної та духовної підтримки малозабезпеченим багатодітним сім'ям, дітям, позбавленим батьківського піклування, та дітям-сиротам. У неблагополучних сім'ях часто народжується багато дітей, і коли їхніх батьків позбавляють батьківських прав, вони, фактично, стають «державними» дітьми, і доля їхня часто дуже й дуже сумна. Вихованці інтернатів порівняно з такими дітьми просто «щасливчики». Єдиний спосіб подбати про їхнє майбутнє — проводити роботу з батьками протягом тих трьох місяців, коли розглядається питання про них і коли ще є можливість повернути дитину в сім'ю.

(Детальніше див. <https://bit.ly/3aWXsve>).

На сьогодні дідуся й бабусю тішать уже дев'ятнадцять онуків (чекають на двадцятого).

Похана і любов до Бога й турбота про людей передалися дітям і онукам родини Попідох від їхнього дідуся — маминого батька Івана Паньковича Абрам'юка. Цей глибоко віруючий чоловік свого часу заповів доньці ділянку землі під горою (приблизно за 30 км від Коломиї), але поділився своєю мрією, щирим бажанням свого серця, щоб ця територія служила Богові.

І ось коли підопічних дітей, які потребували допомоги, стало все більше, а сім'я Попідох також зростала, вирішили на дідусявій землі, яка дісталася у спадок, побудувати літній оздоровчий табір. Сказано — зроблено. За чотири місяці будівництва болотистий, зарослий пустир перетворився в затишну місцину, яка прийняла перших відвідувачів — це були найнужденніші діти. Працівникам табору доводилося не лише проводити заняття з дітьми, годувати й доглядати їх, але й відпирати заношений одяг, навчати вихованців елементарних правил гігієни. Відтоді кожного літа з 1 червня по 20 серпня кожних десять днів табір приймає по 140–150 дітей.

До служіння доброчинності залучені всі діти сім'ї Попідох. Старший син Віталій — директор дитячого табору, координатор клубу «Майбутнє» в усіх навколишніх селах Чернівецької області. Леся, учитель за фахом, — координатор клубу «Безліміт», організатор позашкільної роботи. Ігор — завгосп, Мар'яна — адміністратор, Люда відповідає за руко-

ділля, флористику. Сергій — помічник, шофер. Павло — координатор табірної програми, тренер флорбального клубу.

Ця благословенна сім'я, яка вкладає любов, сили, кошти в розбудову й виховання майбутнього нашої держави, щороку проводить у Коломиї для жителів міста День подяки, на який приходять до тисячі дітей, Свято сім'ї в міському парку, різдвяні святкові заходи, турніри з флорболу, пришкільні табори тощо.

Знайомство з родиною Попідох підтверджує принаймні три біблійні істини:

- Коли серце переповнене Христовою любов'ю, вона щедро виливається на навколишніх, а особливо на тих, хто її найбільше потребує (Як. 1:27).
- Діти, наставлені з дитинства в страху Божому, не засомнують своїх батьків, а будуть для них надійною опорою (Пс. 126:3–5).
- Чеснотна жінка буде хвалена чоловіком, дітьми і суспільством (Пр. 31:28–31). Нещодавно Ганна Іванівна Попідох отримала почесний титул «Людина року — 2019».

Але що може зрівнятися з тією нагородою, яка чекає на небесах усіх вірних послідовників Ісуса Христа!

*Віра Сучок,
завідувачка ДНЗ «Казка»,
м. Южне Одеської обл.*

Дитячий табір у с. Заріччя Коломийського р-ну Івано-Франківської обл.

Клуб «Майбутнє»

На тренуванні з флорболу

Ще 2009-го року в часописі «Слово вчителю» було надруковано вірш Лариси Козинюк «Учителям». І лише через 10 років нам вдалося зустрітися з його авторкою. Відразу ж після спілкування з цією надзвичайно талановитою, духовно багатою, світлою особистістю захотілося познайомити з нею наших читачів.

Отож — **Лариса Козинюк**, уродженка Вінничини, випускниця Вінницького державного педагогічного університету, авторка п'яти поетичних збірок («Тональність... я мажор», «Різдвяний гостинець», «Я обираю мир», «Свет, которому быть» і «Раздели со Мной вечерю»), голова Вінницького обласного осередку Співки християнських письменників України, ведуча духовно-просвітницької телепередачі «Твоє життя».

НЕ МИСЛЮ СВОГО ЖИТТЯ БЕЗ ПОЕЗІЇ

— **Пані Ларисо, розкажіть, будь ласка, хто ви за фахом, коли почали писати вірші й чому обрали саме християнську тематику?**

— Професію вчителя я обирала за покликом серця. Ще з дитячих літ любила пізнавати щось нове, навчалася на відмінно. Гарний приклад шкільних наставників надихав спробувати і свої сили в учительській справі. Вступивши після дев'ятирічки до педагогічного училища, познайомилася з новою когортою викладачів, які допомогли утвердитися в моєму рішенні стати вчителем початкових класів.

Однак на третьому році навчання, в сімнадцятирічному віці, несподівано, після пророчого сну, в мені відкрився талант до написання віршів. Життя набуло нових барв, відкрилися цікаві перспективи: я почала відвідувати літературні студії, презентації книг, творчі виставки — все це переконало мене в тому, що далі я не мислю свого життя без поезії. На той час у країні вирували 90-ті, змінювалася влада, державний устрій, тривала криза...

Та попри всі економічні та політичні негаразди в містах і селах розпочалися євангелізації. В ту щасливу «золоту молодь» спасених Господом потрапила і я: це був 1997 рік, мені було 20 років, я працювала вчителем англійської мови у двох сільських школах і навчалася заочно в педагогічному університеті. Діти одразу помітили зміни в поведінці вчительки, часто під час уроків ставили запитання, які стосувалися не предмета викладання, а віри в Бога. Як приємно констатувати, що кілька найдопитливіших учнів довірили свої долі Богові й сьогодні є посвяченими християнами.

Одразу після покаяння Господь надихнув мене писати вірші виключно християнського змісту. Я твердо переконана, що кожний митець-християнин повинен бути місіонером, проповідувати світу звістку про спасіння в Ісусі Христі, указувати людям на шлях до спасіння, закликати їх своєю творчістю до віри в Бога.

— **Якими якостями має володіти вчитель, щоб залишити добрий слід у житті учня?**

— Вважаю, що найбільш значущими якостями вчителя є: відданість Богові, любов до дітей, відкритість, креативність, уміння побудувати довірливі стосунки й бажання стати для учнів справжнім старшим другом. Авторитетний, життєрадісний вчитель, який знає своє покликання й призначення справді може бути євангелістом і для своїх учнів, і для колег. Я переконатися в цьому особисто й безмежно вдячна Богові за шість років учителювання та всебічної комунікації з найпрекраснішим Божим творінням — нашими дітьми.

— **Чи подобається вам те, чим ви займаєтесь зараз?**

— Отримавши університетську освіту, я переїхала жити до Вінниці й почала займатися християнською журналі-

тикою. Мене запросили працювати в християнську місію «Пілігрим» ведучою євангелізаційних теле- і радіопрограм. Оглядаючись на прожиті майже два десятки років, можу засвідчити, що то насправді робота від Бога, місце мого цілковитого посвячення й реалізації всіх отриманих раніше знань та дарованих Богом здібностей. Позаду сотні знятих телепрограм, десятки тисяч кілометрів у пошуках цікавих матеріалів, сотні годин інтерв'ю, недоспаних ночей у відрядженнях, однак серце переповнене невимовною вдячністю Богові за можливість бути працівником на Його ниві й учасником Божого плану спасіння людства. Народившись у селі, виховуючись звичайною українською родиною, я мріяла про великі справи, про подорожі до інших країн, про самореалізацію. Усе це Господь допоміг здійснити в межах Його компетенції. Вірте — і буде вам!

— **Звідки черпаєте натхнення для своїх віршів та ідей для телепрограм?**

— Бог завжди дає натхнення, коли ти цього хочеш і готовий попрацювати. Головне — бажання, рішення не мовчати, проповідувати, свідчити, ділитися переживаннями, реагувати на актуальні події, надихати людей і закликати до каяття та любові. Ідеї завжди підкидає життя, крім того, час від часу хочеться висловити і своє розуміння одвічних істин. Коли ти просиш у Бога натхнення, коли твій дух перебуває в тісному спілкуванні з Його Духом, коли ти хочеш написати те, що хоче Творець, — ось тоді народжуються вірші, які не залишать людей байдужими.

Сьогодні в моєму творчому доробку у співпраці з багатьма композиторами та виконавцями є більше ніж п'ять десят-

ків пісень, записаних у студіях, випущених на компакт-дисках, іноді — знятих кліпах. Особлива подяка Вадиму Дахненку, Наталії Чайковській, Валентину Громику, Анатолію Мельнику, Сергію Кельшу, Едуардові Дитерле, гуртам «Сіон», «Жива надія», «Скінія», «Добра новина», «Вузьенька стежка» та багатьом іншим за продуктивну працю на ниві Божій. Твори, народжені серцем, торкаються сердець тих, хто їх слухає або читає... Писати широко, правдиво, унікально, професійно, писати з євангелізаційною метою — це основні вимоги для християнської творчості. Коли ти «проживаєш» те, про що пишеш, коли ти плачеш від болю і ділишся цим, коли ти реагуєш на виклики життя так, як це передбачає віра, — Господь завжди даватиме успіх твоєї праці.

— Чи легко бути християнином у сучасному світі?

— Загалом, життя за Євангелією гарантовано створить вам складнощі у стосунках із навколишніми. Багато-хто зі мною погодиться, що зустріти однодумця в будь-якому колективі — справжня рідкість, і дуже велика ймовірність того, що у вашій спільноті, на роботі, у класі, а іноді навіть у сім'ї, ви періодично будете відчувати себе білою вороною. Живучи за іншими, ніж світ, принципами, нам рано чи пізно доводиться стикатися з ситуаціями, коли наша думка чи бажання підуть у супереч із думками та бажаннями навколишніх, що часом стоять вище від нас за статусом і посадою. Наслідки цього можуть бути різні: від незначного непорозуміння до, наприклад, втрати кар'єри... Але хіба ж це є перешкодою служити великому і могутньому Богові та насолоджуватися кожним моментом бути Йому корисним? Усвідомлення того, що ти — Боже дитя, по-справжньому робить людину щасливою, а труднощі, які трапляються на нашому шляху, можна пережити за Його підтримки.

— Хто з біблійних героїв Вам найближчий за характером?

— У Євангелії є багато позитивних постатей для наслідування та прикладів посвячення великій меті. Особисто мене надихає апостол Варнава, який допоміг Павлові ввійти в число Христових учнів, також стати апостолом і залишити для нас багато повчальних текстів.

— Що Ви найбільше цінуєте в людях?

— У людях ціную правдивість, принциповість, уміння прощати і самовідданість справі, якою займаєшся. Також подобається легкість, яка відчувається під час спілкування, та почуття гумору. Люблю яскраві постаті, коли ця самотність заснована на особливому покликанні та виражається в конкретних діях.

— Ваше слово підбадьорення та натхнення для наших читачів.

— Зараз ми спостерігаємо, як світ змінюється просто на очах. Багато-хто занепокоєний тим, що нас чекає. Однак християни сьогодні повинні зберігати спокій, не піддаватися паніці, бути вірними своїм переконанням і вірити, що Бог обов'язково нам допоможе вберегти безцінний скарб — спасіння. Не забуваймо, учитель — це та людина, яка перебуває під прискіпливими поглядами своїх колег, учнів, їхніх батьків. Стежмо за своєю поведінкою, словами, висловлюваннями в соцмережах. Сіймо Боже слово, оптимізм, усмішку, дружбу — і Господь допоможе нам наповнити Його Царство спасенними дітьми. Молімося за підростаюче покоління, за молоді серця — їм доведеться ще важче: протистояти спокусам, захищати свої переконання, долати світові кризи, проповідувати тим, хто з кожним днем усе більше віддаляється від Бога. Зараз вони ще навчаються від нас, цілком можливо, що колись ми будемо просити їх підтримати наші руки в молитві.

Світ Його причащає оцтом,
Він міняє причастя на кров.
Із розп'ятого серця просить
Вже воскреслу прийняти любов.

Небо плаче за Божим Сином,
Насміхається натовп над Ним.
А у погляді Магдалини
Заніміло: чому, поясни?

Ти не винен, я знаю, не винен!..
Винна я... І усі під хрестом...
Нам би зараз вінок із тернини,
Наша мала б стікати кров...

Ми згрішили... Чому, Ісусе,
На розп'ятті страждаєш Ти?..
Не Тебе, а все грішне людство
На Голгофу би... Та на хресті!..

Нависає темрява скраю,
Небеса розриває грім!..
Сонце промінь останній ховає...
Замість сонця лишається Він...

Він на змучене болем людство
Споглядає з любов'ю згори.
Ні, Він руки уже не опустить!
Він навіки обійми розкрив!

Він до серця відкритого Свого
Хоче весь пригорнути світ.
Але світ не оцінить цього
Ні тепер, ні кризь тисячі літ...

Вже завіса порвалась надвоє,
Опустилась на землю пільма...
Він вмирає не так, як герої,
Але кращої смерті нема.

Він би міг не вмирати зовсім,
Міг би навіть у світ не прийти.
І тоді би на кожному кроці
Із людьми височили хрести.

Вже Його розділили одяг,
Вже людський затихає протест...
Ні, Він зовсім цього не проти,
Що Його вознесли на хрест.

Він не проти, а ти байдужий,
Що за тебе розп'ятий Він...
Зупинися, послухай, друже,
Чуєш, чуєш, лунає дзвін.

Невмируче звучить свідоцтво
Про Ісуса воскреслого знов...
Кожне серце, обпечене оцтом,
Омиває Господня любов.

Мій Бог!
Великий в славі і в красі,
Великий у Своєму слові.
Всі долі людські на землі
Знайшли ціну Твоїй любові.

Одні любов цю розп'яли,
Одні залишилися байдужі...
А третє серце віддали,
Щоб називатись діти Божі.

Пани, вельможі і царі,
Сирітської не знавші долі,
Ногами збили на зорі
Краплини Божої любові.

І потопталися по ній,
І насміхалися відверто.
Та якщо так прожити дні,
То краще, не родившись, вмерти.

Ціна любові! Де ж вона?!
Ці почуття їм не знайомі.
Так і Пилат — його вина,
Що суд вчинив в своєму домі.

Стояли тисячі за ним,
Чекали слова у законі.
Він голови кивком одним
Назвав свою ціну любові.

Байдужих — більше...
Є... й було...

І їм, здається, однаково,
Що то за них розп'ятий Бог...
Що то для них писалось Слово...
Вони, у більшості, собі

Ціни ніяк не можуть скласти.
Що є людина, що її
Так любить Бог, що хоче спасти.
Байдужі йдуть туди, де всі,

І роблять так, як інші люди:
Сьогодні — з Богом, завтра — ні,
А далі, кажуть, видно буде.
Несе їх світу течія

То надто стрімко, то поволі...
Задумайся, а де твоя
Біжить, іде, блукає доля?..
Та є ще пригорща людей,

Які народжені любов'ю,
Які любов дають за те,
Щоб жити Божою судьбою.
Ціна любові — це життя.

Життя — безцінний подарунок.
Дар Божий — щире каяття.
А каяття — це гра на струнах...
Душі...

Хто для тебе Ісус?
Лиш актор голлівудського фільму,
Історичний пророк
Чи казковий якийсь персонаж?
Хто для тебе Ісус?
Дивний образ ікон релігійних?
Що ти знаєш про Нього?
І Хто Він для тебе?
Міраж?

Хто для тебе Ісус?
Немовля безневинне у яслах?
Син Марії і Йосипа?
Хлопчик? Народний герой?
Хто для тебе Ісус?
Друг рибалок? Учитель? Чи тесля?
Миротворець? Бунтар?
Визволитель наш?
Хто?

Чи тобі все одно,
Як до Нього поставились люди?

Чи тобі не цікава
Ця постать далеких часів?
Ким Він стане тобі,
Як тебе на землі вже не буде?

І чому за життя
Познайомитись з Ним не хотів?

Хто для мене Ісус?
Це не просто, скажімо, людина,
Це життя! Це спасіння!
Надія! Любов!

Я Його називаю
Господнім улюбленим Сином!
Він для мене спаситель!
Месія!
Мій Бог!

Хто для мене Ісус?
Це найбільша моя нагорода!
Я для Нього живу!
І вмирати із Ним не боюсь!..
Тільки, знаєте, що
Мені боляче чуть від народу,
Що не хочуть вони,
Щоби Господом був їм Ісус.

Господь мені довірив Україну:
Блакить небесну й сонячні поля.
Щоб я її у чистоті сумління
На щастя й на любов благословляв.
Зміни себе — і світ, який довкола,
Почне мінятися просто на очах.
Нас не врятують зігнуті підкови,
Якщо любові не куєм в серцях.
Вставай з руїн, молись і вір, країно —
Твоє спасіння у твоїх руках.
Щасливий той народ, що на колінах
Для себе перемогу здобував.
Вже й так на рушнику твоєї долі
Багато чорних вишито хрестів,
Поміж яких на ниточках із крові
Тримається наш український рід.
Не даймо розірватися надії,
Коли Сам Бог ще довіряє нам.
Зміни себе — і зміниться країна.
Нема в ЛЮБОВІ місця ворогам.

Святкуймо всі свята необрядово,
Щоб тільки стравами заставити столи.
А в душах — пусто, душі не готові
Піднятися ввис з молитвою хвали.
З реформами в серцях настануть зміни,
Коли візьмемо курс до каяття.
Спасіння не в безвізовім режимі,
І не Європа змінює життя.
Не курс валют дає душевний спокій,
А совість, що спокутала гріхи.
Як бачимо, довкола світ жорстокий —
Давайте МИ залишимось ЛЮДЬМИ.

Бо тільки Бог дає в житті основу,
Яку не похитнути силам зла.
Годуймо душі свіжим Божим словом,
Щоб Україна сильною була.

Хай буде віра нам щитом Господнім,
Який рятує від біди в бою
З дияволом, який повстав сьогодні
На миролюбну націю мою.
Тримайся Бога, вір, молись, країно —
Твоє спасіння у єднанні з Ним.
І каяття перед Господнім Сином
Для тебе стане кроком визначним.

Якщо згасла любов — запали!
Якщо сили немає — дай!
А як стихло слово хвали —
Надихай, Боже мій, надихай!
Якщо віри немає — пробач.
Коли раптом згрішив — не карай!
А як в серці закрився плач —
Надихай, Боже мій, надихай!

Коли впав на шляху — підніми!
Зголоднів — Свого хліба дай.
А як очі набрались слізьми —
Надихай, Боже мій, надихай!

Якщо сумно мені — втішай,
Коли тяжко — приборкай біль.
А як чаша терпіння за край —
Надихай, надихай, Боже мій!

Як соромлюсь Тебе — не суди,
А якщо помиляюсь — навчай.
Коли прагну — дай краплю води —
Надихай, Боже мій, надихай!

Якщо я заблукав, то знайди.
Холодніє душа — зігрій.
Як залишився в горі один —
Надихай, надихай, Боже мій!

Якщо я щось не знаю — відкрий,
Коли знаю — на труд посилаю.
А якщо я не зможу йти —
Надихай, Боже мій, надихай!

Якщо маю таланти — примнож,
Коли зорана нива — засій.
Як байдужий — серце тривож —
Надихай, надихай, Боже мій!

Як знеможений — словом потіш,
Як розбився — рани зціляй.
Як вмираю — прийди скоріш —
Надихай, Боже мій, надихай!

Якщо Батько Ти мій — обніми,
Якщо любиш — введи у рай.
І разом зі Своїми дітьми —
Надихай, Боже мій, надихай!

Як натхнення відчую Твоє,
То прославлю Тебе за те...
І підую, що сили є,
Надихати інших людей!

ЗАХИСНИКИ ЖЕНІ (ІМУННА СИСТЕМА)

...я дивно утворений!
Пс. 138:14

У Жені піднялася температура до 37,8°, і майже цілий день вона пролежала в ліжку. Зазвичай вона, бадьора й весела восьмирічна дівчинка, майже всі вихідні проводить із друзями. Але сьогодні їй щось не кортить погуляти. Ще вчора вона почувала себе пречудово, а сьогодні вранці у неї почало боліти горло.

Звичайно, Жені дуже себе шкода. Та, з іншого боку, їй дуже подобається бути в центрі уваги. Коли б то ще тато з мамою так про неї піклувалися! А ще глибоко в душі вона знає, що я теж допомагаю їй, хоча ми з нею й не знайомі особисто. Але дівчинка не здогадується, що якби не я, вона не впоралася б навіть із легкою застудою. Завдяки моему дивовижному Творцеві, Господу Ісусові Христу, я виникла задовго до того, як Женя народилася, щоб постійно наглядати за Женіним здоров'ям — удень і вночі. Я — Женіна імунна система.

Узагалі-то правильніше було б сказати не «я наглядала», а «ми наглядали». Тому що, як і всі органи й тканини Женіного тіла, я складаюся з мільярдів клітин. Та все ж я не така, як інші органи, тому що знаходжуся в усіх частинах тіла, а не в якомусь одному місці (наприклад, у серці чи в оці). Мої клітини не втомлюються пересуваються по всьому Женіному тілі в пошуках неполадок.

Мій найкращий друг — шлунок — якось сказав, що я схожа на зграю диких африканських хижаків. А коли я запитала, яких саме хижаків, він пробурчав: «Та багатьох». Іноді мій друг стає дуже буркотливим. Воно й зрозуміло: спробували б ви перетравити те, що іноді в нього потрапляє. Якось Женя з'їла бутерброд із маринованим огірочком, додавши трохи майонезу й арахісового масла. У-у-у! Тут будь-хто забурчить!

Ось уже декілька днів у мене посиленна роботи. І мій друг мав рацію, коли порівнював мене з хижаками. Мої клітини, можна сказати, завжди в пошуках здобичі. Хоча іноді я не розумію, як ми, такі різні й незвичайні створіння, можемо так злагоджено охороняти Женю від інфекцій. Однак я прекрасно знаю, що це з волі Ісуса ми так бездоганно організовані.

Ось що відбувається всередині Жені останні кілька днів. На початку тижня моя хазяйка гралася з дівчинкою, у якої була застуда. На жаль, Женечці не поталанило — кілька вірусів застуди вирі-

шили трішки пожити в неї в горлі. Але я пам'ятаю, навіщо Господь створив нас! Тільки-но ці бридкі віруси пробралися всередину Жені, я блискавично послала ціле військо особливих кров'яних клітин — *поліфагів*, щоб вони справилися з паном Вірусом Застуди. Як стрімкі гепарди, поліфаги ринулись на пошуки здобичі.

Та, на жаль, коли потрібна кількість поліфагів дісталася Женіного горла, армія вірусів уже захопила клітини носогорла. Мигдалини відразу ж укрилися білими цяточками¹, що утворилися на тих місцях, де билися й загинули віруси з поліфагами. Я змогла затримати віруси застуди в Женіному горлі, але цілковито перемогти їх мені не вдалося.

Поліфаг

Проте мене так просто не візьмеш! Бог дав мені неперевершений арсенал, і ось у бій вступають мої доблесні мисливці — *макрофаги*. Макрофаги найбільше подібні на гієн — вони такі ж невтомні і їдять майже все підряд — і живе, і мертво. Макрофаги, які живуть у Жені в крові, називають *моноцитами*. І якщо вже порівнювати їх із тваринами, то вони — крокодили. Від мікробів, які потрапляють у кров, в одну мить і сліду не залишається. Тільки-но макрофаги прибули в Женіне горло, вони готові були знищити непроханих гостей, та бридкі віруси не хотіли здаватися без бою.

Доки поліфаги-гепарди й макрофаги-геєни оборонялися, я вирішила покликати їм на допомогу особливі клітини, які очікували свого часу в лімфатичних вузлах. Як розлючені леви, накинулися ці *Т-клітини* на віруси. Т-клітини такі безжальні, що їх ще називають «клітини-вбивці». Кожна клітина поєднує у собі смертодійність скорпіона й лютість лева. Вони відразу ж накинулися на інфіковані Женіні клітини й мертвою хваткою вчепилися вірусам у горлянку (насправді, як ви здогадуєтесь, ніякої горлянки у вірусів немає, але ви мене зрозуміли, чи не так?! А відтак Т-клітини «вприснули» хворим клітинам свою смертодійну отруту. Вони також увели в Женіну кровоносну систему особливі речовини, які спричиняють підвищення температури. Багато хто з людей вважає, що підвищення температури — це погано.

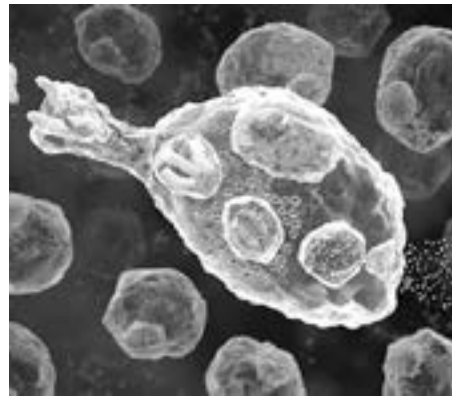
Але насправді невелике її підняття сповільнює роботу вірусів і полегшує мені боротьбу з мікробами-загарбниками.

Доки Т-клітини воювали, ухатинках-лімфовузлах *Б-клітини* готували вірусам невеличкий сюрприз. Б-клітина — унікальне творіння Бога, що виділяє так зване *антитіло*.

Для того щоб виділяти антитіла, Б-клітини мають «дозріти» й перетворитися на *клітини плазми*. Антитіла — це молекули білка, майстерно створені Ісусом для того, щоб знищувати інфекцію в людині. Байдуже, що її спричинило — бактерії чи віруси.

Макрофаг. Т-клітина. Б-клітина

Антитіла, що виділяються в організм, реагують на віруси, як загін мурашок, які накидаються на комаху, що проповзає повз них. Так само як мурашки, антитіла миттєво розпізнають чужинця, що проник на їхню територію, і відразу ж атакують його. Вони впираються у віруси з усіх боків, не даючи їм проникнути в Женіні клітини.

Макрофаг

Антитіла чіпляються до заражених клітин, щоб моїм Т-клітинам і макрофагам було легше їх знайти. Молекули, які називають *складними білками*, циркулюють у крові в Жені й приліплюються до антитіл, щоб пошкоджені клітини мали «апетитніший» вигляд. Вони — як сіль і перець, які ми додаємо до їжі для смаку. І справді, макрофаги більше люблять їсти клітини, присмачені антитілами й складними білками.

Цікаво, що більшість неприємних симптомів застуди походять не від вірусів, а від того, що я борюся з Женіною хворобою. Через декілька днів Жені стане краще. Я й багато моїх друзів чекаємо цього. Хоча шлунок подобається несподіваний відпочинок. Він гнівається, коли чує, що скоро йому знову доведеться працювати, як і раніше. «Вам би перетравлювати ці цукерочки вранці!..» — буркотить він. Що ж, йому видніше...

Особисто мені Женін організм нагадує первозданну гушавину, яку Ісус

довірив охороняти мені. І навряд чи багато хто з вас знає, скільки Бог зробив для того, щоб люди були живі й здорові. Я — відображення Його любові й турботи про людей. Хоча мої клітини й розсіяні по всіх тканинах, а не зібрані в одному місці, Бог невпинно допомагає мені робити все можливе, щоб у разі потреби захистити Женю. Господь Ісус, мій Творець — Великий Захисник для всіх нас — і великих, і малих.

Про нас є Кому потурбуватися!

ВЕЛИКИЙ ЗАХИСНИК

...Він [Господь] наша поміч і щит наш.
Пс. 33:20

Захист буває найрізноманітніший. Лев підіймає голову, демонструючи загрозливий вищір. І той, хто думав було напасти на лева, відразу ж зникає вдалині. Колючки на трояндовому кущі нагадують нам про те, що Ісус обдарував найпрекраснішу квітку не лише красою, але й засобом захисту. А бджоли лякають деяких людей самим лише своїм дзижчанням.

Усе це приклади того, як Небесний Отець забезпечив усе Своє творіння засобами захисту. Так, практично неможливо знайти рослину чи тварину, у якої не було б явно вираженого способу захисту. Але вся різноманітність видимого захисту ніщо в порівнянні з неймовірно складною «оборонною системою», яку Ісус створив усередині кожної живої істоти. Те, що Він створив ці приховані механізми, які борються з невидимими хвороботворними мікробами, це раз свідчить нам про Його любов. Його турбота про нас очевидна: Він оберігає життя не лише ззовні, але й ізсередини. Воістину Господь наш Ісус Христос не лише наш Творець, а й Великий Захисник.

Майже в усіх живих істотах Господь Ісус створив декілька «ліній оборони» — бар'єрів для мікроскопічних агресорів. Відразу ж після вторгнення мікробів зустрічають мільйони захисних механізмів і пристосувань. Приміром, корені рослин виробляють речовини, які діють як антибіотики. Це просто необхідно, оскільки в ґрунті навколо коренів міс-

титься неймовірна кількість бактерій і грибків². Організми тварин також мають захисні речовини: жир і піт, що виділяються шкірою; сльози; слиз травного тракту; шлункові соки; сліна.

Мікроби, які вдираються в організм, мають також здолати серйозні й добре сконструйовані фізичні перешкоди. Шкіра коня й слона, товста кора дерева, міцний екзоскелет³ комахи чи павука — це лише деякі приклади захисного одягу, який виткав їм Господь.

Крихітним агресорам, яким усе ж вдалося здолати цей зовнішній захист, доведеться зустрітися з неперевершеною армією спеціальних клітин або речовин, що знищують усе чужорідне. Більшість тварин має величезну кількість клітин-пожирачів (*фагоцитів*). У хребетних (риб, земноводних, рептилій, птахів і ссавців) фагоцити двох видів: поліфаги і макрофаги. Фагоцити безхребетних (тварин, у яких немає хребта) називають гемоцити. Вони є і в комах, і в павуків, і в молюсків, і в черв'яків, і в раків. Фагоцити відрізняються один від одного формою й розміром, але всі вони виконують однакову функцію. Вони — «механізми поїдання», які пожирають в організмі все чужорідне.

Мікроби, яким вдалося уникнути фагоцитів, неминуче зустрінуться з мільярдами рухливих антитіл⁴ або, коли йдеться про безхребетних, із речовинами лектинами. Антитіла й лектини, по-перше, «чіпляються» за чужака-агресора, допомагаючи клітинам-пожирачам схопити їх, а по-друге, атакують і руйнують мікроби просто на місці.

У людей і ссавців є своєрідні «фортеці», які перешкоджають поширенню інфекції всередині тіла. Вони розташовані в стратегічно важливих місцях. Ці фортеці — лімфатичні вузли. Вони містять складні клітини, що виробляють антитіла, які допомагають схопити й знищити загарбників, а також спрямувати в потрібний орган імунну армію організму. У риб немає лімфовузлів, але в них є органи, подібні до наших мигдалих, і розміщені вони на зябрах.

Але Бог не лише створив складні захисні системи, а потім покинув життя напризволяще. Коли ми уважно вивчаємо різних тварин, стає зрозуміло, що Він постійно турбується про кожну живу істоту. Дитинча зебру й слоненя Ісус дбайливо оберігає від хвороб, за-

безпечуючи їх протиінфекційними антитілами з молоком матері. Без цих антитіл дитинчата б померли⁵.

Гриф

Поміркуйте: хіба не дивно, що грифи нічим не заражаються, хоча живляться мертвечиною? Роль цих птахів у знищенні наслідків смерті неоціненна для здоров'я всього світу, тому Ісус і обдарував їх огидливим, на наш погляд, апетитом. Грифи здаються нам потворними, та насправді їхні голі шиї й голови створені так з особливою метою. Мікроби, які потрапляють на голу шкіру грифа, коли він їсть, гинуть під очисним сонячним промінням. До того ж, висококислотний шлунковий сік знезаражує повне мікробів м'ясо.

Жук-плавунець

Господь наш Ісус забезпечив великих тварин і людей розвинутою імунною системою. Але Він добрий навіть до найменших Своїх створінь — у них Він теж вклав захисний механізм.

Ось, наприклад, жук-плавунец. У нього — унікальний захист. Живе він у воді й постійно покривається бактеріями, що населяють калюжі й ставки. У цього жука є свій індивідуальний дезінфектор, розміщений у залозах на задній частині тіла. Жук розмазує рідину, яку виділяють ці залози, по всьому тілу, знищуючи бактерії⁶.

¹ Іноді білі цяточки на мигдаликах свідчать про наявність стрептококів, яких знищують антибіотиками. Але часто цяточки спричинені вірусами, які зовсім не бояться антибіотиків.
² Л. В. Метлицкий, О. Л. Озерецковская. Иммуитет растений — биохимический аспект сопротивляемости растений. Нью-Йорк, Плениум Пресс, 1968. С. 7–8.
³ У ссавців, птахів, рептилій, земноводних і більшості риб є скелет, що складається з костей, розміщених всередині цих тварин. У комах і павуків скелет зовні тіла. Як рицарські обладунки, екзоскелет захищає комаху чи павука від травм і надає їхньому організму форми, у межах якої вони живуть і рухаються.
⁴ Антитіла — це білкові молекули, що їх виділяють спеціальні клітини (клітини плазми) людей і багатьох тварин. Антибіотики — це різні поєднання хімічних сполук, які впливають на зростання й розмноження мікробів. Вперше були виявлені в рослин.
⁵ Леннарт Нільссон. Тело побеждающее. Нью-Йорк, Делакорте Пресс, 1987. С. 35.
⁶ Дороти Хиншо Рейтент, Пауль К. Шредер. Жуки и их жизнь. Нью-Йорк, Холидей Хауз, 1978. С. 105.

Турботу Творця ми бачимо і в гусениці. Коли вона перетворюється в метелика, внутрішні органи гусениці повністю розчиняються, вивільняючи величезну кількість кишкових бактерій. І дивовижно влаштована імунна система справляється з ордою мікробів!⁷ Це звична подія в житті майбутнього метелика, але якби таке сталося в людини, у неї було б важке зараження (перитоніт), і вона б померла.

Усі плазуни й комахи забезпечені захистом, який створив Небесний Отець, і значення цього захисту величезне. Уявіть собі, у світі існує 1 000 000 000 000 000 000 000 000 комач. Це мільйон мільйонів мільйонів! А Ісус про кожну потурбувався, кожну захистив, давши імунну систему. Навіть у найпростішого земляного черв'яка є внутрішні захисники, чия будова набагато складніша від будь-якої суперсучасної зброї.

Христос потурбувався не лише про тварин. Завдяки Йому рослини теж можуть захищатися від мікробів. І хоча рослини не виділяють антитіл, вони просякнуті подібними на них речовинами, які називають *фітоалексини*. Для посилення першої лінії оборони Ісус просочив кору дерев цими антибіотиками. Крім того, ефірні олії й танін допомагають рослинам вистояти проти пліснявих грибків. Серцевина деяких дерев містить стильбен, який допомагає уникнути дії гнильних бактерій. Деякі рослини містять ціанід — отруту, небезпечну для мікроорганізмів. Господь також дав рослинам спосіб зупинити хворобу, якщо зараження все ж відбулося. Коли грибок потрапляє в здорову рослину, йому вдається вбити якусь кількість здорових клітин. Клітини, гинучи, виділяють токсини, які знищують грибок. Грибкова інфекція, зрештою, локалізується, а інша частина дерева залишається здоровою. Ви, напевно, бачили коричневі плями на листі різних дерев. Вони свідчать про те, що вторгнення кровожерливих грибків було зупинено.

Але Господь наш Ісус Христос створив для тварин і рослин ще один спосіб захисту від інфекцій. Кожне Його творіння було створено з індивідуальною, властивою лише йому хімічною структурою й комбінацією речовин. Як і всім іншим живим істотам, мікробам потрібні конкретні поживні речовини для зростання й розмноження. А відбувається ось що: в деяких частинах тварини або рослини мікроб знаходить відповідні речовини, а в інших — ні. Навіть серед людей одні заражаються ангіною,

інші — ні. Існує величезна кількість різноманітних поєднань різних речовин, із яких створені живі істоти. Саме ця різноманітність ускладнює передавання інфекцій від однієї рослини, тварини чи людини до іншої.

- Ось деякі приклади:
- 1) люди, свині й коні хворіють на грип, а кролики — ні;
 - 2) коти не заражаються кором;
 - 3) для великої рогатої худоби сибірська виразка смертельна, у свиней від неї болить горло, але собаки цією хворобою не заражаються;
 - 4) рептилії та риби не хворіють на сказ;
 - 5) проказа буває тільки в людей, і ніколи — у тварин.

На жаль, під впливом деяких чинників імунітет може знизитися. Передусім, він знижується з віком. Коли рослина, тварина чи людина старіє, здатність боротися з інфекцією знижується: «нищиться зовнішній наш чоловік» — говорить апостол Павло (2 Кор. 4:16).

Дослідження показали, що стрес, хвороби, голодування й вживання гормонів негативно впливають на опірність організму. Недостатнє харчування й переїдання також знижують опірність. Високі чи низькі температури теж впливають на імунітет. Риби, наприклад, більше схильні до захворювань осінню і взимку.⁸ А влітку хвойні рослини інтенсивніше виділяють антибіотики, ніж восени.⁹

Ісус використав на благо й негативні чинники, застосувавши для захисту організми, що збуджують хвороби. Чи знаєте ви, що основні антибіотичні препарати, що їх використовують у медицині й ветеринарії, виготовляють із мікробів, що живуть у ґрунті? І, до речі, такий знайомий усім запах землі походить від пліснявих грибків, що живуть в землі й виділяють антибіотики.

Турботу Христа про Своє творіння видно в тому, як Він захищає всі живі істоти. Із самого початку Бог не хотів, щоб Його творіння піддавалося випробуванням і руйнуванню. Божественним Своїм передбаченням Він створив захисні системи, які можуть перемогти інфекції рослин, тварин і людини. Хоча Він передбачив грандіозні відкриття в медицині, що покращують наше здоров'я, переважна більшість методів захисту була встановлена Ним від початку.

Отець Небесний завжди доводить своїми діями, що Він — Великий Захисник.

УТРАЧЕНИЙ ІМУНІТЕТ

Бог піклується про вас. Уже те, наскільки дивовижно ви створені, — прекрасний прояв Його безмірної любові. Коли ви хворієте, у вас може виникнути запитання: «Що хорошого в тому, як я утворений?» Але Бог через хворобу показує нам, як сильно ми залежимо від Нього: без імунної системи, так досконала створеної Ним, ми всі дуже швидко захворіли б і померли. Коли ви щойно з'явилися на світ, Він дав вам захист від різних шкідливих факторів. Цей захист може бути ослаблений, але це не означає, що Бог перестає любити вас. Він може відновити або не відновити вашу імунну систему, але Він готовий наладити з вами стосунки Батька і Його дитини — тільки дозвольте Йому це.

Багато-багато років тому люди самі вибрали життя, незалежне від Бога. Так ми втратили досконалий захист і турботу, які Отець Небесний призначив для нас. Створивши нас за Своїм образом, Він постійно піклується про нас, зокрема підтримуючи роботу нашої імунної системи. На жаль, через те що люди відмовилися жити з Богом, ми всі страждаємо від хвороб, викликаних ослабленням захисних функцій організму. Ми шукаємо допомоги в медицині, але знаходимо лише тимчасове полегшення. Тільки-но винаходять ліки проти однієї хвороби, виникає нова. Утім залишається невирішеною основна проблема — наша відчуженість від Господа Бога, наше небажання підпорядкувати себе Його волі. Замість цього люди частенько шукають утіхи в алкоголі, наркотиках, фізичній любові, курінні, солодощах, трудоголізмі та інших різноманітних речовинах. Саме вони, як не прикро, і є вибраними нами богами й опорами, що дають нам примарну радість і хибне відчуття безпеки. Але все це не лише не захищає нас від бід, що є у світі, але й ослаблюють нас і робить більш вразливими до болю й страждань.

У Євангелії від Луки знаходимо дивовижну історію про сина, який, узявши батьківське багатство, пішов із дому в пошуках щастя. Хоча в нього було дуже багато грошей, йому не вдалося уникнути поневірянь і труднощів життя. Зрештою він став убогим і нещасним. Історія дивовижна тим, що коли син, розтративши всі батьківські гроші, повернувся додому, батько без роздумів обійняв його з любов'ю і радістю

і прийняв назад у лоно сім'ї. І лише в рідному домі син знайшов щастя (Лк. 15:11–32).

Ісус розповів це, щоб ми зрозуміли, як Отець наш Небесний любить нас. Подивімося на наші тіла, як на багатство, подароване нам. Ми можемо пустити на вітер дорогоцінний Божий дар — імунну систему — своєю надмірністю в їжі, суєтністю й усілякими шкідливими звичками. Ми можемо послабити, порушити й навіть зовсім зруйнувати імунітет так, що його неможливо буде відновити. Але це не означає, що Бог не любить нас. Навпаки, Він хоче, щоб ми знову повернулися до Нього. Він чекає вас. Так, ми ніколи не зможемо не страждати від проблем або від хвороб тут, на землі, але ми віримо, що Бог захищатиме нас вічно там, на небесах.

Гріх — як ракове захворювання, що вражає світ із початку часів. А єдиний захист від гріха — щира віра й любов до Спасителя. Дві тисячі років тому Бог довів нам Свою любов: Він прийшов на землю в Синові Своєму, Ісусові, щоб узяти заразу гріха на Себе. Христос умер на хресті й повернувся до життя, щоб позбавити нас від усього поганого, що ми вчинили в житті. Ісус зробив це тому, що Він ніжно любить кожну людину, і вас особисто.

Ви можете зміцнювати свою імунну систему вправами, відпочинком і дієтою, уникаючи при цьому стресів. Але ви не молодієте, і наслідки деяких учинків уже неможливо виправити. Але навіть якщо ви втратили свій імунітет, ви не втратили можливості придбати вічність на небесах із Богом. Імунітет може зникнути, Божий дар спасіння — ніколи.

Отже, наш *духовний зв'язок* із Богом, перерваний гріхом, може бути відновлено. Навіть для тих, хто ніколи не звертався до Бога, в Христі є надія.

Якщо ви бажаєте перебувати в турботливих Божих руках навіки вільними від болю й хвороб, розпочніть із молитви. Наприклад, такої:

«Милостивий Боже! Я усвідомлюю, що жив без Тебе і що це великий гріх. Пробач мені через Сина Твого, Ісуса Христа, через Його смерть на хресті. Ісусе, будь ласка, увійди швидше до мого серця і стань моїм Царем і моїм Богом. Я приймаю Твій дар вічного життя. Навчи мене жити так, як Ти цього хочеш. Благаю про це в ім'я Господа Ісуса Христа. Амінь».

Рік Дестрі,
доктор медицини
Дестри, Р. Женины защитники [Електронний ресурс]// Творец. №11. Електрон. журн. Режим доступу: <https://scienceandapologetics.com/books/pdf/tv11.pdf>. Дата перегляду: 21.04.2020.

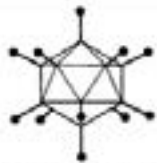
ДОДАТОК

Цей симпатичний вірус знищує бактерії.

А через цей вірус болить горло в кроликів, кіз, овець і людей.

Це один із 200 вірусів, що спричиняють звичайну застуду.

Через цей вірус у людей бувають бородавки.

Цей вірус спричиняє грип.

Це вірус кору. Щеплення захищає нас від нього.

Кросворд

Усі слова, використані в кросворді, є в тексті статті.

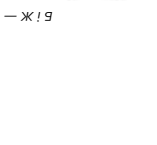
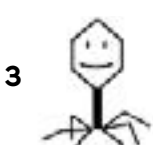
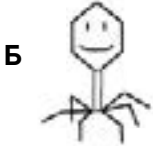
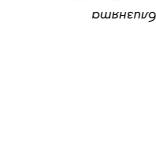
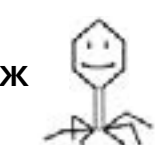
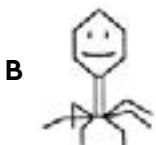
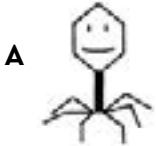
По горизонталі:

1. Клітини тіла, ненажерливі, як гієни, — це _____.
4. Деякі рослини, щоб убити мікроби, виділяють _____.
5. Антитіла — це _____, які допомагають боротися з інфекцією.
7. Клітина, яка поїдає все чужорідне для організму — це _____.

По вертикалі:

2. Лімфовузол — це _____, що стоїть на шляху мікробів, які хочуть потрапити в організм.
3. Піт, слюзи, _____ допомагають захищати організм від мікробів.
6. _____ — клітини, тисячі яких гинуть на мигдаликах.
8. _____ — хвороба, на яку не хворіють кролики.
9. _____ — птах, що харчується падаллю.
10. _____ гине під променями сонця.

Знайдіть віруси-близнята

Знайди слово

А М О Н О Ц И Т З І
Р Б Г О Р Л О Ж К Н
І Й В Г Д Е Є Я И Ф
К В І Р У С Ц И С Е
З Л К А Н И Т І Л К
М А Н О Н Р С П О Ц
Ф У Х Е Т П І Т Т І
Х Ц С И Ч Ю Щ Я А Я
А У З А С Т У Д А Б
Г Р И Ф В Т Г Л М П

Банк слів:
вірус
горло
гриф
гусениця
захист
інфекція
кислота
клітина
кір
моноцит
піт
застуда

Чи знаєте ви?

- Вірусів застуди є понад 200 видів!
- Дівчатка від чотирьох років застуджуються частіше від хлопчиків.
- Люди застуджуються не через переохолодження чи ходіння в мокрому одязі, через це може бути запалення легенів.
- Уже кілька століть застуду лікують п'явками.

⁷ Майкл Ед. Брежелін. *Иммунитет беспозвоночных*. Берлин, Шпрингер-Ферлаг, 1986. С. 71.

⁸ Эдвин Л. Купер, Калуд Ланглет, Жак Эдс. Бьерн. *Эволюционная и сравнительная иммунология*. Нью-Йорк, Алан Р. Лисс, 1987. С. 44.

⁹ Л.В. Метлицкий, О.Л. Озерцовская. *Иммунитет растений — биохимический аспект сопротивляемости растений*. Нью-Йорк, Пленум Пресс, 1968. С. 19.

БУЛІНГ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Мета статті полягає не стільки в конкретизації поняття «булінгу», «мобінгу» чи інших термінів, як у зміні підходів до такого явища, як насилля взагалі. Говоритимемо про зміну свідомості та подальше вдосконалення сутності особистості задля того, щоб запобігти шкільному й соціальному насильству.

Слово «булінг» (bullying) означає агресивну поведінку однієї людини стосовно іншої з метою заподіяти їй моральну або фізичну шкоду, принизити її і в такий спосіб утвердити свою владу.

За словами науковця І. Кона, за останні 20 років «булінг» став міжнародним соціально-психологічним і педагогічним терміном, який означає складну сукупність соціальних, психологічних і педагогічних проблем [3].

Явище булінгу досить часто зустрічаємо й у дорослих: у трудових колективах, у суспільстві. Передумовою його вибуху стають недоліки неприйнятної (агресивної) поведінки, які можуть зароджуватися ще в молодшому дитячому віці. Далі дитина переживає підлітковий період кризової адаптації, а відтак одним з основних агентів соціалізації стає старша школа.

Булінг розповсюджений і серед хлопців, і серед дівчат, хоча частіше до такої поведінки вдаються хлопці. Розрізняють прямий булінг (фізичне насилля, псування речей, відбирання грошей, сексуальні погрози тощо) і непрямий (поширення пліток, маніпуляція дружбаю, бойкотування тощо). За бажанням, розширити свої знання або отримати відповіді на запитання щодо цієї теми можна за посиланням [2].

У системі освіти я працюю давно і маю можливість спостерігати, порівнювати, як змінюється поведінка вчителів, батьків та самих учнів. Раніше, незважаючи на бідність, педагоги вболівали за знання, існувала особлива культура педагогічного спілкування, благородства. Дітям було соромно вчитись на «незадовільно», вони поважали вчителів. Батьки розуміли свою відповідальність перед школою й суспільством. Я в жодному разі не підкреслюю зразковості того часу, були труднощі й чимало негативних явищ також. Але в порівнянні із сьогоднішнім — освітній простір був інший і здобувачі освіти інші. Коли в нас почали говорити, що школа дає знання, а не виховує, на мій погляд, ми втратили дітей, їхню зацікавленість школою. Відтоді вони переважно нічні, тільки у вихідні належать батькам. Поступово сама школа стала місцем булінгу. Учні «тролять» одне одного, вчителі принижують учнів, батьки звинувачують школу. Отже — замкнене коло... Тобто вчителя на п'єдесталі з мудрою і позитивною моделлю, який був зразком для учнів, починаючи з 1-го й по 11-й клас, уже немає. Під час освітньої реформи дітей переводять з одного класу до іншого, змінюються класні керівники. Учителю відчуває себе, як особа тимчасового перебування з цими дітьми, бо через рік-два він візьме інший клас. Знову ж таки, я в жодному разі не наводжу тінь загалом на вчительство, бо є позитивні приклади педаго-

гів, особливо сьогодні, коли батьки підкреслюють важливий внесок учительства під час карантину, дякують учителям за плідну працю. Але ми проговорюємо крайнощі негативних випадків поведінки, які, на жаль, мають місце.

Діти тривожаться, батьки нервують. У такому середовищі вже не до академічних досягнень. Того бажання й можливостей, щоб перш за все навчити дитину, немає. Учителі хвилюються іноді більше за те, як оцінюють їхній урок під час перевірки чи атестації, та де знайти час на заповнення купи звітів.

Як же виправити ситуацію? Де знайти сили й вихід?

І сили, і можливості для навчання й розвитку знаходять лише тоді, коли і діти, і дорослі відчувають мир у душі.

За словами Зигмунда Фрейда, «школа — це місце, де надовго зібрана велика кількість ще поки не зрілих особистостей. Тому в ній були, є і будуть такі явища, як агресія... і всі види незрілої поведінки. І це нормально. Але в школі також мають бути і зрілі особистості — дорослі. Ось їхнє завдання зробити так, щоб школа для цих дітей стала теплою домівкою. Це єдиний спосіб попередження агресивної поведінки незрілих дітей». Звичайно, для дітей природно залежати від дорослих. А коли ж діти розчарувалися в них? Школою не можуть керувати батьки. Але в слабких школах, де фактично діти перебувають без дорослого, виходить саме так.

Учитель обов'язково має розібратися, чому дитині зле в його класі. Майже завжди проблеми вирішуються, але треба щоб дорослий діяв справедливо, чесно. Саме застосування однакових стандартів в оцінюванні поведінки «булера-

кривдника» і «потерпілого» майже на 100 % успішні, решта залишається за корекцією поведінки учня чи колективу [1].

На жаль, діти постійно спостерігають булінг у суспільстві, у деяких сім'ях. Саме дорослі демонструють цей насильницький приклад. Украй важливо виховувати дітей через бесіди, уроки психології, на яких навчати, як контролювати свої емоції.

У психології існує чітка вікова періодизація кризових станів, успішно переживаючи які, дитина продовжує впевнено розвиватися. Але іноді через неуспішне нашарування не пережитого одного, або декількох кризових станів починає формуватися певна поведінкова деструкція. І це не завжди помічають батьки чи вчителі, а дитина входить в образ «кривдника» або «аутсайдера». Найчастіше в період «Я-концепції» підліток налаштовується під цікавий йому образ, чи наслідує улюбленого кумира. Не завжди такі вподобання впливають позитивно на дитину. Діючи на випередження, дорослі можуть захистити дитину від девіантної поведінки. Тому важливо навчити дитину, ще до настання бурхливого підліткового віку (бо часто в 12–14 років для них уже не існує авторитету батька чи вчителя), що є Той, Чий поведінку безсумнівно можна і треба наслідувати, — допомогти дитині зустрітися з Ісусом Христом!

Одного разу такої зустрічі шукав чоловік на ім'я Никодим, учитель юдейський. Про це читаємо в 3-му розділі Євангелії від Івана. Звернімо увагу, що Никодим прийшов до Ісуса вночі! Певно соромився, або боявся осуду людей, як ми соромимося іноді й думаємо, що люди осудять. Але здоровий глузд таки переміг, і він прийшов до Христа.

Переживши особисту зустріч із Христом, отримавши духовне народження й нову природу Христа, людина може перемагати спокуси й труднощі Його силою, а Його Духом втілювати набуті знання на практиці. Це однаково потрібно і дітям, і батькам, і вчителям. Атмосфера навколо стає інакшою, коли людина стає інакшою! З такою людиною приємно дружити, бути поряд.

Далі важливо продовжувати формувати свідомість дитини, заохочувати її виховувати в собі християнські чесноти.

Важливо вчити дітей прислухатися до голосу своєї совісті, бо це голос Божий у душі людини. Такі діти співчутливі до чужого горя чи сирітства, проявляють повагу до ближнього з упевненості, що поряд теж творіння Боже, якого не маєш права пригнічувати.

Звичайно, потрібно захищати дитину від булінгу. Саме батькам треба бути більш уважними й стежити за поведінкою дитини. Діти не завжди розкажуть про насилля над ними. Вони можуть скаржитись на біль за грудиною, або в животі, коли насправді цього немає, аби тільки не піти до школи. Спостерігається також поганий сон та роздратованість. З'ясувавши причину, батьки мають демонструвати спокій і впевненість перед дитиною, що обов'язково допоможуть, ставити тільки запитання на зразок: «А як реагувала вчителька, де вона в цей час була?» У такому діалозі дитина має відчувати вашу підтримку й упевненість, що її не залишають на самоті з її проблемою. Водночас важливо запевнити дитину, що ви їй довіряєте.

Звернімося до християнських цінностей, бо саме вони є зразковим стандартом виховної системи, яку надав нам Господь для виконання. Іноді батьки чи вчителі мають бажання виховувати в дітях християнські чесноти, але скаржаться, що не розуміють тексти в Біблії: Заповіді Мойсееві навчають захищатися, а Новий Завіт — виявляти любов до кривдника. Як це зрозуміти?!

Треба керуватися Божою мудрістю для того, щоб доступно пояснити дитині ці істини, особливо враховуючи вікові особливості. На щастя, Біблія прописує чіткі правила й дає слушні поради для того, щоб батьки могли закласти фунда-

мент християнського світогляду в дитині, навчаючи її, що:

- людина створена за образом і подобою Божою, це має підтверджувати твоя поведінка, а якщо ти будеш пригнічувати ближнього, то це буде означати, що ти ображаєш самого Творця, бо ближнього Бог створив із такою ж самою любов'ю, як і тебе (див. Бут. 1:27) [1]. Природа (подоба) Божя милосердна, співчутлива, шукає миру, а не навпаки — бунтарська, агресивна;
- на жаль, людина має в собі грішну природу, часто про це забуває і замість того, щоб позбавлятися поганих думок, учинків — демонструє їхню огидність (Рим. 3:23);
- заради своєї ж безпеки треба вивчати й постійно нагадувати собі Божі заповіді (Повт. Зак. 6);
- молитва допомагає не спокушатися злом (Мт. 6:9-13);
- свої емоції треба вміти гамувати, виявляючи їх так, щоб не грішити (Еф. 4:26–27);
- людина має право на свій захист (про це написано в законі про булінг), але якщо ти маєш внутрішню готовність простити й не мстити, то таке рішення благородніше, і кривдник обов'язково оцінить значущість цього вчинку.

Прикладом слугує біблійний герой Давид, який міг помститися за себе, але віддав Саула, який його безпричинно ненавидів і переслідував, у руки Бога (1 Сам. 24).

А наскільки був принижений Христос, Сам будучи безгрішним Сином Божим, коли люди насміхалися, знущалися та кривдили Його на хресті, та Він молився: «Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони!» (Лк. 23:34). А люди за дрібну несправедливість готові роками мстити, жбурляти каміння...

Підсумовуючи біблійні приклади, зверніть увагу, що як в історії Давида з Саулом, так і в ситуації Ісуса Христа справедливість зрештою перемогла! Не будемо забувати про це в повсякденному житті, навіть коли дуже важко стримувати свої емоції.

Отже, з кожним днем булінгу й насилля навколо нас ставатиме все більше, тому що (читаємо пророчий текст Рим. 1:21–32) люди не піклуються мати Бога у своєму розумі. Усе залежить від нашого сприйняття й ставлення до цього явища. І тому, що більше буде в освітньому середовищі педагогів, які з розумінням поставляться до важливості цієї проблеми щодо зміни своєї свідомості, свідомості дітей і батьків через призму духовних цінностей, то більше буде світла та миру в серцях людей. Саме цього всі ми маємо прагнути й досягати перемоги добра над злом!

Зичу Божої краси в серці кожного педагога, дитини, батька та матері!

Ольга Гузик,
учитель християнської етики,
практичний психолог АШП
м. Южне, Одеська обл.

Література

1. Біблія або книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту в пер. І. Огієнка, 1988.
2. Вебінар. Булінг (цькування) в закладі освіти як явище. Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/courseware/fb0def9a98c54df5a6d24b7df1f7ce69/3daccdf7fcd40deb7f4450589b06511/?child=first
3. Кон І. С. Что такое буллинг и как с ним бороться? / И. С. Кон // Семья и школа. 2006. № 11. С. 15–17.

БОГ У КОЛЬОРАХ ВЕСЕЛКИ

Анжела Чудовець, вихователь ДНЗ № 5 «Усмішка» м. Здолбунів Рівненської обл., спільно з Проєктом «Суперкнига» МГО «Асоціація милосердя Еммануїл» розробила цикл інтегрованих занять із християнської етики для дітей четвертого року життя «Бог у кольорах веселки, або Чудеса Божого творіння». Пропонуємо вашій увазі розгорнуті конспекти двох занять цього циклу.

СИНІЙ КОЛІР Заняття № 2

Мета:

- формувати в дітей знання про Бога як мудрого і люблячого Творця;
- дати дітям знання про синій колір як колір неба, де перебуває Бог і Його ангели;
- сприяти усвідомленню того, що Господь створив людей для Своєї слави;
- акцентувати увагу на тому, що Біблія — це особлива книга, у якій розповідається про Бога та Його любов до нас;
- поглиблювати в дітей уміння розпізнавати та зіставляти різні кольори;
- розвивати естетичний смак та творчі здібності дітей;
- виховувати любов до Бога та вдячність.

Обладнання: магнітофон, аудіозапис пісні «Світ довкола нас такий чудовий...» (сл. і муз. А. Чудовець); різнокольорові хустинки (по дві однакового кольору на кожну дитину) та обручі відповідних хустинкам кольорів; світлини (фотоетюди) для фотовиставки; валіза з іграшковими фотоапаратами (за кількістю дітей); світлини із зображенням неба синього та блакитного кольорів; малюнки хмарок, які своєю формою нагадують різних тварин; сонцезахисні окуляри; аркуші паперу синього кольору, біла гуашева фарба.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

Вихователь. Доброго дня вам, діти. Який гарний день сьогодні! А ви радієте, коли бачите довкола себе чудовий різнокольоровий світ? *(Відповіді дітей.)* Якщо так, то співаймо разом!

Звучить аудіозапис пісні «Світ довкола нас такий чудовий...» (Сл. і муз. А. Чудовець)

Світ довкола нас такий чудовий:
Різно-різно-різнокольоровий!
Любе сонечко вгорі сміється,
Жовтим дощиком проміння летіє.

І кульбабка також жовтим квітне,
Небо в ясний день таке блакитне,
А по небу плінуть хмарки білі,
Червоніють вишеньки на гіллі.

Море — синє, а трава — зелена,
Золоте волоссячко у мене,
Карі очки і рожеві щічки
На усміхненні та милім личку.

Бог створив цей світ таким чудовим:
Різно-різно-різнокольоровим!
Бог такі чудесні фарби має,
Що на увесь світ їх вистачає.

А зараз я пропоную вам пограти в цікаву гру, яка називається «Знайди свою домівку».

Хід гри: діти виконують ролі пташечок, тримаючи в обох руках яскраві маленькі хустинки, що імітують крильця. На підлозі розміщені різнокольорові обручі. «Пташечки» під музику літають, цебечуть, махають крильцями. Коли музика замовкає й гуркоче грім, «пташечки» летять до своєї домівки, колір якої має відповідати кольору крилець. Під час гри «пташечки» кілька разів змінюють своє забарвлення — діти обмінюються хустинками.

Вихователь. Молодці! Гарно погралися. А тепер спробуйте пригадати, хто такий художник. *(Відповіді дітей.)*

Минулого разу всі ви спробували побувати в ролі маленьких художників, а сьогодні ми станемо... Ой ні, не скажу. Поки що це секрет. Спробуйте здогадатись самі *(дістає з валізи фотоапарат)*. Так, ми будемо фотографувати, а отже, ми будемо фотографами. Фотограф, як і художник, теж намагається передати своє захоплення світом, який створив Бог, і його картини називають фотографіями, або світлинами. Погляньмо на ці фотографії.

Діти розглядають фотовиставку, висловлюють свої враження.

Упевнена, що всім сподобались ці прекрасні світлини. Так і хочеться вигукнути: «Овва!», «Яка краса!», «Це просто неймовірно!», «Це дивовижно!». І всю цю красу створив Бог, а фотограф побачив і сфотографував, щоб інші люди теж могли милуватися й захоплюватися. Отож справжній фотограф — це той, хто вміє помічати і маленького равлика на стежині, і крапельку роси на травинці, і тонесеньку павутину на гіллі, і волохатого джмеля на квітці. То чи хочете ви стати справжніми фотографами? Авжеж, я в цьому й не сумнівалась, а тому для всіх приготувала фотоапарати.

Подальший перебіг заняття відбувається надворі. Кілька хвилин дітям дається можливість поспостерігати довкілля, «пофотографувати», відтак вихователь знову збирає їх до гурту. Теплою вересневого дня можна постелити для дітей на газоні килимки, якщо прохолодно — запропонувати розміститися на лавочках.

Конспекти всіх занять циклу «Бог у кольорах веселки» та аудіозаписи пісень можна отримати, звернувшись до редакції.

Вихователь. Нумо, мої маленькі друзі, розкажіть, за ким чи за чим ви спостерігали й що цікаве побачили.

Діти діляться своїми враженнями.

А тепер я пропоную всім нам поспостерігати за небом. Якщо хтось думає, що це нецікаво, то дуже помиляється, адже небо також створив Бог і подарував йому свій особливий колір — синій. Зазвичай небо синє, та ясного сонячного дня небо набуває світлого блакитного кольору. Порівняймо колір неба на цих двох світлинах *(демонструє світлини, на яких зображено небо синього й блакитного кольорів)*. А якого кольору небо сьогодні? Чи є на ньому хмари? Пофотографуймо.

Діти «фотографують» небо й хмари.

Колись давно, коли я була такою маленькою, як ви, то дуже любила розглядати хмарки на небі й фантазувати. Одна хмарка нагадувала мені кучерявого баранця, інша — кудлатого ведмедя, ще інша — поважного верблюда. А кого вам нагадують хмарки на цих малюнках? *(Відповіді дітей.)*

Багато років тому мені, тоді ще маленькій допитливій дівчинці, моя бабуся розповіла, що там, на небі, є Бог — мудрий і люблячий Творець. Мені дуже хотілося Його побачити, проте сонечко так мені засліплювало очі, що аж сльози наверталися. «Що ж робити? Як же мені побачити Бога?» — міркувала я. Думала-думала й надумала — надягла на ніс темні окуляри *(одягає сонцезахисні окуляри)*. Проте й вони не допомогли. І тоді бабуся пояснила мені, що ми не можемо дивитися на Бога, бо Він такий величний і славний, що сяє в багато-багато разів сильніше за сонце. «Бабусю, якщо ти ніколи не бачила Бога, то звідки знаєш, що Він на небі є?» — здивувалася я. «Хоч я й не бачу Бога, проте вірю, що Він є, адже бачу Його творіння: і небо, і сонечко, і дерева, і квіти, і тебе, моя дівчинко», — відповіла мені бабуся. «Ой, бабусенько, а звідкіля ти про Бога дізналася?» — поцікавилася я. І тоді вона подарувала мені ось цю чудову Книгу — Біблію *(демонструє дитячу Біблію)*. В Біблії розповідається про Бога, який

створив увесь світ, створив ангелів, щоб були Йому помічниками, а також нас, людей, щоб ми були Йому вірними друзями. З цієї Книги я дізналася, що Бог — добрий і дуже любить усіх людей. Він любить мене і вас, хлопчиків і дівчаток, і хоче, щоб ми Його також любили.

Що ж, надійшов час повернутись назад. Чи сподобалось вам бути фотографами? *(Відповіді дітей.)*

Вихователь із дітьми повертаються до групової кімнати. Вихователь пропонує дітям облаштувати фотовиставку, для якої кожен має підготувати свою світлинку — на аркушах синього кольору намалювати білу хмарку методом пальчикового живопису. Під час роботи вихователь демонструє, як утворюється блакитний колір змішуванням синьої та білої фарб.

Вихователь. Погляньте, які чудові світлини вийшли у нас! Які дивовижні хмарки пливуть по синьому небі! Дякуємо Богові за небо і за хмарки. Дякуємо Богові за те, що Він нас любить.

ЖОВТИЙ КОЛІР Заняття № 6

Мета:

- дати дітям знання про жовтий колір як колір сонця;
- закріпити уяву про те, що сонце дає всьому живому тепло і світло;
- поглибити розуміння того, чому люди на власні очі не можуть бачити Бога;
- продовжувати формувати уяву про Бога як доброго і люблячого Творця;
- навчати дітей любити Бога й бути вдячними Йому, любити одне одного й цінувати дружні стосунки;
- виховувати в дітей доброту, уміння співпереживати, бажання поспішати на допомогу;
- розвивати пізнавальний інтерес та творчі здібності вихованців.

Обладнання: три паперові метелики білого, жовтого та блакитного кольору; штучні квіти білої лілеї, жовтої троянди й голубих дзвіночків; аркуші паперу для малювання, гуашева фарба жовтого кольору.

ПЕРЕБІГ ЗАНЯТТЯ

У групову кімнату заходить вихователь, тримаючи за руку дівчинку старшого дошкільного віку. Дівчинка похнюплена й сумна.

Вихователь. Доброго ранку, малята! Знайомтесь, це — Соломійка, дочка моєї близької подруги. Мама Соломійки поскаржилась мені на те, що в її дівчинки сьогодні зіпсований настрій. Ось я й вирішила взяти її з собою. Можливо, нам вдасться якось її розважити. Здається, я вже придумала, як саме: нумо гуртом заспіваємо веселу пісеньку.

Вихователь з дітьми виконують пісню «Бог усіх нас любить» (Сл. і муз. А. Чудовець)

Бог усіх нас любить:
Сонечком голубить,
Лагідним промінням
Зігріває нас.
Про усіх Він дбає:
Дощик посилає,
Щедро напуває
Землю повсякчас.
Бог місточок кольоровий
З неба до землі проклав
І чудовий цей місточок
Він веселкою назвав,
Щоб на сонці вигравали
Дивовижні кольори
І усмішки дарували
Для малої дітвори.

Вихователь. Яка гарна пісенька! Соломійко, ти бачила на небі цей чудовий різнокольоровий місточок — веселку? Вона нагадує нам про те, що Бог любить нас і приготував для нас багато різнокольорових подарунків. Як же нам не радіти?

Соломійка. А я свій подаруночок загубила...

Вихователь. То ось у чому річ... Дуже прикро. Ми тобі співчуваємо, та не журись. Можливо, ми з дітками зможемо тобі допомогти й відшукаємо твій подаруночок. А хто тобі його подарував?

Соломійка. Мама казала, що мені подарував його Бог.

Вихователь. Уявляю, який він цінний для тебе. Усі подарунки, які нам дарують, — дорогі для нашого серця, бо свідчать про те, що нас люблять, а подарунок від Бога — особливо. Який же він, цей подарунок, розкажи нам.

Соломійка. Він великий-великий, отакий *(показує руками)*.

Вихователь. Ого! А ще який?

Соломійка. Круглий, як м'ячик.

Вихователь. Так-так-так... Може, це кавун?

Соломійка. Та ні, не кавун! А ще я не можу на нього дивитись, бо з очей течуть сльози.

Вихователь. Нічого не розумію. Це ж не цибулина? Спробуємо зайти з іншого боку. Як ти його загубила?

Соломійка. Не знаю... Коли я прокидалась, подарунок завжди був на своєму місці й від цього було дуже радісно. Та сьогодні я його там не побачила, тому мені так сумно.

Вихователь. Що ж це за подарунок? Думаємо, діти, думаємо всі... А якого він кольору?

Соломійка. Жовтий.

Вихователь. Жовтий?! Подарунок від Бога — великий, круглий, жовтого кольору й на нього не можна дивитись, бо течуть сльози?! Я здогадалась! А ви, діти? *(Відповіді дітей.)* Так, це — любе, миле, ясне сонечко. Чому ж Соломійка не побачила його зранку? Напевно, його затулила хмара. А хто з вас допоможе його відшукати? Авжеж ось воно, сонечко, усміхається до нас крізь вікно. Знайшовся твій подарунок, Соломійко. Бачу, як ти відразу зраділа, та хочу дещо зауважити. Цей подарунок від Бога не лише для тебе, люба дівчинко, він — для всіх: і для дітей, і для дорослих, і для комах, і для пташок, і для всіх звірів, дерев та квітів. Ти не засмучена цим? От і чудово, адже сонячного тепла на всіх вистачає. Саме про це я й хочу розповісти вам, мої маленькі друзі, коротеньку казку.

Казка про трьох Метеликів

(За мотивами німецької народної казки)

Жили собі три Метелики. Кожен із них не був схожим на інших, та це не заважало їхній дружбі. Один Метелик мав біле забарвлення, другий — жовте, а крильця третього були ніжно-голубого кольору *(демонструє паперових метеликів)*.

Одного погожого літнього дня трое друзів Метеликів пурхали собі в саду, насолоджуючись сонечком, теплом і пахощами квітів.

Діти, уявіть, що ви — також маленькі метелики. Підійміть руки, розправте свої крильця й летіть.

Діти виконують під музику довільні пластичні рухи, імітуючи політ метеликів.

Молодці, ви справді були схожими на метеликів. А тепер сідайте на килимок, відпочиньте й послушайте казку далі.

Ніщо не віщувало біди, та несподівано насунули темні хмари, обступили з усіх боків Сонечко, затулили його собою і з неба, немов крізь ситечко, посипав рясний дощ. Ой, як же ж він налякав наших Метеликів! Вони кинулись якнайшвидше шукати якусь схованку. Метелики боялись, що дощ намочить їхні крильця й вони не зможуть більше літати.

Запримітивши Білу Лілею *(демонструє штучну квітку)*, друзі кинулись до неї: «Будь ласка, дозволь нам сховатися від дощу під твоїми пелюстками», на що почули у відповідь: «Білий Метелик нехай ховається, бо він схожий на мене, а ви летіть собі далі». Хіба міг білий Метелик сам сховатися, а друзів своїх залишити в біді? Звичайно, що ні.

Неподалік росла Жовта Троянда *(демонструє штучну квітку)*. Стали Метелики в неї прихистку просити, та вона гордо відказала: «Що ж, одного з вас, жовтого, можу сховати, бо він хоч трішки на мене схожий, а ви — і не просіть» Та жовтий Метелик теж не захотів своїх друзів у біді полишати.

Аж тут Метелики побачили рядок Голубих Дзвіночків, що квітли попід тином *(демонструє штучні квіти)*. Може, хоч вони пожаліють бідолах? Та Голубі Дзвіночки погодились сховати від дощу лише голубого, схожого на них Метелика. Звичайно, він також відмовився й залишився зі своїми друзями.

І що ж тепер буде? Невже наша казочка матиме сумний кінець? А ось і ні! Виявляється, що Сонечко навіть крізь хмари все чуло й знало. Воно розсунуло хмари своїми промінцями, лагідно всміхнулося згори й промовило: «Летіть до мене, любі Метелики! Я обсушу ваші ніжні крильця від дощу. Летіть до мене, бо ласки й тепла в мене вистачить на вас усіх». І трое вірних друзів полетіли назустріч сонячному сяйву.

Ось і казочці кінець. Сподобалась вона вам? Хто з її героїв сподобався вам найбільше й чому? А хто вас засмутив і чим саме? *(Відповіді дітей.)*

Особисто мені найбільше сподобалось у цій казці Сонечко. Як ви думаєте, який Метелик за кольором схожий на Сонечко? *(Відповіді дітей.)* Так, жовтий. Проте Сонечко захотіло допомогти не лише йому, а всім трьом друзям. Ця казка нагадала мені про те, що Бог любить нас усіх, ми всі для Нього надзвичайно дорогі й улюблені. У Бога ласки,

добра й любові на нас усіх-усіх вистачає: дорослих і дітей, хлопчиків і дівчаток, з чорним волоссям чи рудим, з кирпатими носиками чи прямими, з ластовиннячком на обличчі чи без нього. Господь любить нас, бо ми — Його творіння.

А ще «Казка про трьох Метеликів» навчає нас бути справжніми друзями. Саме цього хоче від нас Бог: щоб ми любили одне одного, ніколи не залишали когось у біді та завжди поспішали на допомогу.

А тепер спробуємо заспівати одну коротеньку, але повчальну пісеньку.

Вихователь презентує дітям пісню «Бог звелів для вітерця хмарки колисати» (Сл. і муз. А. Чудовець)

Бог звелів для вітерця хмарки колисати.
Бог звелів для дощика землю поливати.
Бог звелів для сонечка весело світити,
Ну, а нам Бог звелів дружно й мирно жити.

Сьогодні, малята, кожен із вас намалює сонечко, щоб прикрасити ним свій дім. Якого кольору фарба нам знадобиться? Так, жовтого. А ось пензлики нам не потрібні, бо малювати ми будемо пальчиками.

Діти виконують індивідуальні малюнки «Бог створив сонечко!» у техніці пальчикового живопису.

Ой, які гарні сонечка ми намалювали! Яким ми можемо назвати сонечко? Сонечко ясне, миле, лагідне, усміхнене. А кого з вас мами і тата називають «мое маленьке сонечко»?

Соломійка. Скажіть, якщо сонечко таке добре й лагідне, то чому ми не можемо на нього дивитися без сліз?

Вихователь. Саме тому, що воно віддає дуже багато світла. Так само ми не можемо дивитися на Бога. Він настільки великий і прекрасний, що сяє в багато-багато разів більше за сонце. Хоч ми не бачимо Бога, та віримо, що Він є, адже бачимо створений Ним світ.

Що ж, настав час відвести тебе, Соломійко, додому. Де й подівся твій сумний настрій!

Соломійка. Так, мені дуже сподобалось бути разом із вами. Дякую за казку й за те, що допомогли відшукати мій подарунок. Ой, я хотіла сказати «наш подарунок», адже тепер я знаю, що сонечко — для всіх.

Вихователь. Дякуємо Богові за Його чудовий подарунок — любе сонечко, яке тішить усіх своїм світлом і теплом.

Соломійка. До побачення, друзі! До зустрічі!

Вихователь із Соломійкою виходять з групової кімнати.

ТРІЙЦЯ

Сценарій свята для дітей старшої дошкільної групи

Діти заходять до прикрашеної зали.

Дитина 1.

Сонце золоте сміється угорі
І тепло своє дарує дітворі,
Травичка зеленіє, пахнуть квіточки,
На галяву гратись вийшли діточки.

Дитина 2.

Тепло вже надворі,
Пташечки співають,
Дощик із веселою
У танку кружляють.

Дитина 3.

Літечко до нас прийшло,
Дивну радість принесло,
З нами пісні поспівай,
В хороводі покружлай.

Пісня «Літо золоте» (сл. М. Ясакова, муз. О. Янушкевич)

Заходить Літо.

Літо.

Я — Літо золоте, у гості завітало,
Тепло і радість всім подарувало,
А ось іще даруночок для вас:
Веселий, літній хоровод в цей час.

Хоровод «По малину в сад підєм» (сл. Т. Волгіної, муз. А. Філіпенка)

Літо.

Сьогодні я до вас прийшло,
З собою свято принесло,
Ми Трійцю будем святкувати
Та Бога разом прославляти.

Відео про Трійцю

<https://youtu.be/ANGLN4du5mg>
(перші 3 хв.)

Молитва до Трійці

<https://youtu.be/fufWeorx0QY>

Дитина 1.

Не має меж Божа любов,
Дух Святий на землю зійшов

Дитина 2.

Радість безкрая, серце співає,
Божа любов душі єднає.

Літо. Діти, а які християнські чесноти треба виявляти, щоб наше життя було до вподоби Богові? Назвіть, будь ласка. *(Діти називають.)* Так, це віра, надія, любов, доброта, радість, мир, лагідність, терпеливість тощо. А ще — повага та любов до батьків. І тільки якщо в нашому серці живе Дух Святий, ми можемо так ставитися до навколишніх. Зараз разом виконаємо пісню, у якій висловимо свою любов і повагу до батьків і Батьківщини.

Наталія Солопова, музичний керівник ЗДО № 36 «Пролісок» м. Добропілля Донецької обл.

Пісня «Молитва» (сл. і муз. Н. Багмут)

Дитина 3.

Свято Трійці вже настало,
В зелень хати уквітчало,
Людські душі розквітають,
Божу ласку прославляють.

Літо. Діти, а тепер у нашій пісні висловимо всі наші найкращі почуття до Бога.

Пісня «Подивись, яка краса» (сл. і муз. Н. Солопової)

Літо.

Хай Дух Святий наповнить
Вас сьогодні,
Дасть сили і наснаги
Вам добро творити,
А гілочка зелена, що є
Символом життя,
Святковий настрій
Допоможе Вам створити.

Гра «Гілочка торкається — рухи починаються»

Літо.

Вітаю з Трійцею Святою,
Бажаю миру і спокою,
Щоб небо було тільки ясным,
Життя із Богом
Світлим та прекрасним.

Дай, Боже, зранечку снаги,
У полудень — примножуй сили,
Під вечір мудрості пошли
І сон опівночі щасливий.

Дай, Боже, в серце співчуття,
А на уста — ласкаве слово.
Прикрась любов'ю все життя,
Довготерпіння дай Христове.

Розвій в душі і страх, і біль
І витри сльози безнадії.
Подай до столу хліб і сіль,
Навчи любити.

Я ще не вмію...

Лариса Козинюк

ГОСТИННІСТЬ ТА ЩЕДРІСТЬ

Урок для 5 класу

Мета: навчати дітей розуміти суть понять гостинності та щедрості на прикладах біблійних героїв; розвивати в учнів бажання бути гостинними та щедрими до ближнього; виховувати бажання проявляти християнські чесноти в повсякденному житті.

Біблійна основа: Бут. 18:1–15, Євр. 13:2, Рим. 12:13, 1 Петр. 4:9, Мт. 5:42, Пр. 3:27.

Ключовий вірш: «Будьте гостинні один до одного без нехоті!» (1 Петр. 4:9).

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент

Привітання.
Налагодження контакту з класом.

II. Мотивація навчальної діяльності

Вправа «П'ять слів — два слова»

Учні, об'єднані в групи, прослухавши притчу, записують спочатку 5 слів, які характеризують її зміст, а тоді вибирають два найвлучніші слова, пояснюючи свій вибір.

Бруно Ферреро «Два монахи»

Два монахи вирощували ружі. Один поринав у споглядання краси й запаху своїх руж. Інший зрізав найгарніші квіти й дарував перехожим.

- Що ти робиш? — картав його перший монах. — Як ти можеш позбавляти себе радості вдихати запах своїх руж?
- Ружі найліпше пахнуть у руках того, хто дарує їх іншим, — дуже просто відповів другий.

III. Цілепокладання

Учитель повідомляє тему та мету уроку, учні записують у зошити.

Учитель. Бог через Своє Слово вчить нас християнських чеснот, які формують наше повсякденне життя. На сьогоднішньому уроці ми проведемо дослідження теми «Гостинність та щедрість», а також на прикладах біблійних героїв будемо вчитися виявляти християнські чесноти у своєму житті.

IV. Ціlereалізація

- Чи приймали ви вдома гостей?
- Як ви готувалися до їхнього приходу?
- Приємніше приймати гостей за прошених, чи тих, яких не очікуєш? Чому?

Руслана Ковальчук,
вчителька християнської етики
КЗ «Клеванська спеціальна школа
№ 1 І–ІІІ ст.» та Рівненської
української гімназії

- Якими словами її підбадьорив пророк?
- Чи виконала вдова те, що сказав їй пророк? Який був результат її послуху?
- Чи виконав Господь обітницю?
- Як на вашу думку, для чого Господь послав Іллію до вдови? (Для того щоб вона увірувала, що «Господнє слово в устах твоїх — правда».)

Отже, знову ми бачимо, що гість, якого послав Господь, приніс благословення для цієї жінки та її сина. Послух Божому чоловікові приніс благословення для сім'ї.

Зараз погортаємо сторінки Нового Завіту. Що ми тут знаходимо стосовно гостинності та щедрості?

Учні читають в дійових особах історію про Закхея (Лк. 19:1–10).

- Як відбулася зустріч Закхея з Ісусом?
- Закхей запланував її?
- Що відбулося в серці Закхея?

Учитель. Зустріч Закхея з Ісусом змінила його серце, він став іншою людиною. Закхей промовив до Ісуса: «Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, верну вчетверо». Говорячи так, Закхей обіцяв зробити навіть більше, ніж вимагав закон, щоб відшкодувати вчинене зло.

Закхей, у серці якого поселилася віра, виявив гостинність до Ісуса й отримав за це великі благословення. «Ісус же промовив до нього: «Сьогодні на дім цей спасіння прийшло...» (Лк. 19:9).

Перегортаючи сторінки Нового Завіту, знаходимо не менш цікаву історію

про гостинність та щедрість Матвія, який звався Левій. Послухайте, будь ласка.

Учитель, показуючи ілюстрації, розповідає про гостину, яку влаштував Матвій для Ісуса (Лк. 5:27–32).

- Як був винагороджений Матвій за свою гостинність?

Матвій влаштував для Ісуса велику гостину, оскільки почув заклик Ісуса. Він став свідком того, як Ісус уміло відповідав на підступні запитання фарисеїв. Він також мав нагоду почути один із захопливих прикладів Ісуса. Завдяки гостинності Матвій, збирач податків, та його знайомі почули Добру Новину та стали щирими послідовниками Ісуса Христа.

Фізкультхвилинка

Вправа — пластичний етюд «Квітка»

Учитель. Слухайте мій голос та повторюйте рухи.

Теплий сонячний промінець упав на землю й зігрів насіннячко, що лежало в ній. (Сісти навколішки, голову й руки опустити.)

Із насіннячка прокинувся паросток, а з нього виросла чудова квіточка. (Стати прямо, підняти підборіддя, підняти руки.)

Радіє квіточка сонечку, тягнеться до тепла і світла кожною своєю пелюсточкою, повертає голівку за сонечком. (Похитати голівкою з піднятими руками.)

Я бажаю вам позитивних емоцій, як у квіточки від тепла та світла. (Учні всміхаються одне одному.)

Учитель. Ми дослідили з вами декілька історій зі Святого Письма про гостинність та щедрість. У цих історіях говориться про дорослих людей, як вони діяли, коли до них приходили гості.

- Як ви думаєте, чи є в Біблії історії про дітей, які виявляли щедрість? (Відповіді дітей.)

Перегорнімо ще одну сторінку Нового Завіту та дослідімо історію, записану в Ів. 6:5–13.

Досліджуючи історію про нагодування Ісусом п'ятитисячного натовпу, учні викладають фігурки на фланелеграфі.

- Чого вчить нас ця історія?
- Що віддав хлопчик? Який був результат?
- Чи є у вас щось таке, чим вам важко поділитися або віддати тому, хто потребує?

Коли Ісус жив на землі, Він учив людей бути гостинними та щедрими. Господь залишив і для кожного з нас повеління щодо гостинності та щедрості.

Гостинність	Щедрість
«Беріть уділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців!» (Рим. 12:13)	«Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити» (Пр. 3:27)
«Не забувайте любові до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно були прийняли Анголів» (Євр.13:2)	«Хто просить у тебе то дай, а хто хоче позичити в тебе не відвертайся від нього» (Мт. 5:42)
«Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті» (1 Петр. 4:9–11)	«...Пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: Блаженніше давати, ніж брати!» (Дії 20:35)
«Хто вас приймає, приймає Мене, хто ж приймає Мене, приймає Того, Хто послав Мене» (Мт. 10:40)	«А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і багатомилостивий, і справедливий» (Пс. 85:15)
	«Нехай кожен дає, як серце йому дозволяє, не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає!» (2 Кор. 9:7)
	«Щоб робили добро, багатилися в добрих ділах, були щедрі та пильні» (1 Тим. 6:18)

Інтерактивна вправа «Знайди своє місце»

Учні по чергово підходять до дошки, розгортають лист, зачитують послання й записують їх у відповідні колонки в зошит (див. таблицю).

Отже, ми дослідили, що говорить Біблія про гостинність та щедрість.

V. Закріплення нових знань

Вправа «Букет гостинності та щедрості»

На галявині розкидані квіти, вам потрібно зібрати їх у букет. На серединці квіточки написано ім'я біблійного героя (наприклад, Закхей), учням потрібно написати на пелюсточках квіточки те, що вони дізналися про цього героя та озвучити цю інформацію.

VI. Релаксація

Наш урок хочу закінчити словами ключового вірша «Будьте гостинні один до одного без нехоті!» (1 Петр. 4:9).

Назвіть способи вияву гостинності.

- Привітно зустріти гостей.
- Бути усміхненими.
- Запропонувати чай із печивом.
- Бути уважним співрозмовником.

З радістю зустрічайте гостей, яких посилає вам Господь. Завжди будьте доброзичливими, привітними, щедрими і на всяке добре діло готовими.

VII. Домашнє задоволення

Бути практично готовими прийняти гостей і виявити до них увагу й турботу. Вивчити ключовий вірш напам'ять.

Переді мною світ, як на долоні:
Розкрита книга Біблії — Буття.
Знаходжу відповідь у Божому законі
На всі питання нашого життя.

Тут на кількох листках дрібного тексту
Лежать основи всіх земних наук.
Як просто зрозуміти все з контексту.
А скільки вчені зазнавали мук,

Щоб скрізь людську довести точку зору,
Ім'я увіковічити своє...
Навіщо ще якусь чекати пору,
Коли у Біблії давно усе це є?

Бог сотворив весь Всесвіт досконало,
Що заперечень і вагань нема.
І Сам Творець всього, що є, — Начало,
В Нім істини святої глибина.

Читай же Біблію, досліджуй всі Писання,
Шукай усюди Божого лица.
Тоді усі здійсняться сподівання,
І ти пізнаєш істини Отця.

Лариса Козинюк

Подорож стежиною «ПОСЛУХУ»

Урок для початкових класів

Мета: на прикладі життя Ноя показати дітям, як важливо виявляти послух; учить дітей довіряти батькам, усвідомлюючи, що вони мають досвід; спонукати набуту таку чесноту як послух; сприяти розвиткові бажання читати Святе Письмо.

Тип уроку: урок формування компетентностей.

Ключові компетентності: навчання впродовж життя.

Словник понять і термінів: послух.

Біблійний вірш: «Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо!» (Еф. 6:1).

Біблійний текст: Бут. 6:7–22.

Наочність: Біблії, зошити, кольорові олівці, ігрове поле, кубик, фішки (гудзики), картинки із записаними на них назвами тварин.

Софія Прокопчук, заступник директора з навчально-реабілітаційної роботи Рівненського навчально-реабілітаційного центру «Особлива дитина»

Очікувані результати:

- учень розуміє зміст поняття «послух»;
- аналізує свої вчинки та вчинки інших із християнської позиції;
- має бажання бути слухняним у повсякденному житті;
- читає біблійні тексти, аналізує їх.

А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя!

Вих. 19:5

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Орієнтація, мотивація діяльності

1. Організація класу
Християнське вітання.
Молитва «Отче наш».

II. Цілепокладання, цілевизначення

1. Повідомлення теми, мети, завдань уроку
2. Визначення очікуваних результатів

Вправа «Очікування»

Учитель. Відповіді на які питання ви хотіли б отримати на сьогоднішньому уроці?

- Де можна навчитися цієї чесноти?
- Чи допоможе ця якість характеру зробити мое життя кращим?
- Чи необхідна мені ця якість характеру? Чому?

3. Мотивація навчальної діяльності

Гра «Вгадай, хто я?»

Діти по чергово підходять до столу, на якому лежить торбинка. Не заглядаючи в неї, витягують картинку з написаною на ній назвою тварини. Потім мімікою й рухами намагаються показати всім, що це за тваринка. Решта учнів має відгадати, назва якої тварини записана.

Учитель. Бачу, що ви — справжні знавці зоології. Сьогодні в нас буде цікава подорож стежиною «Послуху». Ми дізнаємося про ті часи, коли одна людина допомагала тваринам урятуватися від потопу. Цій людині Бог доручив зробити це.

III. Цілеореалізація

1. Актуалізація опорних знань та вмінь

Інсценізація «Брат і сестра»

Дійові особи: брат, сестра, автор.

Автор. Марійка та Іванко були вдома самі. Мама — на роботі.

Іванко. Марійко, а знайдімо щось смачненьке.

Марійка. Іванку, мама нам не дозволяє апетит солодощами перебивати. От мама прийде, і ми разом обідаємо.

Іванко. Марійко, ти справжня боягузка! Звідки ж мама дізнається, що ми поласували медом або цукерками? Ми ж їй про це не скажемо.

Марійка. Але ж сусідка може зайти й побачити.

Іванко. А ми не відчинимо їй дверей. От вона й не дізнається нічого.

Марійка. Я — не боягузка. Мені перед мамою буде соромно! Вона ж нас просила, щоб ми були слухняними. Пригадай, як мама казала, що Бог бачить усе, і від Нього ніхто не може заховатися.

Іванко. Я й забув. Так, твоя правда. Бог бачить скрізь... А знаєш, уже скоро й мама прийде.

Автор. Брат і сестра, задоволені тим, що не піддалися спокусі, почали виглядати маму з роботи.

Учитель. Яку якість характеру продемонструвала Марійка? (Слухняність, послух.) Пам'ятаймо, що послух батькам — це послух Богові.

Робота зі словниками

Учитель. Щоб набуту цю чесноту, необхідно докласти багато зусиль. Майже всі люди за своєю природою володіють даром мовлення, вмінням наказувати, однак мало хто вміє по-справжньому вислухати. Бажання все робити по-своєму властиве багатьом людям: сьогодні слухняність не є популярною.

Людина, згрішивши і втративши внаслідок гріхопадіння те, чим наділив її Творець, не здатна без Нього, самотійно надбати чеснот, які допоможуть їй жити праведно. Скільки б ми не старалися, не докладали зусиль, без допомоги Того, Хто є володарем чеснот, ми не здатні самотійно їх набуті. Допомогти у цьому може Син Божий, Ісус Христос, що був слухняним не тільки Своім земним батькам: Йосипові та Марії, але виявив досконалий послух Отцю Небесному. Найяскравішим прикладом послуху Ісуса Христа є Його слова «Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене» (Ів. 6:38–40). Виявивши досконалий послух Богові, підкоривши Свою волю Йому, Ісус дарував людству найцінніший подарунок — спасіння.

Ми можемо думати, що бути слухняним у всьому практично неможливо, але Слово Боже нам каже, що це не так. Відомо, що така якість характеру як послух була в Ноя. Розгорнімо Біблію й дізнаймося про це більше.

2. Робота в групах. Самостійне читання біблійного тексту: Бут. 6:7–22.

3. Сприйняття й первинне усвідомлення навчального матеріалу, осмислення зв'язків і співвідношень в об'єктах вивчення.

— Якою людиною був Ной? (Праведною, доброю, слухняною Богові.)

— Чи допомогла Ноеві така чеснота, як послух? Як саме? (Допомогла, Ной зі своєю родиною не загинув під час потопу.)

Хвилинка міркувань уголос

— Пригадайте, чи завжди ви слухали своїх батьків? Якщо ні, то чому? Вам це було не під силу чи ж просто ліньки?

4. Узагальнення й систематизація знань, застосування їх у різних ситуаціях, наближених до життєвих.

Настільна гра-квест «Подорож разом із Ноем»

Мета: розвивати візуальне сприйняття, уважність, логічне мислення, уміння висловлювати думки.

Набір гри: гральне поле, фішки, кубики.

Готуючись до уроку, учитель має виготовити гральне поле, підготувати кубики, фішки й запитання для гравців.

На полі зображено: «Старт», зупинки «Послух», «Праведність», «Віра», «Працелюбність», «Наполегливість», «Надія», «Любов». Ще є позначення: X і V, «Фініш». Гравці по чергово кидають кубики й пересувають свої фішки по ігровому полю на кількість ходів, що випадають на кубики. Якщо фішка зупиняється на позиції X — гравець пропускає хід, на позиції V — гравець пересуває фішку на 3 ходи назад.

Коли фішка зупиняється на зупинках, гравці відповідають на запитання, які учитель готує заздалегідь.

- Зупинка «Послух». Кого послухав Ной?
- Зупинка «Віра». Чи довіряв Ной Богові?
- Зупинка «Працелюбність». Чи був Ной працювитою людиною?
- Зупинка «Наполегливість». Ной був наполегливою людиною?
- Зупинка «Надія». На Кого надіявся Ной?
- Зупинка «Праведність». Чи був Ной праведним?

Перемагає той гравець, який першим дійде до фінішу.

Вивчення біблійного вірша: «Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо!» (Еф. 6:1).

Інсценізація «Непослух — причина нещастя»

Дійові особи: мама — Надія Петрівна, Петрик — її син, автор.

Автор. Надія Петрівна непокоїлася за свого сина. Йому лише 12 років, а він із кожним днем стає все більше неслух-

няним. Чого тільки не вигадує! Є чи не головним героєм усіх неприємних історій.

Надія Петрівна. Петрику, навіщо ти нарвав стільки слив? Вони ще не дозріли.

Петрик. Мамо, чи ж ви їх будете їсти? Я хочу їх. Чого завжди вам не подобається те, що подобається мені?

Автор. Після того як Петрик посмакував неспілими сливами, він якийсь час пролежав в реанімації з діагнозом «тяжке отруєння». Та цей випадок не став йому уроком.

Надія Петрівна. Куди це ти збираєшся, сину?

Петрик. На ковзанку на озері! Скільки можна сидіти в чотирьох стінах?

Надія Петрівна. Але ж, Петрику, ще не було таких морозів, щоб вода в озері замерзла. Лід тонкий, можна провалитися під кригу!

Петрик. От щоб добре щось подумати чи сказати. Ви там були? Не були! То звідки знаєте, що там? Я вже не малий і сам знаю, що мені робити.

Автор. На озері було весело. Хлопці вискакували на лід і мчали хто куди. Петрик теж розігнався і... відразу почув, що лід тріщить під ногами. В одну мить опинився в крижаній воді. Вибратися було неможливо. Руки замерзли й ковзали по льоду. Хотів кричати, але сам не чув свого голосу. В очах стало темно-темно... Хлопчика врятували дорослі, які неподалік ловили рибу.

Надія Петрівна. Петрику, ось попиш чаю з малини.

Петрик. Дякую, мамо. Вибачте мені, будь ласка.

Надія Петрівна. За що, сину?

Петрик. За те, що я вас не слухав.

Автор. Діти, запам'ятайте, що непослух є причиною як тимчасового, так і вічного нещастя. Пригадаєте, що непослух перших людей на землі зашкодив усьому людству? Ця негативна якість неприємна Богові. Неслухняний втрачає багато милостей Божих.

— Якою мамою була Надія Петрівна? (Турботливою.)

— Що можна сказати про Петрика? (Він не прислухався до порад матері й поплатився за це.)

— Яка негативна риса, за словами Надії Петрівни, є неприємною Богові? (Непослух.)

Робота в групах

Скласти текст і зобразити на плакаті ситуації:

1 група. Пояснити вислів: «Послух — благословення від Бога».

2 група. Батьки на роботі. Ви самі вдома. Чим ви займетеся?

3 група. Яким чином можна досягти порозуміння з рідними?

Учитель. Діти зобов'язані виявляти послух батькам. Їх про це просить Бог. Прочитаємо ще один текст зі Святого Письма: «Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне!» (Кол. 3:20).

Слухняність дається нелегко. Однак треба пам'ятати, що до послуху нас закликає Господь, а Його плани та шляхи — досконалі.

Наш урок закінчується, але я вірю в те, що ви від сьогодні намагатиметеся слухати батьків, бо саме цього хоче наш Творець. Є багато людей, яких ми повинні слухати. Біблія нас вчить слухати наших наставників (див. Євр. 13:7). Коли ви слухаетесь своїх батьків, учителів, керівників країни (владу) — ви слухаетесь Бога. Слухняні — це добрі, покірні, виховані, життєрадісні люди. З ними хочеться дружити, спілкуватися. Бог посилає їм Своє благословення. І навпаки, неслухняні — уперті, самовпевнені, егоїстичні, невиховані, сумні, завжди чимось незадоволені. Вони тільки засмучують тих, хто поруч із ними. Тому зазвичай вони самотні. Просімо Бога, щоб допоміг нам бути слухняними, адже це одна з найважливіших християнських чеснот, що так необхідна кожній людині.

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап

1. Підбиття підсумків уроку

Гра з м'ячем

Учитель кидає учневі м'яч. Учень повинен зловити його й сказати: «На сьогоднішньому уроці я зрозумів(ла), що» Потім м'яч повернути вчителю. Гра повторюється кілька разів.

Учитель. Бути слухняним Богові — це передусім ухилитися від гріха, бо гріх розділяє людину з Богом. Ісус Христос показав нам, як віддано треба слухатися батьків. Він слухався Свого Отця аж до смерті на хресті. І тоді, коли Ісус молився в Гетсиманському саду, Він благав Свого Отця: «Отче, як волієш, — прonesи мимо мене цю чашу! Та про те — не моя, а Твоя нехай станеться воля!» (Лк. 22:42).

Завдяки послуху Одного багато людей стали виправданими. Бог вимагає послуху від нас заради нашого ж щастя. Щастя — це внутрішній комфорт душі, а не зовнішні обставини. Отож будьмо слухняні Господу — і будемо щасливими.

2. Рефлексія за епіграфом до уроку

3. Молитва

Народна мудрість про послух

- Не будь тією людиною, що догори щетиною!
- Шануй батька та Бога, буде тобі всюди дорога.
- Шануй старших — молодші тебе пошанують.

ВЧИМОСЯ ЛЮБИТИ І РОБИТИ ДОБРО!

Виховний захід

Мета: сприяти формуванню в учнів моральних чеснот: віри, надії, любові, допомогти учням досягнути, як любити Бога і ближнього свого; виховувати морально-духовні цінності людини. Утверджувати моральні основи дитячої особистості засобами слова; сприяти вихованню доброї, чуйної, лагідної людини; розвивати культуру мовлення, спілкування й поведінки учнів; виховувати потребу в самовдосконаленні та самовихованні.

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

Ведучий. Добрий день усім! Ми завітали до вас із царства людських цінностей та чеснот.

Ведуча. Ми дуже раді зустрічі з вами!

Ведучий. Привітно всміхнувшись, ми побажали одне одному доброго дня. Як ви думаєте, від чого так повіяло теплом? Від чого на краплинку сонця, на краплинку щастя збільшилось у світі? Від чого на краплинку радіснішим стало наше життя? Так, навіть від одного доброго слова стає краще й тепліше на душі.

Ведуча. Любов і доброта — це дужі два крила,

Які нас піднімають над землею.

Любов, звичайно, першою була,

А доброта відразу йшла за нею.

Ведучий. Бувають дороги до слави й до щастя,

Є шлях до науки, де мудрості вчать.

Та поміж людьми споконвіку ведеться:

Найкраща дорога — від серця до серця.

Тож, дорогі друзі, запрошуємо вас сьогодні до сердечної та щирої розмови. Будемо вчитися бути добрими людьми та любити одне одного! Бажаємо всім нам збагнути, як любов до Бога й людини досягнути.

Ведуча. А чи завжди ми буваємо добрими одне до одного?.. Один мудрець сказав, що людина — це її вчинки. Усе своє життя люди пізнають, що таке добро і зло, гарно і погано... Але шлях до доброти непростий і нелегкий, тому треба вчитися доброти, учитися бути уважним до людей, берегти й дбати одне про одного.

Ведучий. Здавна на Землі цінували праведне життя — життя чесне, щире й правдиве. Завжди користувалися повагою люди, готові прийти на допомогу: добрі, привітні, увічливі, тактовні, вдячні, чесні, терпеливі, щедрі. Дуже важливо вміти втриматися від шкідливих звичок, учинків та лихих намірів. І без Божої допомоги тут не обійтися, бо лише Він є Джерелом усякого добра, а «ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували» (Еф. 2:10).

Очевидно, ви знаєте й те, що за свої вчинки треба відповідати перед Богом, людьми та своєю совістю. А зло завжди буде покарано. Про це неодноразово згадується в усній народній творчості.

Казка «Злом за добро»

Автор. Ішов якось подорожній, аж чує хтось жалібно стогне на узбіччі.

Гадюка. Ой, ой-у-у-у! Звільни мене, добрий чоловіче, може, і тобі в пригоді стану.

Світлана Піговська, практичний психолог, соціальний педагог, учитель основ християнської етики Почапинської ЗОШ І–ІІІ ст. Тернопільської обл.

Автор. Пожалів чоловік гадюку, все-таки живе створіння, та й відхилив камінь. Тільки-но гадюка звільнилась, вона миттю обвела шию свого рятівника й почала його душити.

Подорожній. То так ти мені за добро платиш?

Гадюка. Ха-ха-ха! Який же ти дурний! Та де ти бачив, щоб за добро добром платили? Усі в цьому світі за добро злом платять, і я теж.

Подорожній. Та ні ж бо: за добро годиться платити добром! От звернімося до перехожих, хай вони нас розсудять.

Гадюка. Гайда!

Автор. От пішов чоловік зі своєю смертельною ношею, та й зустріли вони бідняка.

Гадюка і подорожній (в один голос). Скажи, чоловіче, за добро добром чи злом платять?

Бідняк. Та годилось би добром платити, але всі чомусь злом платять. Ось і я працював на пана ціле літо, а він мені нічого не заплатив за роботу, та ще й каже, що я йому заборгував, бо їв забагато.

Гадюка. Ну що, почув?

Подорожній. Он іде дідусь. Ще його поспитаймо.

Гадюка. Ну що ж, спитаємо.

Гадюка і подорожній (разом). Скажіть нам, дідусю, за добро добром чи злом платять?

Дідусь. Щоб вас правильно розсудити, я хочу побачити, як усе було насправді. Ходімо до того місця, де все трапилось.

Автор. Пішли вони до каменя. Гадюка злізла з шиї й лягла на узбіччя, а дідусь привалив її каменем.

Дідусь. Ось так усе було з початку?

Гадюка і подорожній (разом). Саме так і було.

Дідусь. Ну то нехай так і далі буде. Як не вмієш добром за добро платити, то лишайся тут назавжди. *(Та й пішли собі геть.)*

Автор. Життя завжди карає того, хто за добро злом платить. «А чим же платити за зло?» — питаєте ви. Зло треба вміти прощати. Здатність людини прощати ближньому зло, не мстити йому, утримуватися від сварки — свідчить про силу та красу людської душі.

Ведуча. Господь Бог створив людину вільною. Дав їй розум і волю, наділив правом робити добро. Тож бути вільним — означає робити вибір на користь добра. На жаль, людина скористалася цим правом і вчинила зло. Відтоді ми грішимо через нашу немір і слабкість, але такого права від Творця людина не одержувала.

Ведучий. Первинним призначенням людини було робити добро. Блаженніший Любомир Гузар казав: «Коли машина справно виконує свою роботу, про неї кажуть «добра» чи «гар-

на» машина. Так само людина, яка сповнює «людське» призначення, є доброю людиною. А ще добра людина робить добро з усмішкою і позитивним, погідним настроєм, безкорисливо».

Ведуча. Це відбувається тоді, коли людина пізнає Бога, Його любов, тоді й вона починає любити все по-іншому, її любов шириться на ближніх, палає світлом Божим. Жива любов перемінює, відкриває шляхи спасіння, жертвує собою заради ближніх. Уже живемо не пристрастними покличками тіла, а відрікаємося від злого та його слуг. Любов перемагає будь-яке зло.

Пантоміма «Три світи»

Звучить пісня Андрія Бакуна «Три світи». Виходить хлопець і зустрічається з Добром, Злом і Любов'ю. Учні виконують рухи згідно з текстом пісні.

Зустрілись три світи:

Любов, Добро і Зло.

І поєднати їх не вмів ніхто.

Добро дає надію на життя,

Любов поєднує близькі серця,

А Зло вбиває і Добро, і Любов —

І це бентежить нашу кров.

Приспів:

А на ті три світи одне лиш життя,

Воно поєднає назавжди.

Ти зустрінься з Добром

І серце відкрий,

Аж поки не змінить Зло його.

А потім раптом знов

Тебе захопить Любов.

Яскраві почуття

Любові, Зла й Добра

Хотіли викреслити люди з життя.

Та без Добра не буде в світі чудес,

А без Любові не злетиш до небес,

Без Зла не визнаєш про Любов і Добро.

Ці почуття не вкраде ніхто.

Ведуча. Отож поспішайте робити добро, починайте вже сьогодні, починайте з добрих учинків, бо ж, як каже народна мудрість: «Посієш учинок — пожнеш звичку, посієш звичку — пожнеш характер, посієш характер — пожнеш долю».

Перегляд мультфільму

«Робіть добро — воно заразне»

Читець 1. Ісус Христос прийшов на землю, щоб навчити нас любити. Любов — не музейний експонат, вона живе в наших серцях. Бог є любов. Коли ми любимо, ми подібні до Бога. Любити — означає забути самого себе, це значить завжди запитувати себе не про те, що інші можуть зробити для нас, а тільки про те, що ми можемо зробити для них. Істинно любити — означає шукати щастя й повноти життя не для себе, а для тих, кого любиш.

Читець 2. Звідки я можу дізнатися, як Бог до мене ставиться і в чому полягає Його любов? Бог потурбувався, щоб ми могли отримати відповіді на ці та інші запитання. «Творець дав світові дві книги, в одній Він показав Свою велич, у другій — Свою волю. Перша — це створений Ним видимий світ. Людина, задивляючись на красу й стрункість його будови, визнає Божу всемогутність у міру дарованого їй розуміння. Друга книга — Святе Письмо». Мислячи категоріями цього світу, ми звалили, що нас люблять за щось: за успіхи, за гарні оцінки, поведінку, за гроші, за статус у суспільстві, за гарний одяг, але Бог любить нас не тому, що ми є добрими, але тому, що Він є добрим, і тому, що ми — Його діти. Божа любов до нас не залежить навіть від наших гріхів чи добрих учинків. У притчі про багача і

Лазаря Бог устами Авраама звертається до багача, котрий через своє грішне життя потрапив у пекло, словами «сину мій», а не «грішнику», «пропащий», показуючи, що Він продовжує любити його й називати своїм сином навіть у пеклі та що пекло — це не воля Бога, а власний вибір кожної людини. Апостол Павло в Посланні до римлян запевняє нас, «що ні смерть, ні життя, ні анголи, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, ні вершина, ні глибина, ані інше якесь створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!» (Рим. 8:38–39).

Читець 3. У однієї матері був син, в якого вона вкладала всю свою любов. Батько залишив сім'ю, коли дитині ще не було й року. Тому мати змушена була важко працювати, щоби прогодувати свою єдину кровиночку. Ночі проводила біля колиски малюка, а вдень, беручи його зі собою, в поті чола працювала на полі, прагнучи дати своїй дитині найкращу їжу і одяг, причому сама часто недоїдала і відмовляла собі в найнеобхіднішому. Від дитини нічого не бажала на заміну, хіба що вдячності, бо просто любила його. Син підростав і, ставши дорослим, на жаль, часто змушував свою матір плакати, бо вів розгульне життя, пив, крав, займався рекетом. Одного разу його спіймала міліція, і він був засуджений до десяти років ув'язнення. Перебуваючи у в'язниці, він обдумав своє життя, усвідомив, скільки болю завдав своїй матері, і не міг повірити, що вона його пробачить і прийме. Тому, добуваючи свій термін ув'язнення, він написав їй такого листа: «Дорога мамо, я знаю, що завдав тобі багато болю й нерідко змушував тебе плакати. Завтра закінчується термін мого ув'язнення, і я хотів би повернутися додому. Якщо ти можеш пробачити мені, то прив'яжи на нашу стару грушку, під якою ти колишала мене, білу хустинку. Коли побачу білу хустинку на старій грушці, то знатиму, що ти мене пробачила і готова прийняти, а якщо ні, то все зрозумію, поїду в місто, і ти мене більше ніколи не побачиш». Коли прийшов час звільнення і він під'їхав до рідної оселі, то зі страхом і трепетом підвів свої очі, щоб подивитися на стару грушку. І раптом з його очей полилися гіркі сльози розкаяння: він побачив, що ціле дерево знизу й доверху обвішане білими хустинками. Він вийшов з автобуса, а там його вже чекала старенька мати з відкритими обіймами і зі словами на устах: «Я щодня виглядала твого повернення, мій сину».

Так само і Бог прагне, щоб ми прийняли Його любов. Він не змушує нас Його любити, тільки щоб ми дозволили Йому себе любити. Навіть за тих, що Його розіп'яли, Ісус молиться, просячи: «Отче, відпусти їм, бо не знають, що чинять вони!..» (Лк. 23:34).

Пісня «Хай живе любов»

(<https://bit.ly/35r4Vkk>)

Знаю, що важко, та з вірою йду,

Гори долаю, по морю пливу.

Знаю, що важче зустріне мене,

Та поруч надія в любові живе.

Приспів:

Хай живе, хай живе любов, 3 р.

Хай приносить радість знов і знов.

Знаю, що завтра я можу піти

В далеку дорогу, у вічні світи.

Знаю і хочу, щоб радість була,

Щоб люди сміялись, не було щоб зла.

Ведуча. Про добру людину кажуть, що вона красива душею. Не обов'язково, щоб у неї було гарне обличчя, чи вишуканий одяг, але до таких людей тягнуться інші люди, як до світла, таким людям звіряють свої секрети, бо вони ніколи не зрадять, завжди допоможуть у скрутну хвилину. «Хто людям добра бажає, той і собі має», — говорить народна мудрість.

Ведучий. Теплі промені добра здатні розтопити навіть крижане серце, вони можуть освітити шлях, можуть зігріти і вселити надію світлим і чистим людям. Але водночас вони ніколи не зігріють тих, хто має в серці пихатість, скупість, лінь, гнівливість, зажерливість, заздрість та зарозумілість. У нахабстві немає ніякого позитиву, дарма кажуть, що нахабство — друге щастя.

Казка «Як півень сонце розбудив»

Автор. З давніх-давен наша Земля ніжилася у променях Сонця. Без утоми, без відпочинку віддає воно своє тепло земним просторам.

Але люди кажуть, що одного разу трапилося таке, що Сонце заснуло у своїй високій домівці. Зайшло Сонце до палацу, зачинило двері, вляглося на золоту постіль та й заснуло.

А на Землі запанував Морок, непроглядна темінь. Люди не змогли знайти своїх домівок, затих пташиний світ, тільки очі хижаків світилися в темряві.

Лев. Що будемо робити, звірі, кого пошлемо з-поміж нас, щоб Сонце розбудив? Пропоную послати Павича. Сонце неодмінно захопитися його неземною красою й засвітить!

Павич. Добре, Царю звірів, я неодмінно розбуджу Сонце.

Звірі (разом). Він, тільки він розбудить Сонце!

Павич (нахабно увійшовши). Чи довго ти ще збираєшся ніжитись у своїй постелі, лежню?! Хіба ти не знаєш, що на Землі тепер панує темрява... У такій темряві мене можуть переплутати зі звичайною куркою. Підводься, дай Землі світла й тепла, бо в темряві хтось може ненароком наступити на мій красивий хвіст і поламати пір'я. Тоді не стане Павича — найкращого серед усіх...

Сонце (не розплющуючи очей). Іди геть, невігласе, ти навіть не постукав, не привітався, як це роблять делікатні тварини. Тебе, пташко, турбує тільки краса твого хвоста. Ти розбудив мене заради власної пихи. Іди геть, бо спалю тебе разом із хвостом!

Павич (засмучено). Воно навіть не глянуло на мене.

Звірі. Що робити? Який жах!

Лев. Відправимо Солов'я, бо краще від нього ніхто не співає.

Звірі. Соловей, соловей! Ніхто краще від нього не співає.

Соловей (сердито). Чи довго ти збираєшся спати, лежню? І не соромно тобі, що на Землі — п'ятьма? Невже ти не знаєш, що ми, солов'ї, співаємо тільки вночі. Скоро ми безголосими станемо й тоді нас уже не відрізниш від простого горобця. Через твою лінь я можу позбутися елітарного статусу у світі співучих птахів. Підводься, виходь, освіті мені дорогу, зігрій гнізда моїх маленьких пташенят, майбутніх співаків.

Сонце (розгнівано). Іди геть, бо спалю тебе вщент! (Соловей утік.) Дурні земні істоти, немає в них теплих слів на мою адресу. Скільки тепла я віддаю Землі, а вони — ні вітання, ні прощання, тільки про себе дбають. (Сонце повернулося на інший бік, укрилося золотою ковдрою та занурилося в сон.)

Соловей. Сонце навіть не захотіло слухати мене, ледь не спалило вщент.

Звірі. Що ж робити?

Півень (несміливо підходить до звірів). О всемогутній Владико, царю звірів, лісів непрохідних, володар долин і гір, звертаюся до вас із великим проханням — відішліть мене, будь ласка, до Сонця. Може, я зумію його розбудити?

Звірі. Ха-ха-ха!

Лев (р'явкнув). Тихо! Добре, але якщо ти не розбудиш, — я тебе з'їм перший! Зрозумів?

Півень. Добре — тільки відпусти до Сонця, та швидше, бо лиха на Землі все більшає.

Лев (сміючись). Лети, але пильнуй, щоб не стати моєю здобиччю.

(Півень постукав у двері до Сонця.)

Сонце. Увійдіть!

Півень. Низько вклоняюся вам, Жар-Сонце! Пробачте, що порушив ваш спокій і сон. Але зробив я це не заради корисності своєї, а заради добра для інших звірів і людей. Погано їм дуже, погано без ваших теплих променистих очей, тяжко нині в п'ятні, страшно за дітей. Не кожен може знайти їжу в темряві, воду, батьків, друзів. Не за себе прошу: своє зерно я й у багнюці відшукаю — за інших душа болить, за інших прошу. Зрозумійте мене, будь ласка.

Сонце (підвелось і здивовано запитало). А для себе нічого не просиш?

Півень (рішуче). Ні! Порушити ваш спокій можна лише заради інших, їхнього блага. Заради себе я не збудив би вас.

Сонце. А скільки вас там на Землі таких, які готові заради інших пожертвувати собою?

Півень (тихо). Не дуже багато, але є на Землі ті світлячки, на яких зі своїх нірок інші дивляться, зі своїх гнізд визирають і потихеньку вчать так жити, зважаючи на інтереси інших на цій величезній Землі.

Сонце (ласкаво). Ти молодець, Півнику! Лети на землю, а я тобі до самої Землі освітлюватиму дорогу. За твою щедрість я теж віддячу щедрістю на Землі: подарую всім тепло і світло.

Півень. Дякую Жар-Сонце! Дякую-ю, ку-ку-рі-ку!

Автор. Відтоді з півночі й до сходу сонця кричать півні щогодини: «Ку-ку-рі-ку». І сонце сходить, і знову без утоми дарує світло і тепло земним просторам.

Читець 1. Твори добро.

Роби добро — добром тобі воздасться.

І словом й ділом в світ його неси.

І матимеш від того стільки щастя,

Тепла, любові, світла і краси,

Що світ нараз веселою заграє,

І засиніють чисто небеса.

І серденько від щастя заспіває,

Відчуєш і побачиш чудеса.

Душа теплом наповниться по вінця

І ласкою чарівно зацвіте.

Немає в світі кращого гостинця,

Як зрозуміти правило просте —

Твори добро! І йди вперед сміливо

З теплом душі і ласкою завжди.

Бо це і є те найцінніше диво,

Яке тебе закриє від біди.

Надія Красоткіна

Читець 2.

Не забувай про ближнього ніколи,

Цьому присвячуй все своє життя.

Нехай душа, як те безмежне поле,

Радіє і сміється як дитя.

Не забувай за ближнього молитись,

Твоя молитва долетить до Бога,

А якщо нічим, хоч думками поділитись,

Нехай в душі твій за ближнього живе тривога.

Нехай живе за ближнього турбота,

Нехай любов до ближніх не згасає —

Для християн це найважливіша робота,

Яка завжди нас від гріха спасає.

Генріх Акулов

Читець 3.

Без любові не можна жити,

Треба всім вона з юних літ.

Без любові зав'януть квіти,

Стане сірим безликим світ.

Без любові загине казка

І душа не злетить до зір.

Доброта пропаде і ласка,

Стане сірим усе, повір.

Без любові душа змліє,

Зникне усмішка на вустах.

Навіть білий сніжок посіріє,

І людину огорне страх.

Без любові не можна жити.

Хай у серці вона горить.

Хай душа ваша вміє любити,

Бо любити — це значить жити!

Надія Красоткіна

Пісня «Хай буде щастя і любов»

(Сл. Ольга Ткач, муз. Назарій Яремчук; <https://bit.ly/2VZ20No>)

Коли лягає спати втомлений день,

Коли не чути ні розмов, ні пісень,

Я у прозорі очі неба дивлюсь,

За все, що маємо, завжди помолюсь.

За те, що злагода в родині живе,

За те, що пісня поруч хвилює б'є,

Я відпускаю всі свої почуття

І розумію, як прекрасне життя, наше життя.

Приспів:

Я знов повторюю слова, що співає весна:

Хай буде щастя і любов, як шовкова трава,

Хай буде радість на землі, мов п'яний літній дощ,

І єдине на всіх почуття поміж нас.

Я бачу, що любов в родині живе,

Тому що пісня поруч — доля в нас є,

Знов відпускаю всі свої почуття

І розумію, як прекрасне життя, наше життя.

Ведуча. Любов — це мистецтво, і вона вимагає тренування, як і набуття будь-якого досвіду. Хороші лікарі, музиканти, художники, спортсмени годинами вправляються, щоб удосконалити свої вміння та здібності. Так і з любов'ю: якщо ми перестанемо любити когось за першого ж ускладнення стосунків, ми не розвинемо в собі вміння любити. Якщо ми не будемо докладати зусиль, щоб любити, ми будемо самотні й нещасні. Учїться любити!

Сценка

На столі стояли чотири свічки і своїм вогнем освітлювали кімнату. Вони говорили між собою в тиші.

Свічка 1. Мене звуть Спокій... Однак люди не ладнають зі мною. Тому я не хочу більше горіти!

І перша свічка погасла.

Свічка 2. Мене звуть Віра... Але мене більше не потребують люди. Вони відрікаються від мене, тому мені краще згаснути!

Після її слів подув вітерець і погасив другу свічку.

Свічка 3. Мене звуть Любов... Я втомилася підтримувати свій вогник. Люди не вміють любити й цінувати. Вони хочуть бути байдужими.

Тільки-но третя свічка вимовила ці слова, її вогник погас. У цей час до кімнати зайшла дитина. Вона побачила, що три свічки погасли й заплакала.

Дитина. Чому ви погасли? Мені страшно в темряві!

Свічка 4. Не потрібно плакати й боятися! Адже поки я не згасла, можна знову запалити інші свічки. Мене звуть Надія!

Ніколи не втрачайте надію!

Звучить мелодія «Хай живе надія»

<https://bit.ly/3aWSOx1>, ведучий читає настанови

Матері Терези:

- Любіть один одного, як Бог любить кожного з вас: сильною й особливою любов'ю. Нехай кожен буде милий з іншими; краще припуститися помилки з доброзичливістю, ніж ро-

бити дива — без неї.

- Плід тиші — молитва, плід молитви — віра, плід віри — любов, плід любові — служіння, а плід служіння — мир.

- Якщо ви хочете бути щасливою родиною, якщо ви хочете бути святою родиною, віддайте свої серця любові.

- Бог не створював злиднів; їх створили ми. Перед обличчям Бога ми всі вбогі.

- Ми не можемо робити великих справ, лише малі з великою любов'ю.

- Не дозволяй собі засмучуватися невдачею, якщо ти зробив усе, що міг.

- У цьому секрет добра: спочатку воно слабке, але всемогутнім стає вкінці. Зло, навпаки, всемогутнє спочатку, але слабшає з часом.

- Будьте вдячні! Якщо ви цінуєте все, що дає вам Бог, Він не залишить вас.

Показ слайдів на пісню Наталі Май «Добра пісня»

Читець 1. Бруно Ферреро колись написав: «Здатність промовляти — великий дар. Щоб людина не говорила надто багато нерозумних слів Богові, Він дав їй десять пальців, щоби пам'ятати Його мудрі поради:

Щоб перше слово було добре.

Щоб друге слово було правдиве.

Щоб третє слово було справедливе.

Щоб четверте слово було шире.

Щоби п'яте слово було відважне.

Щоб шосте слово було делікатне.

Щоб сьоме слово несло втіху.

Щоб восьме слово було ласкавим.

Щоб дев'яте слово було сповнене поваги.

Щоб десяте слово було мудре.

Далі мовчи...

Ведучий. Блаженніший Любомир Гузар казав: «Ви дуже сильні, якщо бажаєте добра, якщо стараєтеся, якщо гуртуєтеся, якщо намагаєтеся спільно творити добро, жити чесно, жити творчо. Заради радості, яку можемо так принести Богові й ближньому, варто трудитися, жертвувати свій час і свої зусилля.

Ми дійшли до того, що людина дивиться на іншу людину як на ворога. Так багато насильства на телебаченні, що людина звикає до нього, думає, що так має бути. Коли нашим богом стає гріш, ми можемо дуже багато згубити, і це дуже небезпечно».

Ведуча. Апостол Павло залишив нам чудовий гімн любові, з якого ми можемо зрозуміти, як діє жива любов і як вона виявляється: «Любов довго терпить, любов милосердствує, не задрить, любов не величається, не надимається, не поводитьсь нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе зносить, вірить у все, сподівається всього, усе терпить! Ніколи любов не перестає!» (1 Кор. 13:4–8).

Читець 1. Божа любов

Людиночко! Любов на світі є,

і ти прекрасно знаєш.

Також у світі є іржа,

яка всіх роз'їдає.

Це гордість, заздрість і лукавство,

це гнів, зажерливість, брехня,

але повір, у цьому всьому

є і малесенька іскра.

Вона горить і не згасає,

у наших душах і серцях,

і кожен з нас у собі має

любов до Бога, до Отця.

Любов до ближнього, до брата,
до сина, дочки і сестри,
любов до матері і батька,
і до духовної краси.

Щасливі ті, що свою долю
у косу святості сплели,
і свої душі, мов перлини,
у Божій ласці зберегли.

Як важко нам, що хочуть в небі
у мирі в Господі спочити,
але і так і не зумівши,
любов від жаху відрізнить.

Ми серцем добре розумієм,
що гнів і гордість — це є зло,
але, як знати, чи зумієм,
перетворити це в добро.

Ми хочем грошей, хочем влади,
ми хочем гарного життя,
не зрозумівши, що багатство —
це є покора й каяття.

А терпеливість і побожність —
це мир в душі і зміст буття.
Що милосердя — це чеснота
достойна гідної хвали,
а лагідність — винагорода
за всі пророблені труди.

І як прекрасно бути з Богом
в хвилини радості й журби,
і прославляти Його Ймення
на всі століття і віки.

Дорога ця не є легкою,
вона терниста і важка,
але ти добре розумієш,
що там спасіння від гріха.

Отож прийді́м і ми до Бога,
до Сві́тла, Щи́рості й Тепла.
подякуймо Йому за долю,
і за тягар свого хреста.

Візьмемося ж разом за руки
і помолі́мся до Творця,
і при́йде спо́кій в наші душі,
любов до ближніх й до Отця.

О. С. Коробейник

Читець 2. Твори добро

Ти усміхнися небу,
усім, хто біля тебе:
і братику й сестричці,
і сонечку й травичці.

Люби усіх довкола,
удома та у школі,
і ця любов із Неба
повернеться до тебе.

Прощай дрібні образи
і помирись одразу.
Хто вміє всім прощати,
сильнішим здатен стати.

Твори добро, дитино,
і у твоїй родині
воно знайде домівку
віднині і довіку.

Читець 3. Роби добро

Роби добро — добром тобі воздасться,
Сади свій сад, хай квітнуть в нім діла.
І на образі злом — ніколи і нізашо,
Бо лиш від цього у житті біда.

Роби добро — добром тобі воздасться,
Можливо, не відразу і не вже,
Але повір, прийде й до тебе щастя,
Повір, добро безслідно не мине.

Ніколи злом на зло не відкликайся,
Це відчуття у тобі людяність вбива,
А на образі — просто усміхайся,
Якщо в душі пітьма — вона гнила.

У ненависті ти не побачиш світла,
Бо душу зло, як павутина обплете,
Така душа ніколи не розквітне,
Така душа лиш мохом поросте.

Твори добро — добром тобі воздасться,
З окрайцем хліба йди, посоленим у смак.
І у твоє життя, звичайно, прийде щастя —
Бог бачить все, а ти в Його руках.

Пісня Богдана Кучера «Хай добро вам сіється»

(<https://bit.ly/2WkFRrD>)

Літо забарилося, осінь припізнілася,
А зима з весною ніби не була.
Як би нам не жилося, ми таки змінилися,
Що ж там відбувається в кожного в душі?

Хтось гіренько мається, хтось в добрі купається,
Хтось забув про храм свій Божий назавжди.
Тільки нам лишилося те, що не змінилося,
Бути дітьми Божими на своїй землі.

Приспів:

Хай добро вам сіється
І на краще зміниться,
Все, що Богом суджене,
Хай не відійде.

Сину, аж до вічності не розмінюй гідності,
Як би в цьому світі важко не було.
Ой, кохай-закохуйся, родом тай помножуйся
І в піснях майбутнього засівай добро.

Щоб нас не боялися, щоб не насміхалися,
Мовою від матері, сину, промовляй,
Щоб усі любилися, Богові молилися
Над своєю долею, сину, запануй.

Ведучий. Тож хай світлими й чистими будуть ваші помисли, а всі справи — добрими. Нехай кожен із вас задумается: «А чи все я зробив для того, щоб людям біля мене було затишно й спокійно?» Пам’ятайте слова Й. Гете: «Перед великим розумом я схиляю голову, а перед великим серцем — коліна».

Ведуча. Віддані людям тепло й душевна доброта обов’язково повернуться до вас. Бо вірний Господь пильнує за Своім законом сіяння і жнив. Тому нехай не буде у вашому серці місця злим помислам. Хай оживає істина стара —

Усі разом. Людина починається з добра!

А зараз прийміть від нас послання любові (*співають усі*): «Хай Господь тебе благословляє і дарує мир тобі. І любов’ю наповнює тебе, Він завжди з тобою е!»

Ведучий. Дякуємо всім за увагу! До нових зустрічей!

Література

1. Святе Письмо.
2. С. Беля. Довіритися Любові. Львів. 2004.
3. Ю. Августин. Зцілення почуття кривди. Львів. 2013.
4. Н. Шподарунок. Немає більшої любові... Божий сіяч. №3. 2014. С. 5.
5. Чуда від Святого Бенедикта. Львів. 2001.
6. Л. Ганжелюк. Зернятко добра. Дубно. 2004.
7. <http://www.poeziya-ukrainy.com.ua>
8. Л. Гузар. Про гріхи і чесноти. Харків: Фолио. 2018.
<https://www.youtube.com/watch?v=HkcVSenfwZQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=B89v9Y0XcVI>

ЛАГІДНІСТЬ, СМирЕННІСТЬ, МИР ЯК ПЛІД СВЯТОГО ДУХА

Урок для 11 класу

Мета: поглибити знання учнів про лагідність, смиренність і миролюбність християн; розвивати в учнів уміння аналізувати, порівнювати й узагальнювати факти; працювати з Біблією; розвивати творче мислення, пам’ять та увагу учнів; сприяти формуванню в учнів християнського характеру.

Обладнання: Біблія, ватман, фломастери (маркери).

Тип уроку: комбінований.

...навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірливий
серцем, і знайдете спокій душам вашим.

Мт. 11:29, сучасний український переклад

Ольга Прокопович,
м. Рівне

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент. Вітання

Налагодження контакту з класом (тренінг-тест)

Учитель. Візьміться лівою рукою за мочку правого вуха, а правою — за кінчик носа. А потім за командою поміняйте положення рук: правою рукою візьміться за ліве вухо, а лівою — за кінчик носа. Повторіть вправу кілька разів.

II. Актуалізація опорних знань учнів

Учитель. Звичайно, координація рухів для людини дуже важлива і вирізняє її серед інших живих істот. Але хіба тільки цим вирізняється людина з-поміж інших творінь Божих? Хто є людина? Яке її походження і статус? Які ви можете назвати вчинки людини, які змінили хід історії? (*Заслухати відповіді учнів, скориставшись методом «мікрофон»*).

III. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Так, ми можемо навести чимало прикладів, коли вчинки людей змінювали хід історії. Але з чого все почалося?

Приклад

— Тату, з чого починається війна? — запитує батька маленький Андрійко, дивлячись телевізійні новини.

— Усе починається більш-менш однаково: якщо, наприклад, Англія і Америка виявляють, що в них різні погляди на якийсь предмет...

Тут втручається мама:

— Не говори дитині дурниць. Америка і Англія ніколи не сваряться!

— Це не стосується справи. Я тільки наводив приклад.

— Ти завжди робиш плутанину в його голові!

— Краще нехай у ній буде хоч щось, аніж мала б бути порожня!

— Дай спокій!.. Це — нісенітниця!

Їхню сварку перериває Андрійко:

— Дякую, я вже зрозумів!

Бруно Ферреро

Учитель. Що зрозумів Андрійко? Коли насправді все почалося? Як цьому зарадити? Відповісти на ці та інші питання спробуємо впродовж уроку.

IV. Повідомлення теми та мети уроку

V. Сприйняття нового матеріалу

1. Учитель. А що особисто для вас означає мир? (*Заслухати відповіді учнів, скориставшись методом «мікрофон»*.)

Поетеса Надія Красоткіна так висловила свої міркування:

Мир на землі — це затишок і тиша,
Це сміх дитячий і душі політ,
Коли поет чарівні вірші пише
Про незвичайний, дивовижний світ.

Мир на землі — це росяні світанки,
Краса і творчість, пісня у гаях.
Мир на землі — це вечори і ранки
Із радістю і щастям у серцях.

Мир на землі — це дім і мама, й тато,
Й любові стільки — просто через край!
Це та земля, де щастя є багато,
І в кожній хаті — хліба коровай.

Це та земля, де сміх і пісня лине,
А діти йдуть до школи знов і знов.
Й ніколи у боях ніхто не гине,
Бо там господар — щастя і любов.

«Багато хто думає, що мир — то відсутність війни. Але мир — це є дещо більше. Мир — ще й добрі стосунки між людьми, коли ми не брешемо один одному, не шукаємо вигоди, не бажаємо зла. Мир треба нести кожного дня, кожного дня треба налагоджувати контакти між людьми, шукати доброго спілкування... Коли ти своїми вчинками показуєш людині, що віриш їй, відкриваєш добро свого серця, це робить її іншою» (Бл. Любомир Гузар).

Отож, якщо ми трішки подумаємо, то знайдемо й найпершу війну в історії людства. І коли ж це сталося? Так, де-факто це сталося тоді, коли Каїн убив свого брата Авеля. Але де-юре це сталося раніше, коли їхні батьки — Адам і Єва — згрішили в раю. Відтоді наслідки гріхопадіння переслідують людство: люди не мають миру між собою, не мають миру і в своїй душі.

2. Учитель. Як можна змінити ситуацію? Слово Боже — живе і діяльне, завжди має чим нас потішити, дати пораду чи вказати причину нещастя. Ісус Христос, навчаючи людей на горі, казав: «Блаженні лагідні, бо землю вспадають вони» (Мт. 5:5).

Дослідники Біблії кажуть, що Ісус Христос тут застосував прийом алюзії, тобто натяк або вказівку на якийсь загально-відомий історичний, літературний чи побутовий факт. Так Ісус Христос указує на той час, коли люди були щасливі на землі, тобто в раю, коли вони мали повну внутрішню гармонію і перебували в гармонії із зовнішнім світом. Оцей потяг до щастя, сум за втраченим раєм на «генетичному рівні» несе в собі людство протягом тисячоліть. І весь цей час наш Бог, який «не є Богом безладу, але миру» (1 Кор. 14:33) підтримує Своїх дітей і направляє їх до тієї стабільної, обіцяної, успадкованої землі:

«І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі» (Флп. 4:7);

«А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма!» (2 Сол. 3:16).

3. Учитель. Але «успадкування землі» має умову: спадкоємці мають бути лагідними.

«Лагідність — це моральна якість та чеснота, чутливість у стосунках і доброта в поведінці, основана на любові, терпінні та милосерді. Лагідність протистоїть гніву. Лагідність більше ніж просто стриманість, увічливість чи вміння володіти своїми емоціями. Лагідність виходить із глибини люблячого серця» (Вікіпедія).

Отже, лагідність це не стиль поведінки, а стан розуму і серця; це щось дорогоцінне в очах Божих: «захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом» (1 Петр. 3:4).

Епіграф до уроку свідчить про те, що Бог особисто виявляє цю якість. Завдяки лагідності Бога грішні люди через жертву Ісуса Христа, Сина Божого, можуть наблизитися до Нього й отримувати Його прихильність. І якщо ми хочемо «успадкувати землю», то маємо наслідувати Ісуса Христа. Адже лагідність — це здатність людини перейнятися проблемами іншої людини, увійти в її становище і при цьому не засудити її. Бо лагідна людина розуміє, що першою жертвою гріха є сам грішник. Серце лагідної людини відкрите до Слова Божого, до того, щоб Господь навчав її Своїх шляхів, Своєї правди.

«Перенесемо спокійною душею образи, пам'ятаючи, що лагідність робить нас послідовниками Бога. Господь силу Свою показав, Він потряс землю, воскресив мертвих, день зробив уночі, але не покарав нікого... Коли ти піддасися тяжкому осуду, згадай лагідність Христову, — і придбаєш брата чи сестру. В іншому випадку ніколи не припиниться ворожнеча» (Іоанн Золотоустий).

4. Учитель. Розглянемо ще одну чесноту, якої маємо навчитись у Ісуса Христа, — це смирення. З погляду морфеміки слово «смирення» має спільний корінь зі словом «мир» і вже навіть на такому рівні має стосунок до «успадкування землі», до втраченого миру і спокою в душі людини. Апостол Яків також зауважує: «Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать» (Як. 4:6б).

Що ж таке смирення (смиренність, сумирність, смиренство)? Смирення — це фундаментальна християнська чеснота, яка є засобом визнання правди. Правди, яка полягає в тому, що люди слабкі, не все можуть, грішні. І йдеться тут, звичайно, не про фізичну силу чи кількість грошей. Смирення полягає не в діях, які ми вчиняємо або не вчиняємо. Смирення — це склад розуму, який подобається Богові; це стан духу людини, при якому вона правильно думає про себе; це статус, якого ми набуваємо в Бога. Смирення — це не пасив-

на покірність, але активні, сміливі дії під керівництвом Бога. Смиренність розвивається, коли людина роздумує про свої взаємини з Богом і ближніми у світлі біблійних принципів, застосовуючи ці принципи у своєму житті. Смирення допомагає зносити негаразди та біди, що трапляються в житті людей, не опускаючи при цьому рук, а продовжуючи служити Богові та іншим людям.

Смирення — це одна з якостей Бога. Це не означає, що Бог займає становище нижче від когось чи має комусь підкоритись. Його смирення виявляється в тому, що Він не воює з грішними й слабкими людьми, а навпаки, віддав Сина Свого як жертву за гріхи людей. Бог виявляє незаслужену доброту й милість до Адамових нащадків, відкриваючи перед ними можливість жити вічно з Ним у раю, в «успадкованій землі». Найкращий приклад того, як смиренно служити Богові, подав Ісус Христос: будучи Сином Божим, відмовився від усього і став людиною; усе Своє земне життя служив людям; був смиренным аж до ганебної смерті на хресті.

Смирення є мірою духовного зростання людини. Людина віддає Богові свої думки, свою душу і своє життя, а Господь не підміняє їх іншими (чужими), але, наскільки ми дозволяємо, очищає їх Своєю чистотою, сповнює благодаттю, Отцівським благословенням — і вертає їх нашими ж, але оновленими, освяченими. І цей процес є нескінченим святом співпраці Бога з людиною, під час якої у людини формуються «плоди»: «А плід духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра, лагідність, здержливість: Закону нема на таких!» (Гал. 5:22–23).

5. Учитель. Отже, успадкувати обіцяну землю, повернути втрачений рай можливо. Що для цього треба робити? Коли робити? Як робити? Що ви можете порекомендувати?

Робота в групах. [Методичні рекомендації. Кожна група формулює 3–4 рекомендації, які потім зачитують і записують на дошці (ватмані) як «Рекомендації спадкоємця»].

Очікуваний результат.

Рекомендації спадкоємця

1. Уважно ознайомтесь із заповітом (Біблією).
2. Перш ніж діяти, поміркуйте, як би вчинив Ісус Христос у конкретній ситуації.
3. Оскільки лагідність і смирення можливі, не існує жодної причини, аби обходитись без них.
4. Лагідність і смирення не припускаються поганих манер.
5. Потреби інших ставте вище за свої.
6. Відкривайте в людях добрі й гарні якості (чесноти) навіть тоді, коли вони все роблять для того, аби їх приховати.
7. Щодня шукайте бодай однієї можливості зробити щось добре для когось зі свого оточення.
8. У труднощах керуйтеся молитвою та любов'ю, а не емоціями.
9. За будь-яких обставин не беріть участі в булінгу (від англ. bullying — цькування інших людей).
10. Лагідність і смирення — це свідомий вибір людини, яка не наполягає на своїх правах, а тому зберігає мир (внутрішній та з іншими людьми).
11. Переадресуйте славу та вдячність Господеві та іншим людям, які допомагають вам ставати кращими.

VI. Осмислення об'єктивних взаємозв'язків

1. Учитель. Послухайте одну історію (за мотивами оповідання Бруно Ферреро) і скажіть, про які чесноти тут ідеться.

«Цей день розпочався не зовсім добре, і виглядало так, що закінчиться він ще гірше. У переповненому тролейбусі мене штовхали з усіх боків і це не додавало радості.

Раптом я почула голос, що долинав з передньої частини тролейбуса:

— А правда, гарний день?

Через тисняву мені не видно було чоловіка, який це мовив. А він продовжував: описував весняний парк, звертав увагу пасажирів на прекрасний собор попереду, на театр, на історичну будівлю невеличкого заводу, на військові казарми... Невдовзі вже всі пасажирки визирали через вікна тролейбуса. Його захоплення мало таку силу, що я вперше за цілий день усміхнулась.

Тролейбус доїхав до моєї зупинки. Із труднощами пробираючись до виходу, я побачила нашого «провідника». Це був чоловік доволі огрядний, із чорною бородою, у темних окулярах, а перед собою тримав палицю... Чоловік був незрячий.

Я вийшла з тролейбуса, і раптом моє напруження, моя знервованість зникли. Бог у Своїй доброті послав незрячого, який допоміг мені прозріти. Для мене стало очевидним: попри те, що інколи справи йдуть погано, що все здається сумним і темним, — світ усе-таки чудовий! Наспівуючи, я бігла по сходах до свого помешкання, бо не могла дочекатись хвилини, аби привітати своїх рідних словами: «Гарний сьогодні день, правда?» (Заслухати відповіді учнів.)

2. Учитель. Зміна поведінки окремої людини (групи людей чи суспільства загалом) проходить, як вважають деякі вчені — психологи, педагоги та соціологи, у кілька етапів:

На кожному з цих етапів, застосовуючи різні методи та засоби, можна певним чином вплинути чи стимулювати зміну поведінкової моделі людей. Останнім часом у цьому напрямі значного розвитку набуває так звана соціальна реклама (плакати, оголошення, відеокліпи тощо).

Пропоную вам створити соціальну рекламу за темою уроку.

- Вимоги до реклами:*
- змістовна;
 - цікава;
 - якісно виконана;
 - містить необхідні й достатні відомості для характеристики об'єкта реклами.

[Методичні рекомендації. Учні працюють у групах. Кожна група через певний час презентує свою рекламу. Групи, які не встигли представити свою роботу, можуть зробити це на наступному уроці.

Приклад. Оголошення на дверях кабінету косметолога: «Нова революція у сфері косметики: гарна душа робить гарним і обличчя»].

VII. Підсумки уроку

1. Лагідність, смиренність і мир — плід Духа Святого у людині.
2. Символом Духа Святого є голуб. Символом миру є голуб з оливковою гілочкою. З 1982 року 21 вересня відзначають Міжнародний день миру.
3. Історія ізраїльського народу свідчить про те, що захищати свою сім'ю, свій народ, землю, на якій живеш, від ворогів — це правильно.

V. Домашнє завдання

Закінчити створення соціальної реклами.

ВІКТОРИНА «ЗНАВЦІ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ»

Світлана Пропапас, учителька
Цепцевицької ЗОШ І–ІІІ ст.
Сарненського р-ну Рівненської обл.

Дидактичний матеріал

Ми живемо в час, коли швидкими темпами розвиваються не лише технології, але й аморальність. Оскільки діти — це майбутнє не лише сім'ї, а й держави, важливо посіяти в них те, що згодом виросте й приноситиме хороші плоди і їм самим, і іншим людям. А це, я переконана, неможливо без Слова Божого. Цю вікторину було створено для того, щоб стимулювати дітей до читання Біблії й виявлення хороших якостей і чеснот у біблійних героїв. Важливо, щоб діти усвідомлювали наслідки відсутності цих чеснот, а головне — намагатися ці чесноти виховувати в собі й застосовувати їх у житті, адже, саме пам'ятаючи про біблійних героїв, легше стриматися й оминати небезпеку у вигляді гріха.

Вікторину можна використовувати під час тижня духовності, на уроках духовно-морального спрямування, особливо на основах християнської етики. Упевнена, що, провівши вікторину, ви вже посієте зерно любові до Біблії, прагнення до знання Божих заповідей тощо.

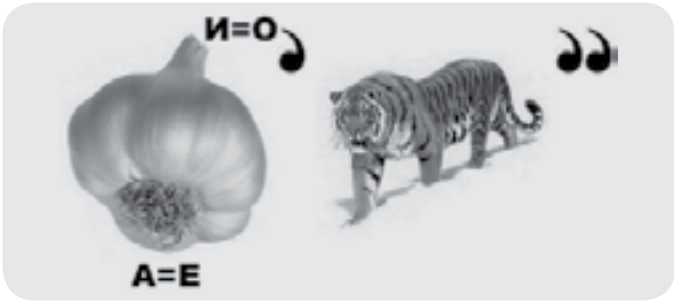
Привчай юнака до дороги його, і він, як поста-
ріється, не уступиться з неї.

Пр. 22:6.

I тур

1. Розгадайте ребус: чесноти

(Команда, яка першою розгадає ребус, отримує
додатковий бал.)

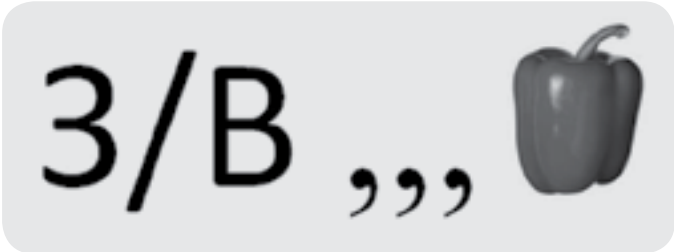
2. Напишіть навпроти кожної чесноти біблійного героя, якому ця чеснота найбільш характерна:

1. Терплячість	
2. Мудрість	
3. Мужність	
4. Сміливість	
5. Любов	
6. Віра	
7. Смирення	
8. Праведність	
9. Доброта	
10. Щедрість	

Кількість балів _____

II тур

1. Розгадайте ребус: знавець

2. Відповідайте на запитання: «Чи зустрічалися..?»:

- Апостол Петро і Марія Магдалина.
- Апостол Петро та Корнилій.
- Марта та Лазар.
- Ісус Навин та Юда Іскаріот.
- Марія, мати Ісуса, та Іван Богослов.
- Симон та Ісус.
- Єлизавета та Іван Хреститель.
- Варнава та апостол Петро.
- Закхей та Матвій.
- Ісус Назарянин та Яір.
- Йосип із Ариматеї та Пилат.
- Апостол Павло та апостол Петро.

Кількість балів _____

III тур

1. Розгадайте ребус: заповіді

2. Відповідайте на запитання:

- Де були отримані Заповіді Божі?
- Яку ваду мав Мойсей?
- Хто був вірним товаришем Мойсея?

- Скільки часу мали йти євреї через пустелю та скільки йшли?
- Назвіть шосту заповідь.
- Назвіть десятую заповідь.
- Через яке море Мойсей переводив ізраїльський на-
род?
- Яка заповідь з обітницею?
- На який день перебування Мойсея на горі було отри-
мано Десять Божих заповідей?
- Скільки часу минуло після виходу ізраїльтян із Єгип-
ту, коли вони підійшли до гори Синай?
- Ким був Аарон Мойсею?
- Яке свято пов'язане з десятою карою, що була насла-
на на Єгипет?

Кількість балів _____

IV тур

1. Розгадайте ребус: пророки

2. Знайдіть одинадцять імен Божих пророків.

К	Л	Д	О	Ж	А	Л	О	К	П	Р	О	І	М	Т	Ю
А	З	А	Х	А	Р	І	Й	Н	О	И	Ч	С	О	Ь	Б
Р	Н	А	К	Е	Г	Л	Я	У	Н	М	Н	А	М	А	К
А	А	П	Р	О	С	І	Я	Х	Р	И	Т	Я	Р	Е	Т
П	Х	М	І	Л	Ь	П	У	Т	И	Х	Р	Е	С	Т	Е
И	І	Д	О	Л	И	Н	А	Д	М	Е	І	В	А	Н	Б
З	Д	А	Д	С	У	М	А	С	А	Й	О	О	У	Р	А
Й	О	Н	А	У	Р	Н	А	Р	О	М	О	Н	Н	І	Л
О	К	У	Н	М	И	Т	О	О	В	А	В	А	К	У	М
М	К	О	К	Ї	Ж	А	К	В	І	Н	К	Л	А	Д	І
З	І	С	Л	А	Н	Е	Ц	Д	Т	Е	О	Ф	І	Л	Р
І	В	А	Ш	Г	О	Л	К	І	Е	Г	О	Г	І	Я	Я
Д	І	М	А	Н	Т	Н	О	Й	Р	Е	В	Е	К	А	В
Ю	Л	Я	Р	І	Т	А	К	Л	А	В	А	Н	А	В	І
Є	М	А	Л	А	Х	І	Я	І	Р	А	Н	А	В	А	Н

Кількість балів _____

ХРИСТИНА РОЙ —

дитяча письменниця, яку читають дорослі

Коли настав час релігійної свободи в далекому вже 1988 році, на вулицях з'явилися пересувні християнські бібліотеки. Усім охочим пропонували книги, які ті могли взяти додому почитати. Це були бібліотеки на довірі: ніхто не питав паспортних даних, ніхто не просив застави тощо. Просто приходь і бери.

І знаєте, деякі книги, дитячі книги, які я брав просто з цікавості, пам'ятаю досі. Наприклад «Пригоди Тото і її друзів». Дитяча книжка, що привернула мою увагу яскравими малюнками. А ще — оповідання й повісті Христини Рой «Без Бога на світі», «Дорогою ціною», «В країні сонця», «Три товариші» та інші. Вони справили на мене надзвичайне враження. І хоча мої друзі кепкували з мене, що, мовляв, здитинів і читаю дитячі казочки, я з головою поринув у читання. Розумів, що це — для дітей, але щось так зачіпало мою душу, що часами аж сльози виступали на очах.

Хто ж вона — **Христина Рой**, дитяча письменниця, яка своїми творами бентежила серця дорослих людей?

Христина Рой народилася 1860 року в сім'ї євангелічного пастора в словацькому місті Стара Тура в тодішній Австрійській імперії. Першими її вчителями були батьки й служителі, з якими її сім'я підтримувала тісні стосунки. Завдяки такому навчанню вона здобула добру освіту, вивчила угорську й німецьку мови. Академічної освіти Христина не здобула, закінчивши лише один клас вищої школи в Братиславі, але завдяки своєму допитливому розуму отримала достатньо глибокі знання з багатьох предметів.

Будучи донькою пастора, Рой багато часу проводила за читанням духовної літератури. Але, як зазначає вона сама, усвідомлення спасіння через Ісуса Христа прийшло не через батьківське виховання. Перебуваючи в місті Пісек і співпрацюючи з місцевим часописом «Віфанія», який, попри біблійну назву, був нецерковним, Христина вечорами влаштовувала різноманітні читання духовної літератури. На цих посиденьках вони разом із колегами читали літературу, яку розповсюджував видавець Горянський. І саме там дівчина відкрила для себе Євангелію і зрозуміла, що означає присвятити своє життя Богові.

Згодом, 1892 року, прочитавши оголошення в газеті із закликом писати більше дитячої літератури християнського змісту, Христина вирішила спробувати себе в ролі письменниці. Її вразили слова в газетній публікації:

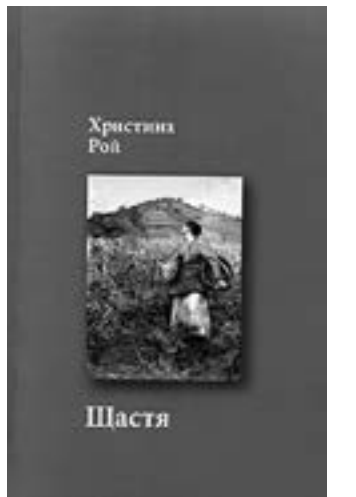
«Заради Бога». І вона вирішила заради Бога спробувати щось написати. Отак, сівши за стіл, на одному диханні написала свій перший твір, який тепер у всьому світі знають як оповідання «Без Бога на світі». Твір сподобався читачам, і письменниця почала регулярно писати. Попри те, що її твори були адресовані насамперед молодим людям, ними зачитувалось і старше покоління тогочасної Словаччини. З-під її пера виходили і оповідання, і повісті, і романи. Вона писала також християнські гімни, які увійшли до збірки «Сіонські пісні» і співались по всій Словаччині. Деякі з них, перекладені російською мовою, увійшли до відомого збірника «Пісні Відродження».

Загалом Христина Рой написала близько 80 творів. Більшість із них була видана ще за життя письменниці, частина — перекладена іншими мовами (всього 34 мовами). А деякі й досі не видані і зберігаються в музеї міста Стара Тура.

У всіх своїх книгах Христина Рой стверджувала одну єдину істину: для того щоби твоє життя змінилось, необхідне народження згори й живі стосунки з Богом. Тільки тоді з тобою відбудуться зміни, які вплинуть на все твоє життя. Тільки тоді ти станеш членом Божої сім'ї й переживеш усі чудеса й благословення Божої любові та піклування. І все, що станеться в житті після цього, буде наслідком активної Божої

роботи у твоєму житті. Книги Христини Рой указують читачам шлях до нового життя в Ісусі Христі.

Христина Рой була дуже маленького зросту, проте мала велике серце й, переймаючись проблемами тогочасного словацького суспільства, окрім письменницької праці, займалась і практичною допомогою нужденним. Так, ставши вже відомою письменницею, вона разом зі своєю сестрою Марією відкрила дияконічний центр «Голубий Хрест», у якому допомагали людям з

алкогольною залежністю. Згодом, 1911 року, домоглася відкриття невеликої амбулаторної лікарні. 1925 року заснувала сирітський притулок, а 1933 року — дім для людей похилого віку, в якому й жила до останніх днів земного життя.

За все своє життя Христина Рой прочитала Біблію 49 разів. Вона читала Слово чеською мовою, адже на той момент словацького видання Біблії ще не було. І лише за рік до смерті письменниці Біблія словацькою мовою нарешті побачила світ. Христина із захватом почала читати Слово Боже рідною мовою, проте так і не встигла прочитати до кінця...

Що ж так приваблює читачів у творчому доробку Христини Рой? Адже її історії не мають надзвичайних колізій, і питання, на які шукають відповіді головні герої, достатньо очевидні й буденні? Та й приголомшливих перипетій у творах немає? То що ж так бентежить серця читачів?

У своєму житті ми всі переживаємо ситуації, коли чітко усвідомлюємо, що ми — не володарі свого життя. Що ми не керуємо обставинами й не можемо нічого самі змінити. Що коли безрадісні й важкі години настають у житті, нам до нестями хочеться, щоби нас по-

тишив той, хто може розігнати хмари на нашому небосхилі. Чи щоби ми відчули тепло й увагу навіть тоді, коли ми нікому не потрібні. Чи знайти вихід із безнадійної, безвихідної ситуації. Адже у всіх нас, якщо ми будемо чесними перед собою, були такі моменти, що навіть сил для сліз вже не було... І саме про такі ситуації пише Христина Рой, показуючи на простих побутових історіях, як Бог може змінити все вмить. Змінити не самі обставини, а змінити наше серце й ставлення до цих обставин. Дати нам відчуття спокою й захищеності. І показати вихід...

А ще ці історії вражають своєю наївністю й удаваною дитинністю. Вони описують ситуації, коли достатньо свідомі люди роблять кроки дитячої довіри до Бога, чинять так, як би вчинили тільки діти і йдуть по житті з поглядами, які ми досить часто відкидаємо (бо ми ж дорослі). І, знаєте, подібні історії, з одного боку, викликають у нас іронічну посмішку, як реакцію на ці дитячі вчинки й слова. А з іншого — тихенько нашіптують нам те, що ми й так знаємо, але боїмось собі зізнатися: лише так і можна йти за Богом. Інакшого шляху, як проста довіра до Бога і слідування за Ним, як дитина за Татом, у нас немає. Ми, глибоко всередині, знаємо це, проте, опираючись на свій життєвий «досвід», боїмось почати так чинити. Адже нас засміють люди. І ми читаємо ці книги і тихцем заздримо тим, хто так просто може взяти й піти за Богом.

І останнє. Особисто мене подібні книги приваблюють тим, що в них описане просте життя. З несправедливістю і жорливістю, із неправдою і зрадами, із безвихіддю і незнанням, як далі жити. Не героїчні походеньки визначних людей, а таке, що

часто стається в моєму житті. Вони буденно життєві й життєво небуденні, бо показують, що чудеса можуть статись не десь далеко, а тут, поряд, у моєму житті. І для цього потрібно довіритися Богові й піти за Ним...

Навчаючи своїх дітей життєвих «премудростей», колись я для себе відкрив простий закон: не потрібно говорити про подвиги віри. Потрібно показати, як ти щоденно йдеш за Богом, як Бог може вплинути на тебе й твоє життя вже тут і зараз, у буденних речах, у щоденній рутині справ і емоцій. І таке навчання буде набагато ефективнішим від більшості проповідей і повчань. А ми, дорослі, так любимо повчання.

Наше життя, наші переконання, що втілюються у вчинки, наша щоденна посвята Богу — ось найкраща школа для будь-якої людини, що перебуває поряд із нами. І наше життя — це слідування за Богом у дитячій довірі до Нього, до Того, Хто знає про все набагато краще від нас. Так, як це було в Христини Рой. Вона непохитно вірила в Господа й ніколи не сумнівалась в тому, що Він її веде протягом усього життя. А словами потіхи, які вона любила повторювати в різних життєвих ситуаціях, були: «Він це зробить!..»

Олег Блощук, магістр теології, викладач народних звичаїв, свят та обрядів, пастор євангельської християнської церкви «Скеля», м. Рівне

МІСЦЕ СПОКОЮ

Є на землі острови, де панує інша реальність. Там усе по-іншому. Там ніхто не турбується про курс валют. Там не розмірковують над тим, як пережити нову економічну кризу. Там не сперечаються через війни та політиків. На цих островах безтурботності панує атмосфера спокою й радості. Життя сповнене яскравих вражень. Ви хотіли б там побувати? Тоді гайда зі мною. Це не так далеко, і дозволити собі таку подорож може кожен охочий. Можливо, такий острів є навіть у вашому дворі. Це — дитячі майданчики. Там маленькі карапузи в штанцях і платтячках длубаються яскравими лопатками в піску, гойдаються на гойдалках. Вони щиро радіють неістинним виробам і з великою зацікавленістю спостерігають за жучками, що повзають у них під ногами.

«Безтурботне дитинство...» — зітхаємо ми. У дорослих усе по-іншому. Я не знаю, чи належите ви до категорії легковажних і безтурботних людей, я — точно ні. Тільки-но розплющу очі, мій мозок вмикається миттєво. Ще не вставши з ліжка, уже «виришую» проблеми: іноді локальні домашні, а іноді навіть світові. І все це набирає обертів протягом дня.

У дорослих людей рідкісна особливість турбуватися про все та багато. Нас хвилюють безпритульні тварини, розбиті дороги, занадто велике скупчення людей, або їх відсутність, ДТП, дефіцит бюджету країни, навіть програш збірної з футболу. А з початком війни ми хвилюємося навіть уночі. Погодьтеся, турбот у нас більше ніж треба. Тероризм, сепаратизм, зростання цін, біженці, вбивства, зради, корупція, а на додаток цього року — ПАНДЕМІЯ!

Крім глобальних і загальнонаціональних турбот, у кожного безліч особистих. У студентів — сесії, заліки, екзамени, перше кохання й перші розчарування. У сімейних — робота, виховання дітей, боротьба за хороші стосунки в сім'ї. У літніх людей — хвороби, города, самотність... Світ кожної людини переповнений турботами. Цей рік об'єднав увесь світ загальною проблемою під назвою — Covid19. Увесь світ став небезпечним, нема куди втекти від цього вбивчого вірусу. Він уже забрав десятки тисяч життів, а згідно з прогнозами медиків, має забрати понад мільйон, і це по-справжньому лякає. Найзаможніші й найбезпечніші кра-

їни безсилі й нічого не можуть зробити, щоб зупинити цю хворобу. Вона шириться шаленими темпами. І поки вчені всього світу намагаються розробити вакцину, лікарі борються за життя пацієнтів, а політики й економісти намагаються спрогнозувати економічні наслідки, ми всі, розгублені й налякані, сидимо по домівках в очікуванні хоч

Коронавірусна інфекція відкрила нам очі на нашу вразливість.

«Ти створив нас для Себе, і не знаєш спокою серце наше, поки не заспокоїться в Тобі.»

Блаженний Августин

якихось добрих новин. Але поки тільки невтішні прогнози і сумна статистика...

Як бути? Як вижити в цьому шаленому світі? Де брати силу для кожного дня, щоб жити, а не існувати. Невже нема ніякого виходу? Невже ми приречені бути розгубленими й знесиленими?..

Кожного разу, коли я зі своїм маленьким сином опиняюсь на дитячих майданчиках, на цих острівцях безтурботності (зараз, на жаль, і це не завжди можливо), отримую для себе важливий урок. Діти не обтяжені клопатами й страхами, вони просто насолоджуються своїм життям. Їхній світ влаштований дуже просто: живи, а якщо виникає якась проблема — одразу біжи до мами чи до тата. Діти дуже спокійно й захищено відчувають себе на своїх майданчиках і так безтурботно граються, тому що поруч є ті, хто про них дбає. Їх не хвилює,

ні що вони будуть їсти, ні що одягати, єдине, про що вони хвилюються, — щоб батьки були поруч. Часом буває, що вони заграються і раптом, озирнувшись, не побачать маму чи тата. Тоді дитина починає переполохано шукати їх. За мить цікава гра стає зовсім нецікавою, друзі — неважливими. Відчуття спокою в дитини порушується відразу, щойно вона втрачає з поля зору маму чи тата.

Чи не те ж саме відбувається і з нами? Чи не тому наше життя сповнене страхів, що ми втратили з поля зору нашого Небесного Батька?

«Ісус Христос прийшов у заражений світ і став рятівною вакциною від гріха.»

Ми так загрались у наші дорослі ігри: кар'єра, подорожі, будинки, машини... Аж раптом, сталася біда — і ми розгубилися. Куди бігти? Хто нас зрозуміє? Хто потішить? Хто врятує? Коронавірусна інфекція Covid19 відкрила нам очі на нашу вразливість. Виявляється, ми дуже слабкі й потребуємо захисту, а наше життя надзвичайно швидкоплинне й мінливе. Ні слава, ні гроші — ніщо не може врятувати нас від смерті.

Але є щось добре навіть у цій біді — людство раптом згадало про Бога. І не даремно... Він Той, Хто створив цей світ і знає, що йому і тобі зокрема потрібно зараз найбільше. Може, тебе це здивує, але тобі потрібна не вакцина, тобі потрібен — Христос! Тільки Він може позбавити нас від страху перед смертю й наповнити змістом і спокоєм кожен день нашого земного життя.

Можливо, ти недовірко дивись в бік Христа тільки тому, що ви чужі й ти ніколи не відчував надзвичайної Божої любові? Це справді велика проблема, бо пандемія — не найгірше, що може статися з людством. Гріх страшніший за пандемію, він тисячоліттями відбирає життя не тільки фізичне, а й вічне. Він уже забрав життя мільярдів людей, і, на жаль, ми всі інфіковані вірусом гріха від народження. Але Христос зробив неймовірне: Він зійшов у заражений світ і став рятівною вакциною від гріха. Кожен, хто вірує в Ісуса Христа, отримує захист від руйнівної сили гріха й від вічного прокляття, та стає частиною Божої сім'ї. Уяви, Він не тільки рятує від гріха, Він уводить тебе в Божу сім'ю, у стосунки любові й вічного життя. Тож не зволікай: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого» (Ів. 3:16–18). Іди до Бога, бо Він любить, Він заради стосунків із тобою віддав найдорожціше — Свого Сина, і це правда, бо ці слова прозвучали з вуст Самого Сина Божого. Він хоче стати тобі Батьком, Другом, Спасителем.

Але якщо ти вже сивоволнений Богом, та трохи загрався в забавки цього світу, полиш те, що зваблює тебе й відводить від Бога. Може, ти навіть занадто далеко відійшов від Нього, та Він усе ж кличе тебе й прагне заспокоїти: «Прийдіть до мене, усі стурбовані та обтяжені, і Я вас заспокою» (Мт. 11:28). Чуєш? Це голос Батька. Це Він хоче пригорнути тебе до Себе й потішити. Поруч із Ним затишно. Поруч із Ним можна не турбуватися, бо Він дбає про Своїх дітей до сконало. Ти ніколи не заспокоїш душі своєї без Нього.

говорить про нашого Небесного Батька. Апостол Петро каже: «Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами!» (1 Петр. 5:7). Бог постійно дбає про нас: і в часи хвороби, і в часи війни, і в часи спокою. Як найкращий батько ніколи не полишає своє дитя, так і Батько Небесний сказав: «Не бійся, з тобою-бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій! Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правдицею правди Своєї тебе Я підтримаю» (Іс. 41:10). Хіба всі ці забавки (гроші, слава, будинки, машини) варті того, щоб блукати без Батька? Але Отець Небесний терпляче чекає Своїх зухвалих дітей, поки вони по-справжньому засумують за Ним, розчарувавшись у принадах цього світу. Повертайся до Нього, і ти відчуєш те, що відчувають малюки —

безмежний спокій. Бо є Той, Хто дбає про тебе, Хто любить тебе, Хто ніколи, за жодних обставин не полишить тебе. Єдине, про що тобі треба пильнувати, — не втрачати Бога з поля зору. Тож, як маленька дитина, повертайся в Божу присутність, бо це і є місце спокою для твоєї душі.

Досить бігати в паніці в пошуках заспокоїливих. Він поруч, і тобі лише треба по-дитячому покласти в молитві всю свою журбу на Його коліна. Саме тоді ти відчуєш таке бажане полегшення. Тільки розуміння, що Він близько, заспокоює мене й відкриває моє серце до Його Слова. Коли ж моє серце метушиться, а розум панікує, я нагадую собі, що мені треба бігти до Отця Небесного.

«Він змученому дає силу, а безсилому міць» (Іс. 40:29). Так Боже Слово

Гріх страшніший за пандемію, він тисячоліттями відбирає життя не тільки фізичне, а й вічне.

Наталія Педченко

ПІРСИНГ І ТАТУЮВАННЯ

Урок-кейс

Мета: довести, що татуювання і пірсинг є протиприродними для людини, що Бог створив перших людей від початку досконалими: за образом і подобою Своєю і як вінець усього Свого творива; показати, що в ході історії татуювання і пірсинг з'явилися як окультна практика й завдають шкоди для тіла, душі людини й негативно впливають на її подальшу долю.

Біблійна основа: Божий пророк Ілля і жерці Ваала (1 Цар. 18:25–39).

Центральний вірш: «І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколеного напису. Я — Господь!» (Лев. 19:28).

Наочності та обладнання: Святе Письмо (для кожного учня), презентація, обладнання для показу слайдів і презентації.

[Методичні рекомендації. Це може бути урок або виховна година, яку бажано провести як перевернутий урок («перевернутий клас») і застосувати кейс-метод. Учні слід умовно об'єднати в декілька груп, кожна з яких заздалегідь розробляє свій дослідницький проект. У такому разі учні виступають у ролі експертів, учитель — у ролі координатора. Кожен експерт чи команда експертів висвітлюють певний погляд на проблему, представляють свій дослідницький проект. Учні самі проводять урок, і їм це дуже подобається.]

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. Організаційний момент

Привітання. Налагодження контакту з класом.

II. Актуалізація опорних знань

III. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Нещодавно побувала в гостях у своїх друзів. Двоє їхніх малих дітей розмалювали стіни в дитячій кімнаті. Батьки поговорили з дітьми, відтак купили їм усе для дитячої творчості й невелику дошку. Діти люблять малювати скрізь: в альбомі, у зошиті, на папері, на дошці, а ще цікавіше — на стіні чи асфальті. Я не бачила, щоб мала дитина малювала на собі. Можливо, трохи старші — так. Але діти завжди наслідують приклад дорослих.

Зараз дуже модно малювати на дитячих личках кольорові малюнки. І це роблять дорослі. Можуть бути зображення мишки, собачки, котика. Вважають, що це дуже мило... Але «Бог на Свій образ людину створив...» (Бут. 1:27а). Не на подобу котика чи мишки. Людина створена за подобою Божою і є вінцем Божого творіння, найдосконалішою з усього того, що Він створив... «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото вельми добре воно!» (Бут. 1:31а). Також зараз дуже поширені «перебивачки», коли дитина може перенести малюнок з обгортки жуйки на своє тіло. Вчені довели, що враження з дитинства запам'ятовуються на все життя. Я, наприклад, досі пам'ятаю дитячу книжечку з кольоровими ма-

люнками, де кожна сторінка була обрамлена красивим орнаментом. Щодня я годинами роздивлялась її. Також надовго запам'ятались паради з прапорами. Тоді моя подруга сиділа на машині в макеті великої лілії і вся ця колона з прапорами рухалась вулицями міста. Те, що було в дитинстві яскравим, різнобарвним, ми запам'ятовуємо на все своє життя. Не можна гарантувати, що дитина, пам'ятаючи малюнки на обличчях, потім не захоче повторити їх у дорослому віці. Тільки це вже будуть не метелики, мишки чи «перебивачки», а те, що тоді буде модним. Наприклад, татуювання і пірсинг, які зараз вельми популярні. Що ж таке тату й пірсинг і звідки прийшло до нас?

IV. Вивчення нового матеріалу

Татуювання (від полінез. *tatau* — укол, удар) — наколені особливою фарбою візерунки на тілі; введення під шкіру фарбувальних речовин.

Пірсинг (від англ. *piercing* — проколювати, пронизувати, просвердлювати) — нарізи й проколи на тілі для носіння різноманітних прикрас.

Олена Коваль, старший учитель основ християнської етики Тернопільської ЗОШ I–III ст. № 28

Під пірсингом розуміють просування предметів в отвори, зроблені для цієї мети на тілі або обличчі. Вважають, що це один із напрямів сучасного мистецтва — бодіарту (*bodypiercing* — проколи тіла).

Учитель. Далі — слово експертам. Вони представлять нам кейси з різних галузей життя суспільства. Учні з інших команд можуть ставити запитання експертам.

Експерт (вкладка до кейса «Історія»). Яке походження пірсингу й татуювання? Хотілося б знати історію їх появи.

У давні часи пірсинг і татуювання були поширені серед язичницьких народів Африки, Нової Зеландії, Північної та Південно-Східної Азії, Перу, островів Океанії як окультно-магічна техніка. Спочатку вона була призначена для здійснення конкретних змін стану свідомості й поведінки людини. Шамани використовували татування й пірсинг для керування людьми. Ще й прикрашали себе пір'ям, рогами, іншими атрибутами, щоб підкреслити свій статус і наголосити на особливому зв'язку з потойбічним світом.

Пірсинг був більш поширеним серед чоловіків, указував на приналежність до племені або рангу, слугував для демонстрації мужності й влади. А в Стародавньому Єгипті дочкам фараонів проколювали пупок і вставляли в нього золоті пірси, інкрустовані коштовним камінням. Те ж саме робили

улюбленицям цариць — їхнім кішкам. Священним тваринам проколювали вухо на знак пошани. Єгиптяни вважали пірсинг прикрасою, якої гідні лише обрані. Після падіння держави пірсинг стали робити собі жінки з простолюду. В Індії дівчині проколювали крило носа при одруженні. У деяких провінціях це збереглося й досі. Індійські чоловіки проколювали собі язик на знак того, що зберігатимуть обіцянку мовчання. А племена індіанців наносили назви різних тварин: ведмеда, вовка, лисиці, орла. Їх багатобарвними зображеннями фарбували тіла воїнів. При цьому їм навіювали, що якщо нанести на шкіру, скажімо, образ леопарда, то вони отримають його силу, спритність, хитрість, або навіть у них вселиться дух цієї тварини. (Духи тварин в них, звичайно, не вселялися, а ось нечисті духи, входячи в душі, виробляли різні маніпуляції з людьми.)

У деяких країнах татуювання служило покаранням. В одній із японських провінцій як кару за перший злочин розбійникам наносили горизонтальну лінію через лоб, за другий і третій — дугоподібну.

Жінки японських аборигенів Айну татуюванням на обличчі позначали свій сімейний стан. За візерунками на обличчі можна було визначити, чи вона заміжня і скільки в неї дітей. У арабів вибиті на тілі цитати з Корану вважалися талісманами. Британські моряки зображали на своїх спинах великі розп'яття в надії, що це захистить їх від тілесних покарань.

У царській Росії сережку у вухо вставляли матросу, який уперше перетнув екватор. У представників європеоїдної раси пірсинг вух тривалий час залишався переважно жіночою прикрасою. Дами кінця XIX ст. підкреслювали ним свою жіночність.

У 70-х роках XX століття в Британії пірсинг набув статусу молодіжного протесту, панки проколювали все, що завгодно. Дівчата вибирали сережки неймовірних форм, а хлопці як сережку використовували шпильку. Звичайно чоловіки проколювали собі одне вухо, але репері 80-х популяризували проколювання обох вух.

За радянських часів серед солдатів і ув'язнених був поширений натільний живопис. Тоді на татуювання було накладено заборону. Це, своєю чергою, зацікавило людей, що й самі були під заборонаю — байкерів. (Це окультне товариство належить до організації «Череп і кістки», про що свідчить їхня символіка.) Не дивно, що один із перших тату-салонів з'явився в Москві й був створений під егідою байк-клубу «Нічні вовки». Згодом татуювання ста-

ло модним. За радянських часів сережка у вусі чоловіка сприймалася як маркер гомосексуальної орієнтації.

Тату ніколи не було властиве українцям. Це не наша ментальна чи духовна традиція. Це не культура нашого здорового способу життя й краси; це не досвід і не спадщина нашого бойового духу. Ніколи й ніде ми не чули, щоб хтось із політичних, державних, військових діячів, чи такі люди як Іван Піддубний (атлет, борець), Георгій Нарбут (художник-графік), застосовували техніку татуювань, щоб вони прикрашали себе перед якоюсь подією чи перед боєм! Немає цього ні в українських казках, ні в правдивих історіях наших перемог.

Учитель. Дуже цікавий екскурс в історію! Запрошуємо експертів із медицини.

Експерт 1 (вкладка до кейса «Медицина»). Людина створена досконалою, тобто в її тілі є все необхідне для повноцінного життя й немає нічого зайвого. Унікальним і найбільшим органом людського організму є шкіра. Будова й функціонування цього органу добре продумані. Медики часто за станом шкіри роблять висновки про здоров'я людини. Шкіра схожа

до передової лінії фронту між організмом і зовнішнім середовищем. Вона дихає, підтримує постійну температуру в тілі і є частиною видільної системи, тобто бере участь в очищенні організму. Тому шкіру ще називають другими нирками. Порušуючи її цілісність, людина порушує досконалі закони, встановлені Самим Богом. При татуюванні вводять фарбу під шкіру. Лише цей один факт має насторожувати: якою є ця фарба, як впливатиме на організм? Тому медики забороняють тату і пірсинг тим, хто схильний до алергічних реакцій, хто хворий на бронхіальну астму, мають вроджені вади серця, нирок, гепатит, гемофілію та інші хвороби, про які людина може й не знати.

Найнебезпечнішим віком для пірсингу є вік від 13 до 24 років. Приблизно п'ята частина молодих людей цього віку звертається до лікарів після процедури, а 35 % мають серйозну кровотечу

або заявляють про інфекції. Медицина й наука ще до кінця не дослідили феномен татуювання — у цьому явищі багато питань і тасмниць. Але незаперечно те, що негативних наслідків багато, зафіксовані навіть смертельні випадки.

Експерт 2 (вкладка до кейса «Медицина»). Хочу доповнити, що заживає пірсинг вух дуже довго: якщо це прокол мочок, то три-чотири місяці, якщо хряща — шість. Мочку, розтягнену «циліндром», неможливо відновити навіть операцією. Медики й батьки б'ють на сполох: данина моді іноді обертається трагедією або має серйозні наслідки. Число жертв від пірсингу в усьому світі стрімко зростає, однак зростає й кількість тих, хто бажає проколоти своє тіло. Недавно в пресі була інформація, що 24-річний італієць помер від швидкоплинного гепатиту після того, як зробив пірсинг язика. Кожна точка на тілі відповідає за функціонування певного органу. Якщо ж потрапити в одну з них, то можна спровокувати захворювання. Якщо пірсинг робить людина без медичної освіти, то може пошкодити важливий нерв чи судину. Коли ж нема стерильних умов, то можна заразитись інфекційною хворобою.

Єврокомісія визнала пірсинг небезпечним. За її рішенням, людина з пірсингом не може бути донором. Це правило діє навіть за гострого дефіциту крові. Особливо небезпечним є татуювання у дівчат на животі, оскільки шкіра живота під час вагітності виконує особливу функцію. Молоді дівчата інколи бездумно проколюють пупи. Чіпляють в отвори різні металеві предмети, не задумуючись над тим, що поряд сонячне сплетіння, а через пуповину під час вагітності дитина отримує поживні речовини. На питання, як усе це взаємодіє, вони отримають відповідь дещо згодом.

Учитель. Справді, це така інформація, яку мало хто знає і над якою мало хто задумується. Дякуємо вам! Ви гарно попрацювали! Серед нас також присутні експерти, які можуть розповісти ще багато цікавого й корисного.

Експерт (вкладка до кейса «Психологія»). Якщо на зелений газон покласти непрозорий предмет, який пролежить там декілька днів, а потім підняти його, то трава в цьому місці втратить колір. Якщо ж предмет лежатиме довго, то там заведеться цвіль, трава пропаде.

Як темний предмет, загороджуючи вплив сонячної енергії, вбиває життя в зеленій траві, так і тату на людському тілі пригнічує внутрішні фізичні й душевні сили людини. Механізм дії татувань тілесно-духовний: затемнені візерунки тату накладають тінь на нервові закінчення людського тіла. Ця тінь подвійна. Вона одночасно світлова та інформаційно-енергетична. Діяльність нервової системи порушується. Її спотворені сигнали проєктуються в психічну сферу, у душу. Плюс до цього через психіку на душу накладається слід від неграмотних думок, якими людина додумалася нанести тату. Ось це і є тілесно-духовна (психосоматична) дія татувань на душу людини.

Експерт (вкладка до кейса «Криміналістика»). Сьогодні вже говорилось, що татування колись виконували суттєву суспільну функцію: підкреслювали належність до професійного, релігійного, злочинного угруповання або до певного племені. Одночасно воно було знаком (тавром), яким мітили злочинців, злодіїв, полонених, жінок легкої поведінки та ув'язнених фашистських концтаборів. Татування і пірсинг є частиною язичницької, тюремно-кримінальної примітивної культури. За татуваннями можна зрозуміти, що людина сиділа в тюрмі, що належить до певного угруповання. Наприклад, до байкерів або певних військ. Деколи людину можна буквально читати за її татуваннями. За малюнком спеціалісти можуть отримати таку інформацію: дату народження; рік ув'язнення і звільнення; номери виправно-трудових установ; кількість судимостей; склад злочину (хуліганство, пограбування...); статус злочинної ієрархії; належність до певного злочинного угруповання; наявність негативних звичок; особисті якості (сильний, жорстокий, незалежний); психологічний стан (скорбота, надія, безвихідь); ві-

росповідання тощо. А потерпілий може розповісти про татування зловмисника, які побачив і запам'ятав. Тоді, вставивши його смислове навантаження, отримують інформацію про злочинця. Татування — це послання з того оточення, у якому людина перебуває.

Ми живемо в такий час, коли розвиваються норми моралі. І те, що було в кримінальному світі, потрапляє в суспільство. Молодь, підлітки не можуть провести для себе чіткої межі між добром і злом. Тату — це вчинок на все життя. Це велика відповідальність. Вік і старіння відбиваються на кожному тату. Неодноразово бачив: татування, яке було зроблене в молодості, зовсім інакше виглядало на в'ялій старій шкірі. Привабливий сьогодні малюнок вигорить, скривиться, потьмяніє. Тому слід це все пам'ятати, бути серйозними і відповідальними.

Учитель. Ну що ж, надамо слово представникам моди.

Експерт (вкладка до кейса «Мода»). З настанням 90-х років ХХ століття татування стає частиною світової індустрії краси, атрибутом молодіжної моди. Зараз у країнах Заходу пірсинг переживає друге народження. І в нас він швидко поширюється. Завдяки майстрам так званої «високої моди» воно перейшло від панк-стилістики в розряд модного способу «прикрашання себе», тобто декорування тіла (бодіарт). Цю моду стали пропагувати кінозірки, естрадні співаки, спеціальні журнали й певна частина «просунутої» молоді через бажання бути «не схожими на інших». Почали зображати на своєму тілі різні символи, вішати сережки на різні частини тіла: ніс, вуха, пупок, губи, брови.

Останнім часом модно, коли є багато сережок у христі й навіть у трагусі вуха. Також модно в мочку вуха вставляти товсті циліндри діаметром до 3 см. А найновішим трендом у моді є татування, нанесені на різні частини вуха.

Учитель. Є над чим пороздумувати. Далі — кейс «Бізнес».

Експерт (вкладка до кейса «Бізнес»). Скажу коротко. Починаючи з ХІХ ст. татування, пірсинг демонстрували з метою заробітку грошей. У наш час це приносить величезний прибуток тату-салонам. Зараз виконання цих процедур є більш стерильним. Тому вони стали дуже дорогими. Йдеться не про 100-200 грн, а про 1000 і більше залежно від того, який малюнок із каталогу вибере клієнт. Також сучасна індустрія пірсингу і татування пропонує величезну кількість прикрас із золота, срібла, платини, хірургічної сталі у формі кілець, ланцюжків, затискачів, стрижнів, ниток тощо. Ці прикраси не з дешевих. Тому

цей бізнес став зараз дуже прибутковим.

Учитель. А зараз послухаємо думку священнослужителя й позицію Церкви.

Експерт (вкладка до кейса «Духовність»). Дехто говорить, що татування і пірсинг безневинні й нема в них жодних ознак духовності чи релігійності. Усе ж Церква розцінює цю практику як аморальний учинок. Бо людина, яка створена на образ і подобу Бога, наділена здатністю мислити й бажати кращого, просто-таки не має права бути бездумною і безвольною іграшкою в руках хтивості та неконтрольованого пожадання. Окрім того, таке «прикрашування» власного тіла має на меті його відкрити демонстрацію, «виставляння себе на показ» іншим. Це є протилежним до принципів — не кажу вже християнської, але — загальнолюдської моралі. Шкода, що наша молодь так бездумно, швидко підхоплює поганську й окультну історичну гниль. Річ у тім, що всілякого роду розрізи, проколання, розмалювання свого тіла, що співвідносяться із татуванням, є залишками первісних культів поганських релігій.

Учитель. У нас заплановано прочитати на уроці уривок із Першої книги Царів, 18 розділ, де говориться про те, як жерці Ваала кликали до нього й надіялись, що він зішле на їхню жертву вогонь. Отже, прочитаємо 27 і 28 вірші (*зачитує хтось з учнів*): «І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля і говорив: «Кличте голосом сильнішим, бо він бог! Може він роздумує або відлучився... І стали вони кликати голосом сильнішим, і кололися, за своїм звичаєм, мечами та ратищами, аж лилася з них кров. Та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху».

Як бачимо, у них так було заведено — колоти себе мечами до крові, щоб справити враження на свого бога. І яким великим було їхнє здивування, коли Бог, в якого вірив пророк Ілля, відповів — зіслав вогонь із неба. Люди вигукували: «Господь — Він Бог, Господь — Він Бог!» Наказ «Не зробіте на собі наколоного напису» Бог дав, щоб відокремити ізраїльський народ від сусідніх народів, які наколювали собі на шкірі імена чи символи своїх богів. Прочитаймо з Книги Повторення Закону 14:1-2, де Мой-

сей нагадує Божі застереження (*зачитує хтось з учнів*): «Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів і не вистригаєте волосся над вашими очима за померлого, бо ти святий народ для Господа, Бога і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі». Хоч яким безмежним був смуток за померлим і хоч як його любили, нарізів та наколок робити не варто.

Ключовий вірш нашого уроку перегукється з цими словами: «Не зробіте на тілі своїм нарізу за душу померлого і не зробіте на собі наколоного напису...» (Лев. 19:28).

Експерт (вкладка до кейса «Духовність»). Ці слова говорив Мойсей від імені Того, Хто створив людину, й застерігав: «Не робіть!» Це був час блукання людства в темряві щодо пізнання правдивого Бога. Але настав час Радісної Звістки. На землю прийшов Син Божий. Він Своєю смертю заплатив за гріхи людей. Помер, але Бог воскресив Його на третій день. Через віру в ці події ми починаємо жити так, як навчає Святе Письмо. Ми вже не блукаємо в темряві, а живемо в Божому світлі. І коли читаємо: «...не зробіте на собі наколоного напису! Я — Господь!», — то слухаємось Бога і виконуємо те, що Він сказав. Біблій таких людей називає праведними, святими. То чи варто повертатися від віри у Христа-Спасителя до мороку примітивного язичництва, ідопоклонства тих часів, коли Бог же вповні не об'явив Себе людям. Думаю, не варто! Коли ми виконуємо закони, встановлені Богом, то це веде до духовного збагачення, благословення. Коли ж порушуємо — призводить до спустошення, розтління та покарання. Людина стає залежною і часто не зупиняється на одному тату чи пірсингу, їй хочеться зробити ще і ще.

Очікувані запитання учнів:

- Чи є тату прийнятними для християн?
- Чи можна робити собі християнські написи і знаки на тілі?

Експерт (вкладка до кейса «Духовність»). Не варто робити татування християнського змісту. Для прикладу: на тілі християнина витатуйоване слово «Ісус», але ж не через це слово інші дізнаються про його погляди, а через любов і справи, які робить людина ближнім. І, навпаки, якщо слово розходиться з ділом, то краще його не писати. Краще такі слова мати не на тілі, а у своєму серці. Тату на тілі — це те ж саме, що графіті на храмі. Цінується внутрішня краса. Коли ж її немає, людина починає себе прикрашати ззовні.

Варто ще задуматись над тим, що

Син Божий прийшов на землю спасти людей і заплатити за їхні гріхи. Бо існує і діє Божий закон: «Заплата за гріх — смерть» (Рим. 6:23а). Христос Своїми муками, стражданнями, смертю на хресті заплатив за наші гріхи. Розпинаючи Ісуса, люди зробили проколи у Його тілі. Де саме? (*Відповіді учнів.*) Так! Прокололи руки і ноги, прибавивши цвяхами до хреста... Це нестерпний біль! Через усі ці муки й страждання Ісус пройшов добровільно. Це був Його вибір із великої любові до нас. Він помер, Його поховали... Та третього дня — Ісус Христос воскрес! І після Свого воскресіння Ісус з'являється учням. Ось що написано в Євангелії від Луки 24:36-40 (*учні читають*): «Сам Ісус став між ними, і промовив: Мир вам! А вони налякались, перестрашились і думали, що бачать духа. Він же промовив до них: Чого ви стривожились?... Погляньте на руки Мої та ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю. І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги». Згідно з Євангелією, Ісус Христос досі має знаки на Своему тілі від проколів цвяхами. Це застереження для нас із вами, щоб ми не грішили й не гнівили Бога!

Учитель. Щиро дякуємо Вам за таке змістовне пояснення! Отже, ми вислухали сімох експертів, паралельно переглянули слайди. І на завершення цього перегляду ще подивимось на приклад двох людей, які зробили собі татування на все тіло. Слухаючи і переглядаючи, дайте собі відповіді на питання: чи досягли ці люди того, чого хотіли; чи мали сім'ї, дітей; чи були щасливими і скільки коштів затратили на тату й пірсинг.

Том Леппард відомий тим, що мав татування у вигляді окрасу леопарда на все тіло.

У віці 28 років він закінчив службу в армії і вирішив, що працювати на благо суспільства він не хоче і не буде. Тому, поступово вкривши татуванням усе тіло, а це коштувало приблизно 10 000 доларів, утік від цивілізації й переїхав жити на о. Скай. Періодично приїжджав у місто, щоб забрати пенсію і купити продуктів. Останні роки свого життя

жив у м. Інвернесс (Шотландія).

Денис Авнер відомий як людина-кіт. Денис служив на флоті, але одного разу йому захотілось стати тигром. Поступово він почав втілювати свою мрію в реальність. Спочатку він прикрасив своє тіло смужками як у тигра, а згодом імплантував вуса. Але й це йому здалось недостатнім. Для завершення образу Денис уставив ікла як у тигра, заточив зуби. Постановив собі, що кожен день, до кінця життя буде їсти м'ясо. Доля його закінчилася трагічно. У віці 54 роки людина-кіт учинила самогубство. Причиною стала затяжна депресія.

Обговорення почутого і побаченого.

V. Узагальнення, висновки

- Ці явища мають язичницькі корені, тому неугідні Богові.
- Переплітаються з кримінальною (тюремною) культурою.
- Людський організм — це таємниця, тому не варто над ним робити різні експерименти, бо не знаємо, чим це обернеться.
- Це окультна практика, а наслідки окультизму трагічні.
- Зробивши перше тату, людині потім важко зупинитися. Вона хоче виразити свій внутрішній світ через зображення на тілі. Тому робить знову і знову, але так і не досягає своєї мети щось показати, «сказати» людям про себе. І це тому, що Творець для цього передбачив інші органи. Ця практика не ошчаслилює людину.

Література

- Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту (переклад І. Огієнка). ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2017;
- Джош Мак-Дауэлл. Как помочь молодежи. Львов: Нова Надія, 2004;
- Сауленко Л. Молодіжні субкультури — український контекст. Ізмаїл, 2007;
- Украшение тела / Планета Земля, № 143;
- Особливості асоціальних явищ у молодіжному середовищі. Збірник інформаційно-просвітницьких та методичних матеріалів для загальноосвітніх та вищих навчальних закладів. К. 2010;
- Татуировки. История возникновения и проникновения в преступный мир [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.wowanium.narod.ru/tatu.html#01>;
- Татування як криміналістична ознака особи злочинця / Кримінальний вісник № 1 (19). 2013;
- Новый тренд в моді: татування на вухах [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://infokava.com>

З нами Бог, А чи ми з ним?..

Духовне виховання і сучасна освіта... Чи потрібне воно Україні, чи є запит суспільства на те, щоб освітні заклади впроваджували духовне виховання в навчальний процес? Чи в дошкільних закладах не є зайвим духовне виховання, чи достатньо тільки морального?..

На жаль, сьогодні український народ із боєм усвідомлює, що в нашій стражденній країні відбуваються не найкращі процеси:

- війна, яка забирає життя цвіту української нації, особливо життя тих, хто ще на Майдані показав вищий рівень самосвідомості і самопожертви;
- корупція, яка, ніби жорна старої радянської системи, перемелує молоді чисті душі;
- безробіття, яке змушує людей важко працювати за кордоном, незважаючи на рівень інтелектуальних здібностей;
- насильство у сім'ї і булінг в освітніх закладах, який рясно плає наше телебачення через агресію в ЗМІ та асоціальні мультфільми чи фільми;
- призупинення посеред навчального року дії програми «Основи сім'ї» з 1 січня 2020 року;
- нав'язування українському суспільству з тисячолітньою християнською історією так званої «гендерної рівності», виховання не хлопчика, не дівчинки, а «воно», яке в 14 років, коли настає підліткова криза й діти перетворюються в бунтівників, матиме право вибирати, хто воно: хлопчик чи дівчинка;
- одностатеві шлюби, дозволені на державному рівні деяких країн й інші вияви гендерної «толерантності», утім Біблія стверджує, що одностатеві відносини — це один із проявів содомського гріха, який кличе по смерті з неба і до смертним гріхом, прирівняним до скотолозтва...

Чи всі закони, новітні цінності та узаконену аморальність, що є в Європейському Союзі, потрібно копіювати? «І чужого навчайтеся, й свого не цурай-

теся» — вчив нас великий Тарас. Матеріалізований і глобалізований світ, де головне — гроші, успіх і розваги, не є притаманний українській широкій душі. Хоча, дороги гріха ширші й ними йти легше, як тернистими вузькими християн-практиків. Та чи добре це для нас і для майбутнього нашої держави? Адже в європейських країнах також є дуже великі проблеми з наркоманією, депресивними станами та самогубствами. Чи не брак духовності призвів до такого становища?

Як ми бачимо, суспільні моральні норми є різні і мають властивість змінюватися. Незмінними за ці тисячоліття залишилися тільки Заповіді Божі, які і є тією правдивою моральною основою людського буття. Якщо дитині прищепити духовні цінності ще в дошкільному дитинстві, а це передбачено Базовим Компонентом дошкільної освіти і, відтак, відображено чинними програмами, які рекомендуються для використання МОН України в закладах дошкільної освіти, принаймні, до сьогодні, — майбутнє нашої держави буде в надійних руках.

Щиро тішуся, що в Україні та за її межами є багато фахівців-дошкільників, науковців, небайдужих педагогів, які переймаються цією проблемою. 2020 рік оголошено роком Біблії. Мудрість, закладена на її сторінках, допоможе здолати той непростий шлях самоідентифікації, самоствердження, на якому стоїть наше суспільство. Допоможе зрозуміти, що те, що будувалося тисячоліттями, не маємо права перекреслювати через власні амбіції та примхи. І нехай нам, українському народу, сотні років при-

щеплювали «синдром меншовартості», що ми ніхто і звать нас ніяк, ми чітко знаємо, що саме український народ є спадкоємцем Святої Русі, бо ще навіть до 1923 року нас називали «руськими», а мову українську «руською». Тому маємо гідно поводитися і виховувати наших дітей так, щоб не соромно було перед предками та нащадками.

Гуцульщина, перлина України, багато не тільки мистецьки, але й духовно. На теренах нашого краю народжуються і працюють непересічні особистості, які творять вчення й літературу світового рівня. Відомий усім Патріарх Володимир (Романюк) народився в с. Хімчин. В с. Рожнів народився і в м. Кути працював Остап Селянський, Герой Дрездена, особистий лікар митрополита Андрея Шептицького. Андрей Шептицький неодноразово приїздив на Гуцульщину до Селянських. Відомий лист-звернення до гуцулів «Мої любі гуцули!». Дочка О. Селянського Віра Вовк — похресни-

ця митрополита, письменниці, поетки, перекладачки, нині живе в Бразилії. Її твір «Тотем скельних соколів» про Гуцульщину здобув Національну премію ім. Т. Г. Шевченка.

Вірменський священник Манугевич (колись м. Кути було одним із найбільших відпустових місць для вірмен, церква Святого Антонія), який має звання «Праведник народів світу». Також в Кутах похований один з єпископів Вірменської католицької церкви, до крипти якого 1998 року приїздив Каталікос із Бейрута.

Вчення хасидизму також бере початок із Гуцульщини, адже цадик Тов Шев, як його називали в народі, був зятем кутського рабина. Він проводив у медитаціях на Сокильському (с. Тюдів) більшість свого часу, де й зародився хасидизм. Уже потім цей рух розповсюдив його учень. Тепер багато хасидів їдуть до місць поховань своїх цадиків (святих) у Меджибож'ї та Умані.

Гуцульщина — це місце духовної сили, яку черпають різні люди, різні народи. Недарма в роки нинішньої війни на Сході України зі с. Старі Кути бере початок найдовша в Європі міжконфесійна Хресна Дорога «Старі Кути — Бахмут», протяжністю понад 600 км. Усі хрести з карпатського дуба, усі зібрані кошти — це кошти волонтерів і небайдужих до долі України людей.

Не випадково на Гуцульщину привела доля і графиню італійсько-іспанського вельможного роду, наближену до королівської родини, Марію-Терезу Мастай де Феретті. Її син, греко-католицький священник, Іван Стрільбицький, провадив священничу діяльність на парафії с. Текуча. Десь на Гуцульщині, можливо, ще живуть предки цієї родини. І все було б просто, але одна деталь: графиня була рідною сестрою Папи Римського Пія IX... У 2010 році на Косівщину завітав принц Бурбонський із членами королівської ро-

дини, які намагалися віднайти могилу Марії-Терези.

За радянської влади все настільки знищувалося та приховувалося, що мало хто тепер знає про такі цікаві факти. Тому завдання освітян — нести світло, світло знань про рідний край, про правду історію нашої держави, про її відомих людей, а найперше, про духовні надбання свого народу.

Над духовно-патріотичним розвитком учасників освітнього процесу працює і наш ЗДО «Покутянка», який розташований у мальовничих Кутах у передгір'ї Карпат. Щира вдячність нашим гостям із м. Южне Одеської області, педагогам ДНЗ «Казка», які відгукнулися на запрошення і завітали до нашого закладу поділитися 20-річним досвідом роботи з духовно-морального виховання. Це Віра Євгенівна Сучок, завідувачка ДНЗ «Казка», відмінник освіти України, магістр викладання християнської етики, член Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України, укладач навчально-методичного посібника «Духовно-моральне виховання дітей дошкільного віку», схваленого МОН України, та Олена Миколаївна Біда, вихователь зі званням «методист» із цього закладу.

За сприяння відділу освіти Косівської РДА на базі ЗДО «Покутянка» проведено методичне об'єднання керівників дошкільних закладів району. Відбулася презентація позаконфесійної Програми з духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на християнських цінностях, рекомендованої МОН України № 1/11-19157 від 29.12.2015 року. До учасників із привітальним словом звернулася методист відділу освіти Сеньчук Лариса Ярославівна, голова комісії з освіти при виконавчому комітеті Кутської селищної ради Андрейчук Любов Михайлівна, представник від Кутського ліцею Шевчук Лілія Орестівна. Гості з м. Южне поділилися і досвідом використання фланелеграфа для візуалізації біблійних історій: ство-

рення світу, Заповіді Божі та ін. Педагоги мали змогу не тільки почерпнути багато корисної інформації, а й одержали в подарунок якісну і за змістом, і за форматом Програму в подарунок від ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія» та розмалюйки з християнської етики для дошкільнят з елементами антистрес (автор — Тетяна Оборіна). Вихованці та працівники закладу ознайомилися присутніх із традиціями святкування Різдва в нашому краї та місцевим гуцульським колоритом.

Також Віра Євгенівна Сучок і Олена Миколаївна Біда разом із педагогами закладу були учасниками семінару-практикуму з духовного виховання «Розколяди». Провели цікавий майстер-клас із виготовлення ангеликів, навчили малюків декількох духовних музичних вправ. Зустрілися і з вихованцями станиці Кути «Пласту» — Національної скаутської організації України, з якими ЗДО «Покутянка» тісно співпрацює.

Загалом дні, проведені з нашими гостями, були цікавими й насиченими, вони дадуть новий поштовх для духовного розвитку і дорослих, і малих. Згідно з рішенням педради на тему «Духовно-патріотичне виховання особистості дитини з дошкільного віку», крім традиційного в нашому закладі «Дня маленького українця», тепер щотижня во буде проводитися і «День духовності».

Завершу словами великого педагога Костянтина Ушинського:

«Природа своїми таємничими буквами записує в тілі людини всю історію її безсмертної душі, і цей дивний літопис природи передається з покоління в покоління, від батьків до дітей, внукам і правнукам». Тому наше завдання, як повноправних громадян рідної держави України, як нащадків Святої Русі, не загубити той вогонь Божої любові серед буденності й життєвої суєти, передати його кожній дитячій душі, бо створені ми не тільки за образом Божим, але й за Його подобою!

Любов Бринська,
директор Кутського ЗДО «Покутянка»

Олімпіада «Юні знавці Біблії»: досвід Черкащини

Уманський регіон, Бузівка, 25.01.2020

Духовна освіта має стати важливою складовою навчально-виховного процесу сучасної школи, адже сьогодні вчителі шкіл змушені навчати й виховувати дітей в умовах деморалізованої нації. Вони як ніхто зацікавлені у впровадженні християнської етики та інших предметів духовно-морального спрямування у своїх школах. Досвід шкіл, де колектив на чолі з директором приділяє велику увагу вихованню учнів на християнських засадах, яскраво свідчить, що в дітей змінюється світогляд у бік добра, відповідального ставлення до життя та любові до ближнього. Це відбувається під впливом Слова Божого, коли з дитиною постійно спілкуються на морально-етичні теми, коли систематично вивчають Біблію, коли вчителі є прикладом для своїх учнів у стосунках між людьми.

З метою сприяння духовно-моральному вихованню дітей і молоді на біблійних цінностях та ознайомлення громадськості, педагогів, батьків зі змістом та завданнями предметів духовно-морального спрямування в нашій країні є можливість проводити олімпіади «Юні знавці Біблії»: всеукраїнську й місцеві. Ці заходи були започатковані 2008 року з ініціативи НаУ «Острозька академія».

Завданням олімпіад є заохочення дітей до систематичного читання Біблії, що сприяє формуванню християнського світогляду. Вихована на моральних християнських цінностях дитина зможе не тільки використовувати набуті знання в повсякденному житті, але й впливати на навколишній світ. Адже лише люди з високими моральними принципами змо-

Черкаси і регіон, 11.12.2019

на рівні з іншими предметними олімпіадами завдяки підтримці Департаменту освіти Черкаської міської ради та за підтримки громадських організацій — Асоціації педагогів-християн Черкаської області й Черкаського міського батьківського комітету духовної опіки шкіл. Дітям подобаються такі заходи, де можна спілкуватися з однодумцями. Деякі діти за ці роки стали щирими друзями й радо зустрічаються під час олімпіад.

У 2019–2020 навчальному році олімпіада була присвячена темі: «Земля — Боже творіння». До Черкаської міської олімпіади приєдналися учасники із сіл Черкаського, Смілянського, Городищенського і Кам'янського районів, а за сприяння обласного департаменту освіти було проведено ще дві регіональні олімпіади — Звенигородську й Уманську. Тож цього разу в олімпіаді взяло участь близько 200 учнів, 60 учителів-консультантів із 45 шкіл області.

Ми провели вже дев'ять олімпіад і набули певного досвіду. Щоб під час олімпіади не траплялося прикрих випадків, члени оргкомітету вручають членам журі пам'ятку:

- Читати твори мають не менше трьох осіб, щоб оцінки були максимально об'єктивними.
- Бути особливо толерантними до кожної дитини.
- Кожну дитину підбадьорити, щоб вона не боялася говорити те, що думає, не боялася висловлювати свою думку, навіть хибну, на ваш погляд.

Звенигородський регіон, 10.01.2020

- Кожного учня слухати уважно.
- Не перебивати дитину.
- Захист робіт триває 5–7 хвилин.
- Шукати в кожному виступі якусь родзинку, не скупитися на похвалу.

За останні роки наш сценарій олімпіади став цікавішим для дітей, а вчителям випадає чудова нагода побувати на «показовому уроці» з інтерактивною грою та квестом.

Про те, що на олімпіаді всі учасники беруть участь у іграх-тестах, учителі попереджені заздалегідь. Щоб діти були готові до гри, їм треба прочитати вдома відповідні біблійні історії.

Коли команди прибувають у школу, вони реєструються й отримують різнокольорові бейджики з розкладом олімпіади для кожної вікової групи. Кожен учасник має його дотримуватися, щоб не спізнитися на свій етап і не втратити бали. Ці бали журі обов'язково врахує у підсумку.

Урочисте відкриття

Учасників вітають представники влади й організатори олімпіади.

Парад учасників — це можливість кожному учневі під урочисту музику вийти перед публікою, усміхнутись, помахати рукою, привітати всіх у залі, разом проспівати **гімн олімпіади**:

*Ми веселу маємо вдачу,
Не сумуємо й не плачемо.
Ми рішучі і завзяті,
Любимо Біблію читати.*

*Ми читаємо, ми співаємо
І у ігри добрі граємо
Поміж друзів дорожих,
Дуже любимо ми їх.*

Приспів:

*Ти з нами молись, ти з нами співай.
Ти з нами невдачі усі забувай.
Ти з нами молись, ти з нами співай.
Ти з нами, нумо, Слово Боже пізнавай.*

*Ми навчаємо всіх радіти,
Ми разом щасливі діти.
Наші мрії — Царство Боже,
Ми для Бога всі хороші.*

*Мов струмочки ті бурхливі,
Ми у душі всі щасливі.
Боже, Ти любов пошли,
Благодать Свою яви!*

Знайомство з членами журі

Члени журі запрошують до себе дітей відповідного віку: 1–2 класи, 3–4 класи, 5–6 класи, 7–8 класи і 9–11 класи. Коли всі групи вишикувались, ідуть до підготовлених аудиторій.

В учнів 1–4 класів одразу починається захист домашньої творчої роботи (аплікація, малюнок, колаж, виріб тощо). Діти демонструють свої знання Біблії й життєвих цінностей і беруть участь у гри-тесті, під час якої отримують бали, які самостійно проставляють у свій бейджик і здають його журі.

Учні 5–11 класів пишуть тест на знання Біблії. У Черкасах тести писали як завжди на папері, а в Звенигородці діти виконували тести за допомогою онлайн-сервісу Ciasstime та дізналися, що смартфони можна використовувати не тільки для ігор та спілкування в соціальних мережах, але й для навчання. Після тестування презентували свої соціальні проекти. Цього року домашньою творчою роботою була розробка соціального проекту на тему: «Земля — Боже творіння». Діти демонстрували свої знання Біблії, розуміння екологічних проблем, їх причини і своє бачення способів їхнього практичного вирішення як на місцевому, так і на світовому рівнях.

Смаківниця

Перерва на каву та чай зі смаколиками.

Життєві цінності

Учасники витягають білети й дають розгорнуту відповідь, як треба проявляти цю цінність у повсякденному житті.

Інтерактивна гра

На завершення олімпійських випробувань проводиться інтерактивна гра для учнів 5–8 класів.

У залі встановлено 4 столи. У команди об'єдналися діти різного віку, за кольором бейджика (червоні, зелені, блакитні й жовті).

На екрані фрагменти біблійних історій із запитаннями за темами з цих історій, які діти читали вдома, готуючись до олімпіади.

Відповідь обговорюють командою і доручають одному членові команди підняти відповідну обраній відповіді цифру.

На екрані з'являється фрагмент із цифрою для перевірки.

За кожну правильну відповідь кожний член команди, яка дала правильну відповідь, отримує один бал і записує його у свій бейджик.

Після завершення гри бейджики здають для підрахунку балів.

Доки журі підбиває підсумки олімпіади, учасників (від першокласника до випускника) чекає приемний сюрприз — цікаві ігри в шкільному спортзалі від християнського клубу «АВАНА».

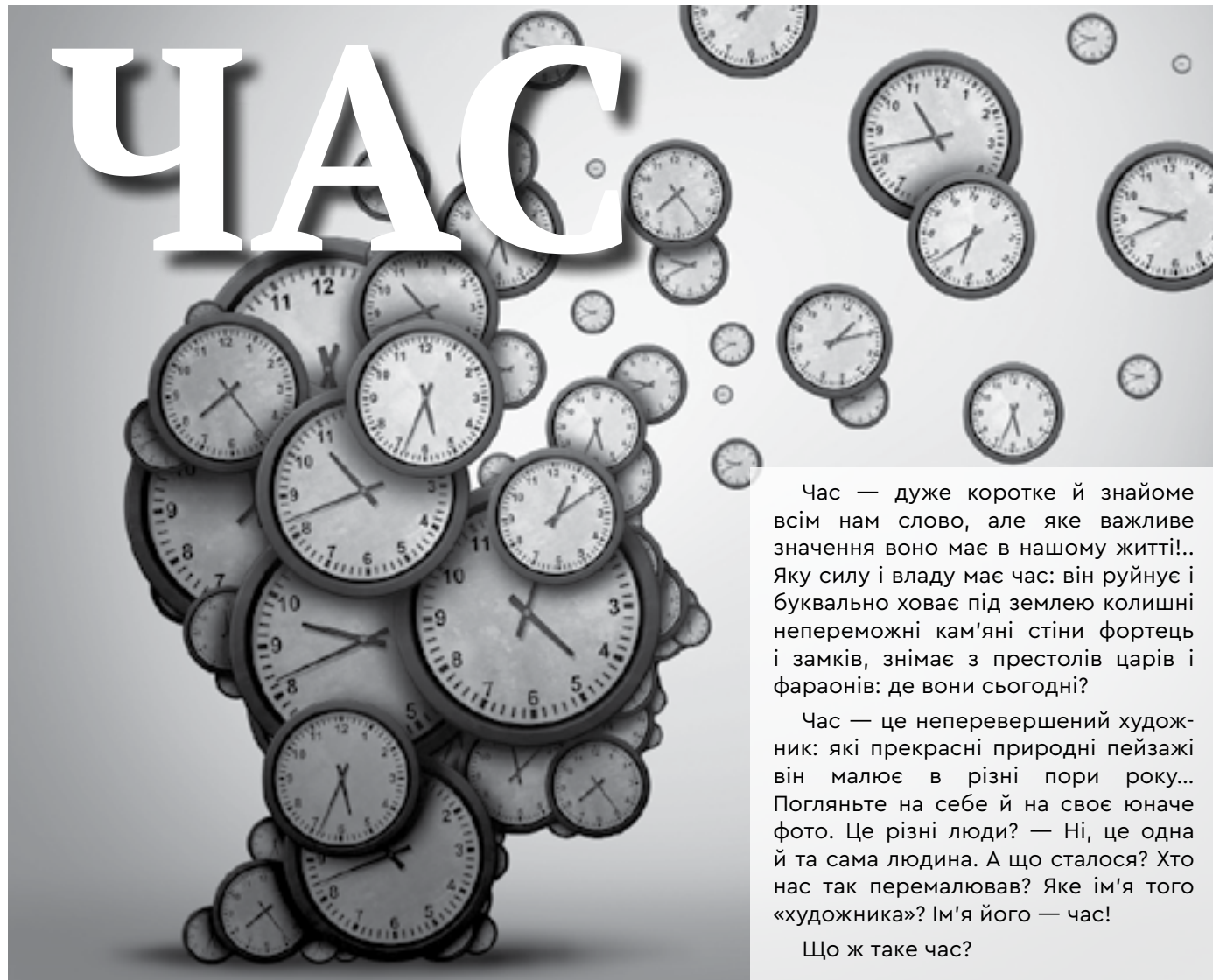
Оголошення результатів і вручення подарунків учасникам олімпіади

Грамотами й цінними подарунками нагороджують усіх учасників олімпіади. Подарунки (дитячі Біблії, дитяча християнські книги й журнали) вручають у залі, а дипломи й грамоти будуть вручені в школах на урочистих лінійках.

Не обходимо увагою і педагогів-консультантів. Щороку даруємо вчителям бібліотеки літератури на духовно-моральну тематику, а минулого року була можливість кожному вчителю подарувати настільну гру «Біблійне лото», щоб вони могли використовувати її в роботі зі своїми вихованцями.

Щороку дорослі та діти отримують багато позитивних емоцій від олімпіади. Учні можуть також проявити свої таланти в піснях, виставах, грою на музичних інструментах та через спілкування одне з одним, адже «Один Господь, одна віра, одне хрещення, один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх (нас). А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового» (Еф. 4:5).

*Євдокія Шляхетко, Лідія Гальченко,
члени Асоціації педагогів-християн
Черкаської обл.*

Час — дуже коротке й знайоме всім нам слово, але яке важливе значення воно має в нашому житті!.. Яку силу і владу має час: він руйнує і буквально ховає під землею колишні непереможні кам'яні стіни фортець і замків, знімає з престолів царів і фараонів: де вони сьогодні?

Час — це неперевершений художник: які прекрасні природні пейзажі він малює в різні пори року... Погляньте на себе й на своє юначе фото. Це різні люди? — Ні, це одна й та сама людина. А що сталося? Хто нас так перемалював? Яке ім'я того «художника»? Ім'я його — час!

Що ж таке час?

Хтось сказав, що «якби якась людина змогла одним реченням дати повну й вичерпну відповідь на запитання «що таке час?», вона відразу заслужила б право на здобуття Нобелівської премії».

Дозвольте ще одне порівняння: час — це валюта. Найдорожча валюта в усьому світі.

Усі ми розуміємо, що валюта — це певна грошова одиниця, якою людина розраховується за будь-що. У різних країнах різна валюта. Одна більш цінна, інша — менш цінна, її вартість нестабільна, коливання цінності валют відбуваються постійно, то в один, то в інший бік. Іноді грошова одиниця знецінюється настільки, що її анулюють і замінюють на іншу. В народі це називають грошовою реформою.

А тепер про таку одиницю цінності, як «час».

Цією валютою розраховуються люди всього світу й буквально за все, часто навіть не усвідомлюючи того, і розраховувались завжди в усі часи, скільки живуть люди, коли ще не було ніяких грошей: ні металевих, ні паперових.

У Біблії, у Книзі Еклезіястовій, читаємо: «Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом» (3:1). У перших восьми віршах цього розділу слово «час» ужито 29 разів. Там згадано багато різних моментів людського життя, і буквально за все, що б людина не робила, вона віддає певну кількість часу...

Хтось підрахував приблизно, скільки й на що людина витрачає час.

У середньому людина живе 70 років (840 місяців), із них:

- ✓ 14 років працює;
- ✓ 3 роки відпочиває;
- ✓ 6 років їсть;
- ✓ 5 років — у дорозі;
- ✓ 3 роки читає;
- ✓ 23 роки спить.

А якщо ми християни й молимося тричі на день по 5 хвилин, то це складатиме менш як 9 місяців.

Очевидно, у цьому переліку не враховане спілкування із гаджетами: на нього сучасна людина витрачає 50 % часу свого неспання.

Ми іноді, не задумуючись, говоримо: я маю час, мовляв, завтра я на роботі, а от сьогодні в мене вихідний, отже, сьогодні я маю час.

Дозвольте поставити два запитання: 1) де ми його взяли, час, який маємо? і 2) скільки в нас є цього часу?

На перше запитання знаходимо відповідь у Біблії: Бог дав людині час! «І ввесь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх» (Дії 17:26). Бог призначив, відміряв для кожної людини певний відрізок земного життя — днів, років...

А от скільки в нас є часу, якого відміряв нам Бог, не знає жодна людина.

Це можна проілюструвати на прикладі з нашого повсякденного життя. Багато людей мають банківські рахунки, на яких зберігають певну кількість грошей. На ті банківські рахунки надходять кошти у вигляді заробітної плати, соціальних виплат тощо. Якщо нам терміново не потрібні гроші, ми можемо не знімати з банківського рахунку, сума залишається незмінною, доки її

не збільшить наступне надходження.

Якщо нам цікаво дізнатися, скільки в нас грошей на рахунку, це можна дуже просто зробити: банківська картка, секретний пін-код і — баланс, тобто залишок коштів на нашому особистому рахунку, у нас перед очима.

Для кожної людини, яка приходить у цей світ, Бог відкриває своєрідний «банківський рахунок часу» — найдорожчої одиниці цінності, якою людина розраховується буквально за все протягом усього життя. Це відбувається навіть ще до її народження. Цар Давид колись сказав Богові такі слова: «...до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було...» (Пс. 138:16). І від моменту свого народження в цей світ людина безперестанку отримує з того банківського рахунку часу по 24 години на добу, навіть якщо цього й не усвідомлює...

На цей небесний «банківський рахунок часу» ми ніяк не можемо впливати, ні припинити знімати кошти, ні поповнити його... І що нас найбільше насторожує, ми жодним способом не можемо перевірити стан рахунку, скільки в нас ще залишилось часу, цієї найдорожчої одиниці цінності. Бог не дав нікому такої «банківської картки» чи «пін-коду», щоб ми могли про це дізнатися.

Свого часу цар Давид звернувся до Бога з проханням: «Повідоми мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, нехай знаю, коли я помру!» (Пс. 38:5). Та Бог йому цього не відкрив, але Він відкрив для нас, людей, те, для чого нам відміряна певна мірка земного життя: «Щоб Бога шукали вони...» (Дії 17:27).

Кожна людина у своєму житті шукає багато що: щоденний хліб, одяг, дах над головою тощо. Звичайно, усе це важливе й потрібне, але не головне. Господь Ісус Христос сказав: «Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, а все це вам додасться» (Мт. 6:33); «...бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його» (Лк. 12:15).

Наше земне життя недовге. І не настільки важливо — менше чогось мала людина в житті, чи більше, чи дуже багато всього... — у якусь мить ми все це залишимо й перейдемо в інше життя, у вічність. Адже Бог створив нас за Своїм образом і подобою для вічного життя з Ним... Проте виникла серйозна проблема, і перешкодою для нашого єднання з Богом став гріх. Він уразив усіх людей, без винятку: «...бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави» (Рим. 3:23).

У Божій присутності гріх не може бути, він має бути покараний! «Бо плата за гріх смерть» (Рим. 6:23), «їхня частина в озері, що горить огнем та сір-

кою, а це друга смерть!» (Об. 21:8). Це реальність, про яку кожна людина повинна знати.

Але ми також маємо знати й про інше — Бог є любов! І у Своїй любові до людей Він зробив усе можливе для того, щоб врятувати їх від вічного покарання за гріх: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне» (Ів. 3:16). Бог поклав гріхи всього світу на Сина Свого, Ісуса Христа, і віддав Його на смерть. «І на Нього Господь поклав гріх усіх нас!» (Іс. 53:6). Господь Ісус Христос заплатив високу ціну за гріхи людей, щоб через Його голгофську смерть і воскресіння ми були виправдані перед Богом і отримали від Нього подарунок — вічне життя з Ним! «Бо дорого куплені ви» (1 Кор. 6:20).

У нашому земному житті ми маємо це усвідомити, прийняти вірою те, що зробив для нас Бог, покаятися, визнати себе грішною людиною перед Ним і прийняти волю Божу для подальшого свого життя, згідно з Його Словом!

Людам вистачає часу на все: роботу, сон, розваги тощо, та за 70–80 років життя людина не знаходить буквально декілька хвилин, щоб звернутись до Бога в щирій молитві покаятися й примиритися з Ним, вирішити найважливіше питання життя — спасіння своєї вічної безсмертної душі.

Тільки при житті ми можемо це зробити, коли ще серце б'ється в наших грудях: «Хто знаходиться поміж живих, той має надію...» (Екл. 9:4). Ми не знаємо, що трапиться з нами завтра, чи ще навіть сьогодні.

Одного дня моя дружина зустріла на ринку свою співробітницю, з якою працювала 17 років на залізничній хлібопекарні.

В обох руках ця жінка тримала пакети з покупками. Вона дуже запрошувала мою дружину зайти до неї й подивитись, який гарний ремонт вона зробила у квартирі.

Це була одинадцята година ранку, а о сьомій вечора зателефонувала ще одна співробітниця й сказала: «Лілю, ти знаєш, що Соня, наша майстриня, померла?»

— Як це померла? Коли? — вражено запитала дружина. — Я ж із нею сьогодні вранці розмовляла на ринку...

— Годину тому, о шостій вечора, — пояснила та, — у себе вдома, пожалілася рідним, що трохи недобре себе почуває, прилягла на диван і померла.

Людина була ще досить міцна фізично, сповнена планів на майбутнє життя і навіть не здогадувалася, що на її «банківському рахунку часу» залишилося всього 7 годин.

Нехай би кожен із нас поставив собі запитання: «А скільки дорогоцінного часу ще залишилося на моєму «рахунку»?»

Якщо ви ще не примирилися з Богом, то зробіть це сьогодні, просто зараз. Бог дає вам час для покаятися. Господь говорить: «І Я дав був їй часу, щоб покалася...» (Об. 2:21).

Коли відміряний Богом час земного життя закінчиться й людина, не примирившись із Богом, перейде у вічність, то там, побачивши й усвідомивши всю жахливу реальність свого становища, вона готова буде віддати все, що тільки мала в цьому земному житті, за одну чи дві хвилини часу, щоб тільки повернутися знову до життя й устигнути сказати: «Господи, я грішна, прости мені в ім'я Ісуса Христа...» Але такої можливості вже не буде. За всі скарби цього світу не купить душа навіть однієї хвилини. Тоді по-справжньому людина усвідомить — яку ціну має час!

Час узагалі не має ціни, він не продається, це Божий дар для кожного з нас.

Ми маємо його сьогодні, але не знаємо скільки: рік? тиждень? день?.. Тож скористайтесь цим Божим даром для спасіння своєї душі, хто ще цього не зробив. А хто вже знає Господа і є Його дитям — цінуйте дорогоцінний час, використовуйте його для добрих справ і свідчення людям про Ісуса Христа, який сказав: «Я дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене!» (Ів. 14:6).

Цінуйте час, не легковажте, Не віддавайте марноті, Своє майбутнє добре зважте, Воно щасливе лиш в Христі.

Цінуйте час, ще Бог спасає, Ще милосердний Він до нас: Пробіті руки простягає, Для багатьох дає ще шанс.

Цінуйте час і наверніться До Бога всі кінці землі, Йому Живому поклоніться Усі — великі і малі!

Віктор Хоцик,
Рівненська обл.

Книги Віктора Кузьменка «Радість заввишки до небес», «Світло в темряві ночі» і «Свято, коли приходить друг» із серії «Оповідання з Великої Книги» обов'язково подарують читачам радість, світло та свято.

Оповідання з Великої Книги нагадають дітям і дорослим, що видимий світ не може бути перешкодою для спілкування з Богом. Навпаки, цей світ є Божим дарунком, у якому ми помічаємо Божі діла та Його милість і з радістю переконуємося, що коли ми живемо з Богом, наше життя продовжиться з Ним у вічності.

Оповідання з Великої Книги допоможуть читачам зрозуміти, що Ісусові учні не бояться труднощів, а бачать у них нові можливості для розвитку. Ось чому труднощі приносять не лише смуток, але й радість.

Велика Книга — це Біблія, але оповідання в книжках, які ми пропонуємо, — це не просто переказ біблійних історій. У книгах згадано уривки з інших творів: одні з них дуже популярні, інші відомі небагатьом. А ще в книгах запропоновано щось змайструвати, намалювати й навіть поекспериментувати. Та з усіх цих книжок ви дізнаєтеся, що є Бог, Який поруч із вами.

Книги написані для дітей і тих дорослих, які, за висловом Клайва Льюїса, доросли до того, аби читати дитячі книжки.

Завершилась робота над оновленням сайту часопису «Слово вчителю»:

<https://slovovchitelyu.org/>

Чекаємо на вашу оцінку. Будь ласка, підписуйтеся самі й запрошуйте своїх друзів, для яких цей часопис міг би бути корисним.

Будемо разом нести Слово Боже онлайн!

Передплатний індекс
99864

Адреса редакції:
вул. С. Крушельницької, 71, м. Рівне, Україна, 33023
тел.: +38 0362 637976
slovo@hopetopeople.org; www.slovovchitelyu.org

